

ปัญหาการเข้าสู่แรงงาน ของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

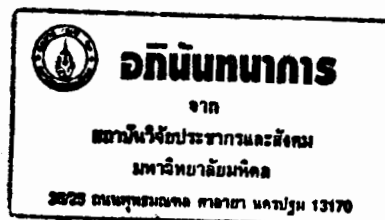
เอกสารทางวิชาการหมายเลข 185

กันยายน 2537

ISBN 974-587-965-7

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
ประจำปี 2537
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

**PROBLEMS OF LABOR FORCE PARTICIPATION
BY DISABLED PEOPLE WITH REHABILITATION
FROM VOCATIONAL TRAINING CENTER FOR THE DISABLED**

ORAPIN PITAKMAHAKET

**INSTITUTE FOR POPULATION AND SOCIAL RESEARCH
MAHIDOL UNIVERSITY**

**IPSR Publication No.185
ISBN 974-587-965-7**

September 1994

THIS PROJECT IS SUPPORTED BY THE NATIONAL RESEARCH COUNCIL IN 1994

PUBLISHED WITH SUPPORT FROM THE WILLIAM AND FLORA HEWLETT FOUNDATION

**ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ
ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ
จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ**

อรพินทร์ พัทธน์มหาเกตุ

ISBN 974-587-965-7

เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 185

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521

พิมพ์ครั้งที่ 2

จำนวน 500 เล่ม

Library of Congress Catalogue Publication Data

อรพินทร์ พัทธน์มหาเกตุ.

ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ
คนพิการ/อรพินทร์ พัทธน์มหาเกตุ.-

(มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เอกสารทางวิชาการ; หมายเลข 185)

ISBN 974-587-965-7

i คนพิการ-การจ้างงาน (1.) ชื่อเรื่อง (2.) ชื่อชุด : มหาวิทยาลัยมหิดล,
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. เอกสารทางวิชาการ หมายเลข 185

HD7258.T5 อ336ป 2537

จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ต.สาธิตา กิ่ง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม

โทรศัพท์ 441-9964, 441-9666

โทรสาร 441-9333

E-mail : prvt@mucc.mahidol.ac.th

ปฐมกถา

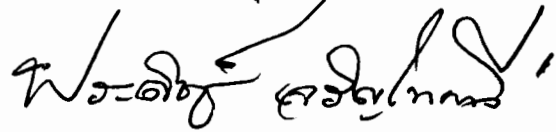
ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับแล้วว่า กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกในช่วงที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของประชากรในหลายส่วนของโลก มีการประมาณกันว่ามีประชากรโลกกว่าพันล้านคนต้องตกอยู่ในสภาวะที่ยากจนข้นแค้น และประชากรมากกว่า 120 ล้านคนทั่วโลกไม่มีงานทำ มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่สร้างสรรค์และขาดความมั่นคง หากยังปล่อยให้ภาวะการฉ้อโกงของโลกดำเนินต่อไปเช่นนี้ สังคมโลกจะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข โลกจะเต็มไปด้วยประชากรที่ด้อยโอกาสหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มคนยากจนในเมือง กลุ่มคนยากจนในชนบท กลุ่มแรงงานเด็กและสตรีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มคนพิการ เป็นต้น สังคมจะอยู่อย่างแตกแยก (Social Disintegration)

สำหรับสังคมไทย ในช่วงที่ผ่านมาสามทศวรรษรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นไปตามกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจโลก เมื่อเศรษฐกิจก้าวไกลอย่างรวดเร็ว การขยายตัวของแรงงานก็มีมากขึ้น เกิดการอพยพย้ายถิ่นของแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเมืองและสังคมชนบทอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ เกิดปัญหาความยากจน ความแตกต่างทางรายได้ เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม แรงงานส่วนใหญ่ยังไร้ฝีมือ แรงงานเด็กและสตรีก็ยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร คนบางกลุ่มยังต้องการการดูแลและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กและสตรี และรวมถึงกลุ่มคนพิการด้วย

เมื่อกล่าวถึงกลุ่มคนพิการในสังคมไทย ปัจจุบันพบว่า มีคนพิการในสังคมไทยเป็นจำนวนถึง 1,057,000 คน หรือประมาณร้อยละ 1.8 ของประชากรทั้งประเทศ คนพิการเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ช่วยเหลือตนเองไม่ค่อยได้ และมักได้รับการมองจากสังคมว่าเป็นกลุ่มด้อยโอกาสที่ต้องการความช่วยเหลือ ต้องได้รับการสงเคราะห์จากองค์กรต่าง ๆ ทางสังคม แต่ถ้าหากพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วจะพบว่า ยังมีคนพิการอีกเป็นจำนวนมากที่สามารถเรียนรู้และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ หากได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกวิธี เช่น ได้รับการฝึกอบรมให้เรียนรู้ในสาขาวิชาชีพสาขาใดสาขาหนึ่ง ตามความสนใจและความถนัดของร่างกาย จนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ก็จะสามารถหารายได้เลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวได้ เท่ากับเป็นการเพิ่มพูนศักยภาพของกลุ่มคนพิการ ซึ่งมีโอกาสน้อยกว่าคนปกติทั่วไปให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัย จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2537 เรื่อง "ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ" จึงนับเป็นสิ่งที่ตรงกับสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น นับเป็นนิมิตหมายที่ดีสำหรับกลุ่มคนพิการ และยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ในการช่วยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการช่วยเหลือคนพิการ ซึ่งจะช่วยให้คนพิการหลายคนมีชีวิตรอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังถือเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการที่จะนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยเหลือคนพิการต่อไป

มหาวิทยาลัยมหิดล ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยเรื่องนี้ และขอแสดงความชื่นชมต่อสถาบันวิจัยประชากรและสังคม ที่สามารถผลักดันให้ผลงานวิจัยสำเร็จออกมาได้อย่างรวดเร็ว และมีคุณภาพ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประดิษฐ์ เจริญไทยทวี
อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

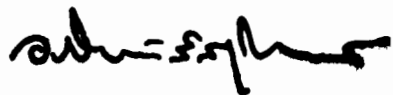
คำนำ

คนพิการถือเป็นกลุ่มประชากรที่สำคัญในสังคมอีกกลุ่มหนึ่ง ที่สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะคนในสังคมต่างมองว่ากลุ่มคนพิการคือกลุ่มที่ต้องเป็นภาระของสังคม เนื่องจากคนพิการเป็นผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ต้องอาศัยการสงเคราะห์ดูแลจากผู้อื่น ปัจจุบันมีการประมาณกันว่ากลุ่มคนพิการในสังคมไทยนั้นมีมากกว่าหนึ่งล้านคน กลุ่มคนพิการดังกล่าว ส่วนใหญ่จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ หากนำมาฝึกอาชีพให้สามารถทำงานหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ ก็จะไม่เป็นภาระสังคมอีกต่อไป

เท่าที่ผ่านมา มีหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชนหลายแห่งในประเทศ ให้การสงเคราะห์กลุ่มคนพิการ ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้คนพิการมีชีวิตรอดอยู่ในสังคม แต่ยังมีใช้วิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้คนพิการอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี เพราะต้องพึ่งพาให้ผู้อื่นช่วยเหลือ ในปัจจุบันได้มีความพยายามในการหาแนวทางหรือวิธีใหม่ๆ เพื่อช่วยเหลือให้คนพิการอยู่ในสังคมได้เฉกเช่นเดียวกับคนปกติ โดยการพัฒนาคนพิการให้มีความรู้ความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยการฝึกอาชีพให้คนพิการตามความสนใจและความถนัด ซึ่งทำให้คนพิการเป็นจำนวนไม่น้อยพอมีรายได้ยังชีพ หาเลี้ยงตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งผู้อื่น แต่ที่ผ่านมา แม้กลุ่มคนพิการจำนวนหนึ่งจะได้รับการฝึกอาชีพมาเป็นอย่างดีแล้ว ก็ยังไม่ได้รับการยอมรับและความชอบธรรมจากสังคมเท่าที่ควร

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเรื่อง ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ แก่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยประชากรและสังคม จึงนับเป็นโอกาสดีสำหรับสถาบันฯ และกลุ่มคนพิการ เพราะจะช่วยให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนแหล่งงานต่างๆ ที่จะช่วยเหลือคนพิการ ได้ทราบถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อถึงการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ จะได้ร่วมมือกันหาแนวทางช่วยเหลือและแก้ไข เพื่อให้คนพิการอยู่ในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข

สถาบันฯ จึงใคร่ขอถือโอกาสนี้แสดงความขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ที่ให้โอกาสบุคลากรของสถาบันฯ ทำวิจัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่ให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัยนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ จำรัสฤทธิ์รักษ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กรุณาให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย และกรุณาให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอนันต์ อังสุสิงห์ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ที่กรุณาอนุมัติให้เก็บข้อมูลที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้ ขอขอบพระคุณ คุณสนิท กรูณา และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในสำนักงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสัมพันธ์ ที่ได้ช่วยประสานงานและให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อประกอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการที่ให้ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และเจ้าหน้าที่ทุกท่านในงานสนเทศสถิติ กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเฉพาะคุณรุ่งทิพย์ ประเจิดหล้า ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องสถิติข้อมูลคนพิการ รวมทั้งคนพิการทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฟิลิป เกสต์ ที่กรุณาตรวจแก้ไข บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วาทีณี บุญชะลิกย์ คุณอรพรรณ หันจางสิทธิ์ เลขานุการสำนักงานผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทุกท่านในสถาบันฯ ที่ให้ความร่วมมืออย่างดีในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะคุณสมหญิง สุวรรณวัฒน์ ที่กรุณาจัดทำให้ได้ตัวพิมพ์ที่สวยงามในรายงานการวิจัยนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ คุณพงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเกตุ ที่กรุณาตรวจทานรายงานวิจัยนี้ และขอขอบคุณ เด็กหญิงพิรภัทร์ พิทักษ์มหาเกตุ ที่ได้ช่วยในการเก็บข้อมูลและช่วยในการพิมพ์รายงานการวิจัยนี้ ด้วยความตั้งใจและอดทนยิ่ง ขอขอบคุณ คุณวันทนีย์ สิริมหาไชยกุล ผู้ช่วยนักวิจัยที่ได้ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

ขอกราบขอบพระคุณ บริษัท ห้างร้านและโรงงานต่างๆ ที่กรุณาให้โอกาสคนพิการโดยการรับคนพิการเข้าทำงานด้วย และขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน ที่ให้สิ่งที่ดีแก่คนพิการ ผู้วิจัยได้ตั้งปณิธานไว้ว่า จะพยายามหาทางช่วยเหลือคนพิการต่อไป ตามสติกำลัง และความสามารถของตนเอง

อรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นของคนพิการที่ส่วนใหญ่มีงานทำ และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ 7 คน พบว่า คนพิการยังมีโอกาสน้อยในการได้งานทำ แม้การฝึกอาชีพจากศูนย์จะช่วยให้เขามีโอกาสได้งานทำมากขึ้น แต่มีคนพิการเกินครึ่งทำงานไม่ตรงกับอาชีพที่ฝึก เพราะได้งานไม่ตรงกับที่ฝึก เมื่อได้งานทำ ส่วนใหญ่ยังพบปัญหาเรื่องรายได้น้อย (ต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำคือ 130 บาทต่อวัน) รายได้ไม่แน่นอน งานหนักเกินไปและงานไม่เหมาะกับร่างกาย สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ด้านที่พักที่ได้รับยังไม่พอเพียง ยังไม่มีทางลาด และห้องน้ำสำหรับคนที่ขาพิการ คนพิการยังถูกเอาเปรียบ และยังมีการจ้างคนพิการเพื่อเจ้าของกิจการจะได้เสียภาษีลดลง

การช่วยเหลือคนพิการได้ดีที่สุดคือการให้โอกาสแก่เขาในทุกๆ ด้าน เช่น โอกาสในการทำงาน โอกาสในการศึกษา เป็นต้น โดยในขั้นต้นควรจัดการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายได้มากที่สุด และจัดหากายอุปกรณ์ให้คนพิการที่จำเป็นต้องใช้ แล้วทำตามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ดังต่อไปนี้

ก) จัดการฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานให้คนพิการที่พร้อมที่จะรับการฝึก เช่น โปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ช่างวิทยุ-โทรทัศน์ (ขั้นต้นและขั้นสูง) เป็นต้น เวลาที่ใช้ฝึกประมาณ 1 ถึง 2 ปี โดยใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการฝึก มีการติดตามผลหลังจากคนพิการฝึกจบไปแล้ว และให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้

ข) ในคนพิการที่ไม่พร้อมจะฝึกอาชีพและต้องการประกอบอาชีพอิสระ เช่น ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือขายของชำ ซึ่งเหมาะกับคนพิการที่สามารถใช้แขนได้อย่างน้อยหนึ่งข้าง รัฐบาลควรจัดสรรโควต้าสลากฯ ให้ประมาณ 20 เล่มต่องวดต่อคน และจัดสรรเงินยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่ผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ หรือซื้อของชำไปขาย แล้วให้คนพิการผ่อนใช้คืน

นอกจากนี้ ในคนพิการที่สามารถขับรถมอเตอร์ไซด์แบบที่คนพิการใช้ได้โดยปลอดภัย รัฐบาลควรจัดอบรมความรู้เรื่องกฎหมายจราจรและออกใบอนุญาตขับรถให้ ควรมีการจัดสวัสดิการในด้านต่างๆ เช่น ทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดสอนหนังสือเพื่อเพิ่มวุฒิ ในโรงงานที่มีคนพิการอยู่มาก จัดทำทางลาด และห้องน้ำสำหรับคนพิการ ให้สิทธิคนพิการรับการรักษาพยาบาลและโดยสารรถประจำทางฟรี รวมทั้งให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในเรื่องกายอุปกรณ์แก่คนพิการที่จำเป็นต้องใช้กายอุปกรณ์

ชื่อโครงการวิจัย ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ

ชื่อผู้วิจัย นางอรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ

หน่วยงานที่สังกัด สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา
กิ่งอำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทรศัพท์/โทรสาร 02-441-9332, 02-441-9668, 02-441-9977 / 02-441-9333

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปี 2537 จำนวนเงิน 107,200 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 9 เดือน ตั้งแต่ เดือนมกราคม ถึง เดือนกันยายน 2537

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ และปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ รูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว ปัจจัยใดที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ และ ค้นหาอาชีพที่คนพิการได้ใช้ความสามารถมากที่สุดตามลักษณะของความพิการ โดยการสัมภาษณ์ระดับลึกกับคนพิการทางกายแบบแขน-ขา ลีบ ขาด ขั้ว ซึ่งส่วนใหญ่มีงานทำและอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียง ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์นี้จำนวน 7 คน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงพฤษภาคม 2537 ข้อมูลที่ได้มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตารางและตารางไขว้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสังเคราะห์และนำเสนอในรูปคำบรรยาย

ผลการวิจัย

หลังฝึกอาชีพจบใหม่ๆ ศูนย์ช่วยหางานให้คนพิการส่วนใหญ่ทำ 1 ใน 5 ของคนพิการได้งานไม่ตรงกับที่ฝึก อาชีพซ่อมวิทยุโทรทัศน์เป็นอาชีพที่ได้งานตรงกับที่ฝึกเกือบทุกคน และงานมั่นคง ในขณะที่อาชีพเย็บหนังและเย็บผ้าพบปัญหามาก เมื่อคนพิการทำงานนั้น ๆ ไม่ได้ จะติดต่อให้ศูนย์ช่วย ศูนย์จะพยายามหางานให้อีก ถ้าคนพิการยังทำงานที่ทำให้ไม่ได้ อีก ศูนย์จะแนะนำให้คนพิการไปติดต่อหรือหางานเอง

ขณะที่ทำวิจัย ร้อยละของคนพิการที่มีงานทำลดลงเล็กน้อย แต่กว่าครึ่งทำงานไม่ตรงกับอาชีพที่ฝึก ปัญหาในการเข้าสู่แรงงาน ได้แก่ งานหนัก งานไม่เหมาะกับร่างกาย รายได้น้อยและไม่แน่นอน คนพิการส่วนใหญ่มีรายได้ต่อวันน้อยกว่า รายได้ขั้นต่ำ (130 บาทต่อวัน) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ด้านที่พักยังไม่พอเพียง ยังไม่มีทางลาดและห้องน้ำสำหรับ

คนที่ขาดการ คนพิการยังถูกเอาเปรียบ และยังมีการจ้างคนพิการเพื่อเจ้าของกิจการจะได้เสียภาษีลดลง คนพิการ 1 ใน 3 ต้องการขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล เพราะเหมาะกับสภาพร่างกายของเขา แต่ยังมีทุนและไม่มีโควต้า (โควต้าสลากฯ นี้ รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรให้)

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการคือ รายได้น้อย อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการ ได้แก่ ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เปิดร้านขายของชำ โปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ซ่อมวิทยุโทรทัศน์ เจียรนัยพลอย ซ่อมนาฬิกา รับโทรศัพท์ ทำเซรามิก เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การช่วยเหลือคนพิการได้ดีที่สุดคือการให้โอกาสเขาในทุกๆ ด้าน เช่น ในการทำงาน ในการศึกษา เป็นต้น โดยเริ่มต้นจาก จัดการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายได้มากที่สุด จัดหาอุปกรณ์ให้คนพิการที่จำเป็นต้องใช้ แล้วเลือกขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

ก) จัดการฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานให้คนพิการที่พร้อมที่จะรับการฝึก เช่น โปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ช่างวิทยุโทรทัศน์ (ขั้นต้นและขั้นสูง) เป็นต้น เวลาที่ใช้ฝึกประมาณ 1 ถึง 2 ปี โดยใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัยในการฝึก มีการติดตามผลหลังจากที่ฝึกจบไปแล้ว และให้การแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อให้คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้

ข) ในคนพิการที่ไม่พร้อมจะฝึกอาชีพและต้องการประกอบอาชีพอิสระ เช่น ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือขายของชำ ซึ่งเหมาะกับคนพิการที่สามารถใช้แขนได้อย่างน้อยหนึ่งข้าง ควรจัดสรรโควต้าสลากฯ ให้ประมาณ 20 เล่มต่องวด และจัดสรรเงินยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่ผู้ที่ไม่มียุทธศาสตร์ หรือชื่อของชำไปขาย แล้วให้คนพิการผ่อนใช้คืน

นอกจากนี้ในคนพิการที่สามารถขับรถมอเตอร์ไซค์แบบที่คนพิการใช้ได้โดยปลอดภัย รัฐบาลควรจัดอบรมความรู้เรื่องกฎหมายจราจรและออกใบอนุญาตขับขี่ให้ และควรจัดสวัสดิการในด้านต่างๆ เช่น ทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ จัดสอนหนังสือเพื่อเพิ่มวุฒิในโรงงานที่มีคนพิการอยู่มาก จัดทำทางลาด และห้องน้ำสำหรับคนพิการ ให้สิทธิ์คนพิการรับการรักษาพยาบาลและโดยสารรถประจำทางฟรี รวมทั้งให้การช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในเรื่องกายอุปกรณ์แก่คนพิการที่จำเป็นต้องใช้กายอุปกรณ์

PROJECT TITLE Problems of Labor Force Participation by Disabled People with Rehabilitation from a Vocational Training Center for the Disabled
RESEARCHER Orapin Pitakmahaket
OFFICE Institute for Population and Social Research.
 Mahidol University. Salaya, Phutthamonthon,
 Nakhon Pathom 73170. THAILAND

ABSTRACT

The aims of this project are to examine patterns and problems of labor force participation by disabled persons, patterns of assistance and problem solving by a Vocational Training Center for the Disabled People, and factors effecting labor force entry. Indepth interviews were undertaken from February to May 1994 with 100 people with arm(s) and/or leg(s) disabilities, who had vocational rehabilitation from the Center and who stayed in Bangkok and it's neighbour provinces, and 7 officials from the Center. There were both quantitative and qualitative data collected. The quantitative data are presented in tables and crosstabulation tables with per cent, Mean, Median, Mode, Standard Deviation and Mutiple Regression Analysis. The qualitative data are synthesized and presented in the form of description.

FINDINGS

After vocational training the Center sent the trainees to work. Most had a job, but one-fifth had not obtained the job they were trained for. Those who had trained in radio and television repairing had appropriate and permanent work. While others, who had trained in dress-making and leather-making, encountered a number of problems. Those who encountered problems could contact the Center for help, and the center would find other jobs for them. If they still had problems the Center would let them find their own job.

During the period of data collection, the percentage of disabled persons working decreased slightly and more than 50% did not have appropriate employment. Problems of labor force entry were hard labor, getting jobs which were not suitable for their disability, low wages (less than the official minimum wage of 130 Baht per day), irregular wages, no medical care, no accommodation provided, and no walking ramps and toilet for

disabled person provided. The disabled have been exploited, with some factories providing jobs for them only because the factories could therefore a tax deduction. One-third of the people want a job selling lottery tickets because it is suitable for their disability. But they lacked funds and did not fall into the lottery quota (the quota is provided by the government).

Factor effecting labor force entry was low wages. The appropriate work for the disabled are selling lottery tickets, selling groceries, computer programer, gem cutting, clock repairing, telephone operator and ceramic work.

RECOMMENDATION

The best assistance for disabled people are providing them with opportunities to work, study, etc. First of all the government must start with rehabilitating their bodies until they can use their arms and legs as skillfully as possible, and provide them with the needed prostheses. Then the government should provide them with the following assistance:-

a) Provide one or two years vocational training with modern equipments for disabled people. They should be trained for jobs where there is a labor demand, such as, computer programer, radio and television repairing (basic and advance) etc. The Center should made a follow-up study after the trainees have left and provide them with guidance until they can provide their own living.

b) For each people who want to sell lottery provide them with a quota of at least 20 books of tickets per lottery. Also provide loans without interest for those who have no funds to buy the lottery tickets or groceries.

The government should also provide a training course on safe driving and traffic regulations, and give driving licenses to the people who can drive a disableds motorcycle. Other welfares should be provided, for example, academic scholarships, special education for some factories that have many disabled people, free prostheses and free bus rides. The factories should also provide them with walking ramps and toilets for the disabled, and free medical care.

สารบัญ

บทที่	หน้า
ปฐมกถา	ก-ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	จ
บทคัดย่อภาษาไทย	ฉ-ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช-ฅ
สารบัญ	ญ-ฐ
สารบัญตาราง	ฒ-ณ
1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง	4
1.5 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
1.7 คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	8
1.8 ความจำกัดในการวิจัย	9
2 วิธีดำเนินการวิจัย	11
2.1 ประชากรในการวิจัย	11
2.2 ตัวอย่างในการวิจัย	11
2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย	12
2.4 แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกที่ใช้ในการวิจัย	12
2.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	13
2.6 การประมวลผลข้อมูลในการวิจัย	14
2.7 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย	15

บทที่	หน้า
3 ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา	17
3.1 ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา	17
3.2 สรุป ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา	33
4 รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	35
4.1 รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	35
4.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	42
4.3 รูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหา ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ ได้จัดทำไปแล้ว	46
4.4 สรุป รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	46
5 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	49
5.1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา	49
5.2 อาชีพที่คนพิการ ได้ใช้ความสามารถมากที่สุดตามความพิการแต่ละแบบ	55
5.3 สรุป ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ และอาชีพ ที่คนพิการใช้ความสามารถได้มากที่สุดตามความพิการแต่ละแบบ	57
6 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	59
6.1 สรุปผลการวิจัย	59
6.2 ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก ก สถิติเกี่ยวกับคนพิการ	69
ภาคผนวก ข พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534	76

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
3.1	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ (N=100)	17
3.2	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามเพศ	18
3.3	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	18
3.4	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการรู้หนังสือ	19
3.5	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	19
3.6	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส	20
3.7	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสภาพร่างกายของกลุ่มสมรส	20
3.8	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามภูมิลำเนา และภาค	21
3.9	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย และเวลา	21
3.10	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสภาพการณ์และสมาชิกในครัวเรือน	22
3.11	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามความรู้สึกรู้สึกต่อความพิการของตนเอง และช่วงเวลาที่รู้สึก	22
3.12	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามจำนวนคนที่คนพิการต้องเลี้ยงดู	23
3.13	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามหนี้สินที่มีในขณะที่มีการวิจัย(บาท)	24
3.14	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะที่พิการ	25
3.15	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการใช้งานร่างกาย	26
3.16	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่พิการ	27
3.17	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามจำนวนปีที่พิการ	28
3.18	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการมีโรคประจำตัว และอุปสรรค	28
3.19	จำนวนของคนพิการที่มีโรคประจำตัว จำแนกตามชนิดของโรคประจำตัว และการเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน (N=30)	29
3.20	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามอาชีพที่ฝึก	30
3.21	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามปีที่ฝึกอาชีพ	30
3.22	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่ฝึกอาชีพ	31
3.23	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามอุปสรรคในการฝึกอาชีพ	32
3.24	ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ และความพอเพียงของความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ	33

ตารางที่		หน้า
4.1	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามการมีงานทำ และช่วงเวลาที่ทำ	35
4.2	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามงานที่ทำ และเวลา	36
4.3	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามอาชีพ และเวลา	37
4.4	จำนวนและร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามเวลาทำงาน (ชั่วโมงต่อวัน)	38
4.5	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่ได้อ่าน และเวลา	39
4.6	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามรายได้ต่อวัน (บาท)	40
4.7	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามรายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ	40
4.8	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามที่พักอาศัยในขณะที่มีการวิจัย	41
4.9	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับและชนิดของสวัสดิการ	41
4.10	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามปัญหาในการทำงาน และเวลาที่ทำ	43
4.11	ร้อยละของคนที่ศึกษา จำแนกตามด้านต่าง ๆ และสภาพทั่วไป	45
5.1	จำนวนคนที่ทำงาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปร	50
5.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม	51
5.3	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพของคนคนที่ศึกษา	53
5.4	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในรายได้ของคนคนที่ศึกษา	53
5.5	ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพของคนคนที่ศึกษา	54
ผ 1.1	จำนวนคน อัตราการพิการ (ต่อ 100,000) และร้อยละของคนที่พิการ จำแนกตามลักษณะที่พิการ	69
ผ 1.2	อัตรา (ต่อ100,000) จำนวน และร้อยละของคนที่พิการ จำแนกตามอายุ	69
ผ 1.3	จำนวน และอัตราร้อยละของคนที่พิการ จำแนกตามเพศ ภาค และเขต	70
ผ 1.4	อัตราร้อยละของคนที่พิการ ในครัวเรือนส่วนบุคคลที่ราชอาณาจักร จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต	71
ผ 1.5	จำนวน และอัตราร้อยละของคนที่พิการที่ราชอาณาจักร แยกตามลักษณะความพิการ และเพศ	72
ผ 1.6	จำนวนคนที่พิการ จำแนกหมวดอายุ เพศ และเขตการปกครอง (หน่วยเป็นพัน)	73
ผ 1.7	จำนวนคนที่พิการ จำแนกตามลักษณะความพิการ และเพศ (หน่วยเป็นพัน)	74
ผ 1.8	จำนวนคนที่พิการและคนที่พิการที่เข้าสู่แรงงาน จำแนกตามเพศ และประเทศ	75

บทที่ 1

บทนำ

1.1) ความสำคัญและความเป็นมาของการวิจัย

ความพิการเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนไม่ต้องการ แต่ในบางครั้งก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หรือกว่าจะรู้วิธีการหลีกเลี่ยงไม่ให้เข้าสู่ความพิการได้ก็สายเกินไปเสียแล้ว ความพิการเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น จากการเจ็บป่วยหรือโรคร้ายต่าง ๆ จากอุบัติเหตุโดยความประมาท จากอุบัติเหตุโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จากอัมพฤกษ์ จากอัมพาต จากวาดกัญ จากหน้าที่ (ทหาร) เป็นต้น บุคคลที่ได้รับเคราะห์กรรมเหล่านี้ ถ้าแพทย์ไม่สามารถรักษาให้หายคืนสู่สภาพปกติได้ ก็จะต้องอยู่อย่างเจ็บป่วยเรื้อรัง หรือพิการต่อไป (สดับ ธีระบุตร, 2520, 53-55) ความพิการมีหลายประเภท เช่น ความพิการทางสมอง ความพิการทางกายโดยสูญเสียส่วนใด ส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น แขน-ขา ลีบ ขาด ค้าง ความพิการทางกายโดยที่อวัยวะไม่ทำงาน เช่น ดาบอด หูหนวก เป็นใบ้ ฯลฯ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2529, 2-3) ความพิการที่เกิดขึ้นมาแล้ว จะแก้ไขให้หายจากการพิการคงจะยาก แต่การช่วยให้บุคคลที่พิการเหล่านี้ สามารถมีชีวิตอยู่ในโลกต่อไปได้โดยไม่ก่อปัญหาในสังคมจะง่ายกว่า ทั้งนี้ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากหลายฝ่าย หลายหน่วยงาน และจากทุก ๆ คนในสังคม

จากการสำรวจประชากรทั่วประเทศในปี พ.ศ.2525 โดยบรรลุ ศิริพานิช และคณะ พบว่าจากประชากรที่สำรวจ 243,404 คน มีคนพิการอยู่ถึง 3,045 คน หรือ 1.25 % มีคนพิการทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอายุ 15-60 ปี ซึ่งถือว่าเป็นวัยแรงงาน มีคนพิการถึง 54.74 % ของคนพิการทั้งหมด ลักษณะของความพิการก็มีทุกแบบ (รายละเอียดดังตารางที่ ผ 1.1, ผ 1.2 ในภาคผนวก ก.) (บรรลุ ศิริพานิช และคณะ, 2526, 18-19) และจากรายงานการสำรวจสถิติเกี่ยวกับคนพิการในประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2529 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ประเทศไทยมีคนพิการประมาณ 385,560 คน หรือ 0.74 % ของประชากรทั่วประเทศ¹ มีคนพิการทุกกลุ่มอายุ ซึ่งในกลุ่มอายุ 15-59 ปี มีคนพิการถึง 63.9% ของคนพิการทั้งหมด (รายละเอียดดังตารางที่ ผ 1.3, ผ 1.4, ผ 1.5 ในภาคผนวก ก.) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2529, 2-3) และจากการสำรวจในปี พ.ศ.2534 โดยสำนักงานสถิติ

¹ ตัวเลขเหล่านี้ แม้ในรายงานการสำรวจสถิติเกี่ยวกับคนพิการในประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2529 ก็มีการกล่าวไว้ว่าต่ำกว่าความเป็นจริง

แห่งชาติอีกเช่นกัน พบว่าประเทศไทย มีคนพิการเพิ่มเป็น 1,057,000 คน คือเพิ่มขึ้น 2 เท่ากว่าของปี 2529 คนพิการในกลุ่มอายุ 15-59 ปี มีจำนวนถึง 64.9 % ของคนพิการทั้งหมด ซึ่งลักษณะของความพิการก็มีทุกแบบเช่นกัน (รายละเอียดดังตารางที่ ผ 1.6, ผ 1.7 ในภาคผนวก ก.) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2536, 18-19) บุคคลพิการเหล่านี้ เป็นบุคคลที่สังคมควรจะให้ความช่วยเหลือ มิฉะนั้นก็จะก่อปัญหาในสังคม ดังที่ได้พบเห็นอยู่บ่อย ๆ เริ่มจากปัญหาเล็กน้อย เช่น ขอด่านตามที่ต่าง ๆ ฯลฯ มีคนพิการในต่างจังหวัดอพยพเข้ามาขอด่านในกรุงเทพมหานคร ตลอดไปจนถึงปัญหาใหญ่ ๆ เช่น การมีแก๊งขอด่านกระจายอยู่ทั่วไป และเมื่อเห็นว่าการขอด่านทำรายได้ดีมาก ก็มีการล่อลวง และลักเด็กไปทำให้พิการ เพื่อให้เป็นขอด่าน หรือหลอกคนพิการจากต่างจังหวัดเข้ามาร่วมแก๊งขอด่าน ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ควรมีการหาทางแก้ไข ซึ่งการแก้ไขปัญหานี้ได้ตรงจุด คือ การช่วยเหลือให้คนพิการสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้

มีหน่วยงานของรัฐบาลและของเอกชนหลายแห่งได้เข้ามาช่วยเหลือคนพิการในรูปการฟื้นฟูสมรรถภาพ และการฝึกอาชีพให้ (กรมประชาสงเคราะห์, ม.ป.ป., 59) เพื่อให้คนพิการสามารถทำงานเลี้ยงชีพตนเองได้ แต่ก็ยังไม่สามารถช่วยคนพิการได้ทุกคน และที่สำคัญคือยังไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการได้ นั่นคือเมื่อฝึกอาชีพให้คนพิการแล้วได้จัดหางานให้ทำ หรือปล่อยให้คนพิการไปประกอบอาชีพส่วนตัว หลังจากนั้นคนพิการจะต้องเข้าไปอยู่ในสังคมที่ทำงานด้วยตนเอง มีการติดต่อกับคนปกติทั่วไป ต้องใช้อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ส่วนใหญ่แล้วจัดเพื่อคนปกติ ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าคนพิการเหล่านี้สามารถมีชีวิตที่มีความสุขตามควรแก่สภาพได้หรือไม่ ถ้ามีปัญหาคนพิการเหล่านี้จะสามารถช่วยเหลือตนเอง หรือร้องขอความช่วยเหลือจากใครได้บ้าง มีปัญหาใดบ้างที่คนปกติสามารถช่วยเหลือเขาได้ เพราะหากไม่มีใครใส่ใจที่จะช่วยเหลือพวกเขาแล้ว คนพิการก็อาจจะกลับไปเป็นปัญหาในสังคมต่อไปได้

จากการศึกษาเบื้องต้นด้วยการสัมภาษณ์คนพิการ และเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง จำนวน 11 คน ได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นว่า หลังจากที่คนพิการประกอบอาชีพแล้ว มีหลายต่อหลายคนที่ต้องเปลี่ยนงาน หางานใหม่ทำ เพราะความจำกัดทางร่างกายทำให้ไม่สามารถทำงานบางอย่างได้ เช่น ต้องมีการยกของเคลื่อนย้าย ในขณะที่เขาพิการแบบขาขาด หรือ ถูกอัมพาต ถูกรังแกจากเพื่อนร่วมงาน หรือ บางบริษัทมีการจ้างคนพิการเข้าทำงานเพราะทำให้ได้สิทธิลดหย่อนในการเสียภาษี แต่บริษัทเหล่านั้นก็ให้ค่าจ้างต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และไม่ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำ ฯลฯ ให้เหมาะสมแก่คนพิการเหล่านั้น โดยความเป็นจริงแล้ว สภาพดังกล่าวไม่ได้เกิดกับคนพิการ

เท่านั้น ยังมีคนยากจนไร้การศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ด้วย แต่พวกเขาจะได้รับความสนใจมากกว่าคนพิการ มีการพยายามให้ความช่วยเหลือ ให้ความคุ้มครอง และมีงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้มากแล้ว ในขณะที่ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร คนพิการยังไม่ได้รับการยอมรับ ยังไม่ได้รับโอกาสในการทำงานเท่าที่ควร งานวิจัยเพื่อช่วยแก้ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการยังไม่มี ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ แต่เนื่องจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการมีหลายแห่ง และการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษานำ (Pilot study) ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากับศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพียงแห่งเดียวก่อน โดยจะศึกษาคนพิการที่พิการทางกายแบบ แขน-ขา ลีบ ขาด ค้อน ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้นี้ก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการที่อื่น ๆ และคนพิการทั่ว ๆ ไป ด้วย

1.2) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการทางกาย แบบ แขน-ขา ลีบ ขาด ค้อน ที่เคยได้รับการฝึกอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการดังกล่าว
- 3) เพื่อศึกษารูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว
- 4) เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ
- 5) เพื่อค้นหาอาชีพที่คนพิการสามารถฝึกฝนได้ และ อาชีพที่คนพิการจะได้ใช้ความสามารถได้มากที่สุดตามลักษณะของการพิการแต่ละแบบ

1.3) ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะคนพิการที่พิการทางกาย แบบที่แขน และ/หรือ ขาลีบ หรือขาด หรือค้อน ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ ในปี พ.ศ.2527 ถึง 2536 จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี และราชบุรี เท่านั้น

1.4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอ้างอิง

จากการค้นคว้างานวิจัยในประเทศไทย ไม่พบงานวิจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นการพิการแบบใดก็ตาม ที่พบการศึกษาส่วนใหญ่ จะเป็น การศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ การจัดการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การฝึกอาชีพให้คนพิการ (Ekachai Chulacharitta, 1991, 13-15) และระดับวิทยาลัยของคนพิการ (บรรลุ ศิริพานิช และคณะ, 2526, 18-19) ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ มีการศึกษาเกี่ยวกับ แรงงานของคนพิการอยู่บ้าง ซึ่งเป็นเพียงการศึกษาจำนวนคนพิการในประเทศ และจำนวนคน พิการที่เข้าสู่แรงงานในประเทศนั้น ๆ เช่น ออสเตรเลีย บาเรน แคนาดา เดนมาร์ก อียิปต์ ญี่ปุ่น คูเวต ซิมบอบเวย์ และทูนีเซีย (รายละเอียดดังตารางที่ ผ 1.8 ใน ภาคผนวก ก.) (United Nations, 1990, 248-275) และมีบทความเรื่องผู้หญิงปี 2543 ที่กล่าวถึงการเข้าสู่แรงงานของสตรีพิการว่า เพราะสตรีพิการมีการศึกษาน้อยและขาดการฝึกฝน รวมทั้งยังมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงในสังคม ทำให้สตรีพิการได้รับค่าจ้างต่ำกว่าที่ควรจะได้ (Division for the Advancement of Women, 1991, 6)

ในประเทศไทย การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเริ่มมีขึ้นประมาณปี พ.ศ.2491 หลังจาก สงครามโลกครั้งที่ 2 ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อช่วยทหารผ่านศึกที่พิการจากสงคราม โลกและช่วยเด็กที่พิการจากการเป็นโปลิโอ ในปี พ.ศ.2505 สภาสังคมสงเคราะห์ได้จัดตั้ง คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในปี พ.ศ.2509 มีโครงการศรัทธาอุตสาหกรรม รับบริจาคของเหลือใช้จากผู้มีจิตศรัทธา นำมาให้คนพิการดัดแปลงแล้วขายในราคาถูก ต่อมา รัฐบาลเห็นความจำเป็นและความสำคัญในเรื่องคนพิการมากขึ้น จึงตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา การฟื้นฟูสมรรถภาพและส่งเสริมสวัสดิการคนพิการ ตามมติคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2516 พอถึงวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ก็ต้องล้มเลิกไป พอมีรัฐบาลใหม่ก็ตั้งกรรมการ นี้่อีก ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2517 จนถึงวันที่ 6 ตุลาคม 2519 ก็ล้มเลิกอีก เมื่อมีการปฏิรูป การปกครอง ได้มีการปรับปรุง และเปลี่ยนชื่อเป็น คณะกรรมการสงเคราะห์และฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2519 ต่อมาวันที่ 7 ธันวาคม 2519 มีการตั้ง คณะกรรมการปรับปรุงการสงเคราะห์คนพิการทางร่างกายและจิตใจและคนไร้ที่พึ่ง ของกรม ประชาสงเคราะห์ขึ้นอีกด้วย (สดับ ธีระบุตร, 2520, 49) ในที่สุดได้มีการตั้งสำนักงานคณะ กรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2534 และได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 (รายละเอียดดูในภาคผนวก ข.) (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการ, ม.ป.ป., 1-5) คณะกรรมการและหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจน

พระราชบัญญัติที่ประกาศใช้เหล่านี้ ล้วนมีวัตถุประสงค์หลักคือคุ้มครอง ช่วยเหลือ และ สงเคราะห์คนพิการ แต่ในความเป็นจริงแล้วการคุ้มครอง การช่วยเหลือ และการสงเคราะห์ คนพิการยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะงานเหล่านี้ ต้องการความร่วมมือจากประชาชนทุกคน ไม่ใช่เฉพาะคนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

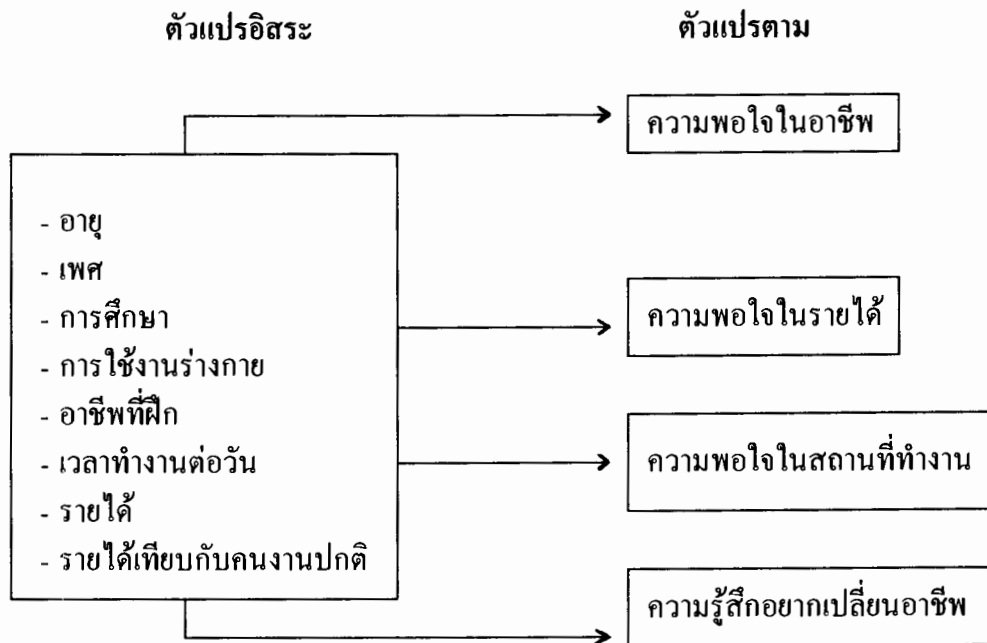
ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการที่ก่อตั้งในกรมประชาสงเคราะห์เริ่มในปี พ.ศ.2511 โดยมี ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นแห่งแรก ในปี 2515 มีศูนย์ ฟื้นฟูอาชีพคนพิการขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ปี 2530 มีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการบ้าน ทองพูนผาแก่น จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2531 มีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการหายดฝน จังหวัด เชียงใหม่ ปี 2536 มีศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช และศูนย์ บริการสวัสดิการสังคม เถลิงพระชนม์พรรษา 5 รอบ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จังหวัดชลบุรี (สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ, ม.ป.ป., 1-5) ศูนย์ฟื้นฟู อาชีพคนพิการเหล่านี้มีหน้าที่หลักคือ เพื่อรับคนพิการที่มีอายุระหว่าง 17-40 ปี ซึ่งได้รับการ ฟื้นฟูปรับสภาพทางร่างกายแล้ว เข้ารับการฝึกอาชีพตามแนวนัดและความสามารถ โดยไม่ เสียค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งได้รับการฟื้นฟูพื้นฐานที่จำเป็นด้วยปัจจัย 4 การฟื้นฟูสมรรถภาพทาง การแพทย์และการกายภาพบำบัด การนันทนาการ การศาสนกิจและฌาปนกิจ วิชาชีพที่ใ้ การฝึกอบรมมี 9 สาขาค้างนี้ ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเย็บหนัง ช่างวิทยุ-โทรทัศน์ ช่างไฟฟ้า ช่าง เครื่องยนต์และเชื่อมโลหะ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์และเครื่องยนต์ขนาดเล็ก ช่างเสริมสวย ช่าง คัดผมชายและช่างตัดถนอมเครื่องเงิน คนพิการที่สำเร็จการฝึกอาชีพจะได้รับประกาศนียบัตร รับรองจากกรมประชาสงเคราะห์ (กรมประชาสงเคราะห์, 2535, 48-52)

เนื่องจากยังไม่พบการวิจัยปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการโดยตรง นอกจากการ บอกเล่าจากคนพิการ ที่พบว่า คนพิการอยากให้คนทั่วไปยอมรับคนพิการ ว่ามีความสามารถ ขอให้เปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความสามารถ และให้เขาได้มีโอกาสอยู่ร่วมในสังคมด้วย เมื่อมีการสมัครงาน ระหว่างคนพิการกับคนปกติแล้ว คนพิการจะไม่ได้งาน และจากการ พูดคุยกับคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่งจำนวน 11 คน แล้ว พบว่า ยังมีคนพิการที่ไม่มีงานทำ มีคนพิการที่ได้งานทำไม่ตรงกับอาชีพที่ได้รับการ ฝึกฝน (ฝึกอาชีพช่างเครื่องยนต์ ได้ทำงานเป็นคนทากาวประกอบกระเป๋า ซึ่งเป็นงานที่ไม่ ต้องผ่านการฝึกอาชีพมาก็ทำได้) คนพิการที่ได้ทำงาน บางคนยังไม่ได้รับค่าจ้าง บางคนได้ ค่าจ้างเป็นรายวันต่ำกว่าที่คนงานปกติได้ ทั้งๆ ที่ทำงานเหมือนกัน และถ้าวันใดหยุดงานก็ไม่มี รายได้ สวัสดิการที่ได้คือที่พักเหมือนที่คนงานปกติได้รับ ทำให้คนพิการบางคนคิดจะ เปลี่ยนงานทุกๆ ที่เพิ่งทำงานนี้ได้ไม่ถึง 2 เดือน สรุปได้ว่า การเข้าสู่แรงงานของคนพิการยังมี

ปัญหาอยู่ ซึ่งคงเป็นปัญหาทั้งคนพิการทั่วไป และคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ แต่เพราะรัฐบาลได้มีการช่วยเหลือคนพิการทั่วไป โดยการนำคนพิการนี้มาฝึกอาชีพ ฟื้นฟูสภาพร่างกาย ให้คนพิการสามารถอยู่ร่วมกับคนปกติได้ แล้วปล่อยให้เขาเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งคนพิการเหล่านี้ไม่ควรจะพบกับปัญหาในการเข้าสู่แรงงานอีกแล้ว แต่โดยความเป็นจริง แม้คนพิการจะได้รับการฟื้นฟูอาชีพแล้ว เขาก็ยังพบปัญหาเช่นเดิม ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า การช่วยเหลือที่รัฐบาลพยายามจัดให้กับคนพิการเป็นการสูญเสียเปล่าหรือไม่ คนพิการพบกับปัญหาใดบ้างในการเข้าสู่แรงงาน แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษานำ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการเพียงแห่งเดียว โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาถึงปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ รูปแบบการช่วยเหลือที่มีประโยชน์ต่อคนพิการ อาชีพที่เหมาะสมกับคนพิการ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และเป็นแนวทางในการช่วยเหลือคนพิการต่อไป

1.5) กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ และจากองค์ประกอบที่แตกต่างกันของคนพิการ เช่น มีสภาพร่างกายที่สามารถใช้งานได้ต่างกัน มีความสามารถทางวิชาชีพต่างกัน มีระดับการศึกษาต่างกัน มีรายได้ต่างกัน ใช้เวลาทำงานต่อวันต่างกัน ตลอดจนมีปัจจัยทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ ที่ต่างกันของคนพิการ จะมีผลต่อความรู้สึกต่องานที่ทำของคนพิการอย่างไร ผู้วิจัยจึงได้ตั้งกรอบแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้ว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา รายได้ รายได้เทียบกับคนงานปกติ อาชีพที่ฝึก การใช้งานร่างกาย เวลาทำงานต่อวัน มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพ ความพอใจในรายได้ ความพอใจในสถานที่ทำงาน และความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ ดังกรอบแนวความคิดต่อไปนี้

1.6) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.6.1) ได้ทราบปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ เพื่อนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางช่วยเหลือ หรือแก้ปัญหาการเข้าสู่แรงงานที่คนพิการดังกล่าวประสบอยู่

1.6.2) ได้แนวทางช่วยเหลือและแก้ปัญหาที่เกิดจากการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ

1.6.3) ได้ช่วยกลุ่มคนที่ด้อยกว่าบุคคลทั่วไปให้มีโอกาสที่ดีขึ้น มีชีวิตที่ดีขึ้น โดยการเผยแพร่ผลการวิจัยไปสู่สาธารณชน เพื่อเป็นการชักชวน รมรณรงค์ให้บุคคลทั่วไป และหน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและเสียสละเพื่อคนพิการให้มากขึ้น เช่น ในรูปการยอมรับความสามารถของคนพิการ โดยการให้โอกาสคนพิการได้เข้าทำงานด้วย มีการจัดสวัสดิการพื้นฐานเพื่อคนพิการ เช่น ห้องน้ำ และ ทางลาดสำหรับคนพิการ เป็นต้น

1.7) คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

1.7.1) คนพิการที่ศึกษา หรือคนพิการ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง คนที่สามารถพูดรู้เรื่อง และอวัยวะของร่างกายบางส่วนมีสภาพผิดปกติ แบบที่แขน และ/หรือ ขา หนึ่งข้าง หรือสองข้าง ลีบ หรือขาด หรือด้วน หรืออ่อนแรง จำนวน 100 คน ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ ในปี พ.ศ.2527 ถึง 2535 จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง (ดูหัวข้อ 1.7.2)

1.7.2) ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ หรือ ศูนย์ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สถานที่ให้การฟื้นฟูสภาพทางร่างกาย โดยทางการแพทย์ ทางกายภาพบำบัด และให้การฝึกอาชีพแก่คนพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย พร้อมทั้งได้รับการฟื้นฟูฐานที่เป็นปัจจัย 4 การนันทนาการ การศาสนกิจและฉาปนกิจด้วย โดยสถานที่นี้อยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย (เพื่อปกป้องคนพิการที่ให้อัมพาต และเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ ผู้วิจัยจำเป็นต้องไม่ระบุชื่อศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ และสถานที่ตั้ง)

1.7.3) กายอุปกรณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สิ่งที่ทำมาสวมใส่หรือประกอบเข้ากับร่างกายของคนพิการ แล้วทำให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายส่วนที่พิการนั้น ๆ ได้ เช่น ขาเทียม แขนเทียม เป็นต้น

1.7.4) โรงงาน หรือที่ทำงาน ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง โรงงาน หรือ บริษัท หรือ ห้างร้าน ที่คนพิการทำงานอยู่ด้วย

1.7.5) ผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ผลที่ทำให้ความพอใจในอาชีพที่ทำอยู่ ความพอใจในรายได้ที่ได้รับต่อวัน ความพอใจในสถานที่ทำงาน และความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ เปลี่ยนแปลงไป

1.7.6) ขณะที่วิจัย หรือขณะมีการวิจัย หรือขณะที่ทำการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล คือระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงพฤษภาคม 2537

1.8) ความจำกัดในการวิจัย

1.8.1) ข้อมูลที่ได้จากคนพิการที่ศึกษา เป็นข้อมูลของคนพิการที่ส่วนใหญ่มีงานทำและอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งได้แก่ อยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม กาญจนบุรี และราชบุรี (มีงบประมาณและเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถตามไปเก็บข้อมูลจากคนพิการที่อยู่จังหวัดไกลๆ ได้) แต่ข้อมูลที่ได้จะตามหาคนพิการเพื่อทำการสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่าคนพิการที่ตามไม่พบนี้ ส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำงาน และไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้จึงกลับไปภูมิลำเนาเดิม

1.8.2) ข้อมูลเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์คนพิการเพียง 100 คน ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณบางประเด็น ไม่สามารถแสดงข้อมูลที่จำแนกกลุ่มย่อยได้หลายกลุ่มสำหรับแต่ละตัวแปร

1.8.3) ความพิการของคนพิการที่ศึกษาแต่ละคน มีความแตกต่างที่หลากหลายมาก แม้กระทั่งเมื่อจัดกลุ่มคนพิการรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ก็ยังมีความหลากหลายในกลุ่มอยู่อีก

บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ในบทนี้จะนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งมีหัวข้อต่อไปนี้ ประชากรที่ศึกษา ตัวอย่างที่ศึกษา การสุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) ประชากรในการวิจัย¹

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ คนพิการทางกาย แบบ แขน-ขา ลีบ ขาด ศีรษะ ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ถึง 2535 จำนวน 855 คน ซึ่งคนพิการเหล่านี้ขณะที่ทำการวิจัยไม่ได้อยู่ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ แต่ได้แยกย้ายไปทำงาน และพักที่ที่พักของเขาแล้ว

2.2) ตัวอย่างในการวิจัย¹

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ คนพิการทางกายแบบแขน-ขา ลีบ ขาด ศีรษะ ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ถึง 2535 เฉพาะที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งได้แก่ จังหวัดอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม กาญจนบุรี และราชบุรี โดยการสัมภาษณ์ระดับลึกกับคนพิการที่ตามพบ จำนวน 100 คน (ในทางปฏิบัติได้ใช้การสัมภาษณ์ระดับลึกกับคนพิการ 118 คน แต่นำเฉพาะข้อมูลของคนพิการที่ให้ข้อมูลได้ครบถ้วน (ไม่สับสน ไม่วกวน 100 คน มาวิเคราะห์)

¹ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อาจสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ชัดเจน และครบทุกประเด็น ผู้วิจัยจึงได้ทำการสัมภาษณ์ระดับลึกกับเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ จำนวน 7 ท่าน จากเจ้าหน้าที่ของศูนย์ทั้งหมด จำนวน 34 ท่าน ซึ่งข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนพฤษภาคม 2537 โดยผู้วิจัยได้ออกตามหาคนพิการตามที่อยู่ที่ได้มา ทั้งที่อยู่ที่เป็นโรงงานและบ้านพักของคนพิการ ได้ใช้แบบสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ระดับลึกกับคนพิการจำนวน 118 คน แล้วนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ระดับลึกเฉพาะข้อมูลที่ครบถ้วน ไว้ทำการวิเคราะห์ 100 ชุด นอกจากนี้ เพื่อให้ข้อสรุปที่ได้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ชัดเจน และ ครบทุกประเด็น จึงได้ทำการสัมภาษณ์ระดับลึกกับเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้จำนวน 7 ท่าน โดยข้อมูลที่รวบรวมได้จากคนพิการมีทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ในศูนย์ จะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างเดียว

2.4) แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึกที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยการรวบรวมคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ จำนวน 7 คน ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก แล้วนำไปทดลองใช้กับคนพิการที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ จำนวน 10 คน (ไม่ใช่คนเดิม) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จัดการเรียงลำดับของคำถามให้เหมาะสมอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ระดับลึก เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

- แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามในการสัมภาษณ์ระดับลึก ที่ใช้มี 5 ด้าน ดังต่อไปนี้
- ด้านที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วยลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งสาเหตุที่พิการ
 - ด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการประกอบอาชีพก่อนการฟื้นฟูอาชีพ
 - ด้านที่ 3 ประสิทธิภาพการประกอบอาชีพหลังการฟื้นฟูอาชีพ
 - ด้านที่ 4 ประสิทธิภาพการประกอบอาชีพในปัจจุบัน
 - ด้านที่ 5 สภาพทางร่างกาย และจิตใจของคนพิการ

2.5) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1) ตัวแปรอิสระ มี 8 ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- อายุ ได้แก่ อายุเต็มปี โดยนับถึงเมื่อครบรอบวันเกิดที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ระหว่าง 17-44 ปี
- เพศ ได้แก่ เพศของคณพิการ แบ่งเป็น ชาย และ หญิง
- การศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของคณพิการ นับตามจำนวนปีที่ศึกษา
- การใช้งานร่างกาย ได้แก่ ความสามารถในการใช้แขน ขา ของคณพิการเอง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มใช้แขนขาได้เกือบทั้งหมด กลุ่มใช้แขนขาได้บางส่วน และกลุ่มใช้แขนขา เกือบไม่ได้เลย และในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดน้ำหนักคะแนนให้ดังนี้ กลุ่มใช้แขนขาได้เกือบทั้งหมด = 5 คะแนน กลุ่มใช้แขนขาได้บางส่วน = 3 คะแนน และกลุ่มใช้แขนขาเกือบไม่ได้เลย = 1 คะแนน
- อาชีพที่ฝึก ได้แก่ อาชีพที่คณพิการฝึกจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคณพิการ¹ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ฝึกอาชีพเกี่ยวกับช่างต่าง ๆ เช่น อิเล็กทรอนิกส์ และช่างยนต์ ฯลฯ และฝึกอาชีพเย็บต่าง ๆ เช่น เย็บหนัง เย็บผ้า
- เวลาทำงานต่อวัน ได้แก่ จำนวนชั่วโมงที่คณพิการทำงานในแต่ละวัน
- รายได้ ได้แก่ จำนวนค่าจ้างต่อวัน ที่คณพิการได้รับ (วันหยุดก็ไม่ได้รับค่าจ้าง) สำหรับคณพิการที่มีรายได้เป็นรายเดือน ซึ่งมีเพียง 14% เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ ผู้วิจัยจึงแปลงรายได้รายเดือนมาเป็นรายได้รายวัน โดยใช้รายได้หารด้วยจำนวนวันทำงาน
- รายได้เทียบกับคณงานปกติ ได้แก่ ค่าจ้างของคณพิการ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าจ้างของคณงานปกติที่ทำงานหน้าที่เดียวกัน และสถานที่เดียวกันกับคณพิการ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับค่าจ้างน้อยกว่าคณงานปกติ และกลุ่มที่ได้รับค่าจ้างเท่ากับคณงานปกติ

¹ เนื่องจากผู้วิจัยได้พบความแตกต่างในการได้งานทำ ลักษณะงานที่ทำ ความมั่นคงในงานที่ทำ และสวัสดิการที่คณพิการได้รับ ใน 2 กลุ่มอาชีพนี้

2.5.2) ตัวแปรตาม ในที่นี้ ได้แก่ ความรู้สึกในด้านต่าง ๆ มี 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

- ความพอใจในอาชีพ ได้แก่ ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน แบ่งเป็นพอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด และไม่พอใจเลย ในการวิเคราะห์ ข้อมูลได้กำหนดคะแนนให้ดังนี้ พพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พพอใจมาก = 4 คะแนน พพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พพอใจน้อย = 2 คะแนน พพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน และไม่พอใจเลย = 0 คะแนน
- ความพอใจในรายได้ ได้แก่ ความรู้สึกพอใจในค่าจ้างรายวันที่ได้รับอยู่ แบ่งเป็นพอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด และไม่พอใจเลย ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดคะแนนให้ดังนี้ พพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พพอใจมาก = 4 คะแนน พพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พพอใจน้อย = 2 คะแนน พพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน และไม่พอใจเลย = 0 คะแนน
- ความพอใจในสถานที่ทำงาน ได้แก่ ความรู้สึกพอใจกับสถานที่นั่งทำงาน และห้องน้ำ ที่มีให้ใช้ แบ่งเป็นพอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด และไม่พอใจเลย ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดคะแนนให้ดังนี้ พพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พพอใจมาก = 4 คะแนน พพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พพอใจน้อย = 2 คะแนน พพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน และไม่พอใจเลย = 0 คะแนน
- ความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ ได้แก่ ความรู้สึกอยากลาออกจากงานที่ทำอยู่เพื่อไปทำงานใหม่ เพราะรู้สึกว่างานที่ทำอยู่นี้ไม่เหมาะกับสภาพร่างกายตนเอง แบ่งเป็นพอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย พอใจน้อยที่สุด และไม่พอใจเลย ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดคะแนนให้ดังนี้ พพอใจมากที่สุด = 5 คะแนน พพอใจมาก = 4 คะแนน พพอใจปานกลาง = 3 คะแนน พพอใจน้อย = 2 คะแนน พพอใจน้อยที่สุด = 1 คะแนน และไม่พอใจเลย = 0 คะแนน

2.6) การประมวลผลข้อมูลในการวิจัย

เนื่องจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มี 2 แบบ ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงต้องดำเนินการกับข้อมูลต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.6.1) กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อเก็บข้อมูลแล้ว ได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ทำการคัดเฉพาะแบบสัมภาษณ์ของคนที่มีการที่มีข้อมูลครบถ้วนไว้จำนวน 100 ชุด แล้วจัดทำคู่มือลงรหัส บันทึกรหัส ตรวจสอบรหัส บันทึกข้อมูลลงแผ่นดิสก์เก็ตต์ แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่งก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เวลาในการประมวลผลข้อมูลนี้หนึ่งเดือน (มิถุนายน 2537)

2.6.2) กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่บ้านทีกเทปและจดบันทึก ได้ทำการคัดเฉพาะข้อมูลการสัมภาษณ์ระดับลึกของคนที่ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ได้ครบถ้วน ไว้ทั้ง 100 คน แล้วทำการถอดเทป และรวบรวมข้อมูลทั้งหมด สรุปเป็นหมวดหมู่เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณต่อไปซึ่งใช้เวลาหนึ่งเดือน (กรกฎาคม 2537)

2.7) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ใช้กับเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ (SPSS/PC+ : Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer Plus) ซึ่งใช้เวลาหนึ่งเดือน (สิงหาคม 2537) และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางตารางไขว้ แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และตารางค่าสถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ ที่ใช้ทดสอบ พร้อมทั้งการแปลผลตามความเหมาะสมของข้อมูล และทำการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วนำเสนอในรูปคำอธิบายและเหตุผลประกอบ เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลครบถ้วน ข้อมูลที่ได้จะแยกนำเสนอผลเป็น 3 บท (ได้แก่บทที่ 3, 4, 5 ตามลำดับ) ดังประเด็นต่อไปนี้

2.7.1) บทที่ 3 จะนำเสนอลักษณะทั่วไปทางประชากร เศรษฐกิจและสังคมของคนพิการที่ศึกษา ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา การรู้หนังสือ ความสามารถในภาษาอังกฤษ สถานภาพสมรส สภาพร่างกายของกลุ่มสมรส ภูมิลำเนา เขตที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้สึกต่อความพิการของตนเอง จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู จำนวนหนี้สิน ลักษณะที่พิการ การใช้งานร่างกาย สาเหตุที่พิการ จำนวนปีที่พิการ โรคประจำตัว อุปสรรคของโรคประจำตัว อาชีพที่ฝึก ปีที่ฝึกอาชีพ สาเหตุที่ฝึกอาชีพ อุปสรรคในการฝึกอาชีพ และ

ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ เพื่อให้ได้ภาพลักษณะโดยทั่วไปของคณพิการ โดยใช้ตาราง¹ และตารางไขว้ ที่แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ตามความเหมาะสมของข้อมูล และอธิบายเหตุผลประกอบ ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา

2.7.2) บทที่ 4 จะนำเสนอรูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคณพิการ ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเข้าสู่แรงงาน รวมทั้งรูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาที่ทางศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ คณพิการได้จัดทำไปแล้ว ซึ่งจะนำเสนอโดยใช้ตาราง ตารางไขว้ หรือคำบรรยาย แล้วแต่ลักษณะของข้อมูล โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ตามความเหมาะสมของข้อมูล และอธิบายเหตุผลประกอบ ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา

2.7.3) บทที่ 5 จะนำเสนอปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคณพิการ ที่ศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise การพิจารณาว่าตัวแปรใดมีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน จะใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคณพิการเป็นหลัก ประกอบกับแนวความคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน เพื่อเลือกตัวแปรอิสระเข้ามาวิเคราะห์ แล้วจึงใช้สหสัมพันธ์ (Simple Correlation Analysis) ช่วยคัดเลือกตัวแปรอิสระอีกครั้ง โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Intercorrelation Coefficient) คือ ถ้าตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ต่อกันสูง (เกิน 0.65) ก็จะเลือกเพียงตัวเดียวจากตัวแปรอิสระคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูง จากนั้นนำตัวแปรที่ได้เข้าวิเคราะห์ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ แบบ Stepwise เพื่อให้ได้เฉพาะตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคณพิการที่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อไป นอกจากนี้ ยังได้นำเสนออาชีพที่คณพิการสามารถใช้ความสามารถได้มากที่สุดตามความพิการแต่ละแบบด้วย

¹ เนื่องจากคณพิการที่ศึกษามีเพียง 100 คน ทำให้บางกรณี ผู้วิจัยไม่สามารถนำเสนอ ข้อมูลในรูป ตารางไขว้ได้ เพราะไม่มีข้อมูลในแต่ละกลุ่มย่อยของแต่ละตัวแปรหรือมีข้อมูลที่น้อยเกินไป เปรียบเทียบไม่ได้ จึงต้องนำเสนอในรูปตาราง (ตารางทางเดียว)

บทที่ 3

ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา

ในบทนี้ จะนำเสนอลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยนำเสนอลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของคนพิการที่ศึกษา ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา การรู้หนังสือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สถานภาพสมรส สภาพร่างกายของกลุ่มสมรส ภูมิลำเนา เขตที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้สึกต่อความพิการของตน จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู จำนวนหนี้สิน ลักษณะที่พิการ การใช้งานร่างกาย สาเหตุที่พิการ จำนวนปีที่พิการ โรคประจำตัว อุปสรรคของโรคประจำตัว อาชีพที่ฝึก ปีที่ฝึกอาชีพ สาเหตุที่ฝึกอาชีพ อุปสรรคในการฝึกอาชีพ และความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ เพื่อให้ได้ภาพลักษณะโดยทั่ว ๆ ไปของคนพิการที่ศึกษา โดยใช้ตารางและตารางไขว้ ที่แสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ตามความเหมาะสมของข้อมูล และอธิบายเหตุผลประกอบข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา

3.1) ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา

3.1.1) อายุ

จากตารางที่ 3.1 พบว่า คนพิการที่ศึกษามีอายุระหว่าง 17-44 ปี ซึ่งกว่า 4 ใน 5 (81%) มีอายุระหว่าง 20-34 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 27 ปี มัธยฐานของอายุเป็น 27 ปี

ตารางที่ 3.1 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามกลุ่มอายุ (N=100)

อายุ	17-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	รวม
ร้อยละ	9	27	32	22	6	4	100
อายุเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ					5.8	ปี
อายุมัธยฐาน	ฐานนิยมของอายุ					29	ปี
อายุต่ำสุดของคนพิการ	อายุสูงสุดของคนพิการ					44	ปี

และฐานนิยมของอายุเป็น 29 ปี เพราะในการรับคนพิการเข้าฟื้นฟูอาชีพ ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ คนพิการแต่ละแห่ง มีการกำหนดอายุของคนพิการที่จะรับเข้าไว้เป็นอายุระหว่าง 17 ถึง 40 ปี ทำให้ได้กลุ่มคนพิการที่ศึกษามีอายุระหว่าง 17-44 ปี ดังกล่าว

3.1.2) เพศ

จากตารางที่ 3.2 พบว่า คนพิการที่ศึกษาเป็นชาย 77% เป็นหญิง 23% นั่นคือเป็นเพศชายกว่า 3 เท่าของเพศหญิง ซึ่งจากจำนวนผู้ที่เข้ารับการฝึกอาชีพ จากศูนย์ ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ ก็ปรากฏว่ากว่า 80% เป็นชายเช่นกัน

ตารางที่ 3.2 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	ชาย	หญิง	รวม
ร้อยละ	77	23	100

3.1.3) ระดับการศึกษา การรู้หนังสือ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

จากตารางที่ 3.3, 3.4, 3.5 พบว่า คนพิการที่ศึกษามีการศึกษาสูงสุดเทียบเท่า ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเพียงคนเดียว (หลังจากฝึกอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ แล้ว เขาได้ไปฝึกอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติม จากโรงเรียนอาชีวพระมหาไถ่ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จึงได้วุฒินี้มา) มีคนพิการเกินครึ่ง (65%) ที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 3.3 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	ไม่เคยเรียน	ป.1-3	ป.4	ป.5-6	ม.1-3	ม.4-6	ปวช.	รวม
ร้อยละ	6	4	25	37	24	3	1	100
การศึกษาเฉลี่ย		4.7 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษา					1.7 ปี
มัธยฐานของการศึกษา		6 ปี	ฐานนิยมของการศึกษา					6 ปี

ตารางที่ 3.4 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการรู้หนังสือ

การรู้หนังสือ	อ่านออกเขียนได้	อ่านออกเขียนไม่ได้	เซ็นชื่อได้อย่างเดียว	รวม
ร้อยละ	94	2	4	100

เนื่องจากคนพิการที่ศึกษาอยู่ในช่วงที่ระบบการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษากาบังดับ จาก 4 ปี ไปเป็น 6 ปี ตามลำดับ ดังนั้นคนพิการที่อายุน้อยกว่า 23 ปี น่าจะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคน แต่ในความเป็นจริงแล้ว ส่วนใหญ่คนพิการจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และใช้การสอบเทียบ (ไม่ใช่การเรียนในระบบโรงเรียน) เพื่อให้ได้วุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งคนพิการที่ศึกษายังต้องการเรียนแบบการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อให้ได้วุฒิสูงขึ้นเรื่อยๆ เขาให้เหตุผลว่า ยังมีความรู้สูงก็จะได้งานที่เบาร่งขึ้น และมีรายได้ที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนพิการเป็น 4.7 ปี มัธยมศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 คนพิการเกือบทั้งหมด (94%) อ่านออกเขียนได้ และกว่า 4 ใน 5 พร้อมทั้งจะเรียนภาษาอังกฤษ หากมีงานที่จะทำให้ตนเองมีรายได้ดี และมั่นคงกว่างานปัจจุบัน และต้องใช้ภาษาอังกฤษด้วย

ตารางที่ 3.5 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	ร้อยละ
● ไม่ทราบ หัดได้	30
● ไม่ทราบ ไม่อยากหัด	9
● ทราบนิดหน่อย หัดได้	53
● ทราบนิดหน่อย ไม่อยากหัด	6
● พูด อ่าน เขียนได้	2
รวม	100

3.1.4) สถานภาพสมรส และสภาพร่างกายของคู่สมรส

จากตารางที่ 3.6 และ 3.7 พบว่า คนพิการที่ศึกษากว่า 2 ใน 3 ยังเป็นโสด คนพิการคิดว่า "ไม่มีใครอยากแต่งงานกับคนที่พิการ" และ "ตัวเองยังเอาตัวไม่รอดเลย" ซึ่งจริงๆ แล้วเขาก็ต้องการมีชีวิตคู่เหมือนคนปกติทั่วไป และอาจต้องการมาก

ตารางที่ 3.6 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	โสด	สมรส	หย่า	รวม
ร้อยละ	67	29	4	100

เป็นพิเศษที่จะมีใครสักคนมาดูแลเขา แต่ก็ไม่มี ส่วนผู้ที่สมรสกัน คู่สมรสของเขาเกือบทั้งหมด (27 จาก 29) ก็พิการเช่นเดียวกัน และจากการถามถึงการทะเลาะกันกับคู่สมรส พบว่าคนพิการจะพยายามดูแลซึ่งกันและกัน และค่อนข้างจะถนอมน้ำใจกันมาก เพราะต่างมีความเข้าใจความรู้สึกของกันและกันดี ในคู่สมรสที่ย่านนั้นเกิดจากเดิมเขาไม่พิการ ต่อมาได้รับอุบัติเหตุทำให้พิการเลยถูกคู่สมรสทอดทิ้ง ซ้ำยังถูกรังเกียจจากญาติพี่น้องของคู่สมรสอีกด้วย

ตารางที่ 3.7 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสภาพร่างกายของคู่สมรส

สภาพร่างกายของคู่สมรส	พิการ	ไม่พิการ	ไม่มีคู่สมรส*	รวม
ร้อยละ	27	2	71	100

* ไม่มีคู่สมรส หมายถึง คนโสด และ คนที่เคยแต่งงาน แต่ขณะนี้หย่าแล้ว

3.1.5) ภูมิลำเนา และเขตที่อยู่อาศัย

จากตารางที่ 3.8 และ 3.9 พบว่า คนพิการที่ศึกษามาจากทุกภาค ที่มากที่สุดคือมาจากภาคเหนือกว่า 1 ใน 3 และส่วนใหญ่(78%)มาจากเขตชนบท โดยกว่า 73% มาจากครอบครัวขยาย คือ ครอบครัวที่อยู่รวมกันทั้งปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูกเขย ลูกสะใภ้ ลูก หลาน เป็นต้น แต่เมื่อเข้ารับการศึกษาจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ไปแล้ว คนพิการเกือบทั้งหมด (97%) ไม่ได้กลับบ้านเดิม ด้วยเหตุผลว่า ที่บ้านเดิมไม่มีงานให้ทำ ไม่มีอาชีพ จึงต้องอยู่ใกล้ๆ กรุงเทพมหานครเอาไว้ เพื่อที่จะได้หางานทำได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาเขตที่อยู่อาศัยในปัจจุบันก็เป็นจริงตามนั้น คือ คนพิการทั้งหมดอาศัยอยู่ในภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร โดยเกือบ 7 ใน 10 อาศัยอยู่ในเขตเมือง ผู้ที่อยู่ในเขตชนบทก็เพราะโรงงานที่ทำงานอยู่ด้วยนั้นตั้งอยู่ในเขตชนบท โรงงานมีที่พักให้จึงพักในที่พักของโรงงาน ซึ่งบางแห่ง แม้จะแออัด หรือไม่สะดวก ก็ต้องอดทน และบางคนก็เช่าบ้านอยู่ใกล้ๆ โรงงานนั่นเอง

ตารางที่ 3.8 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามภูมิลำเนา และภาค

ภาค	ภูมิลำเนา	
	ภูมิลำเนาเดิม	ภูมิลำเนาในขณะที่มีการวิจัย
● เหนือ	35	-
● กลาง	24	62 *
● ตะวันออกเฉียงเหนือ	21	-
● ใต้	15	-
● กรุงเทพมหานคร	5	38
รวม	100	100

* ได้แก่ จังหวัดอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี และราชบุรี

ที่จริงแล้วคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งนี้ คงมีอยู่ทั่วไปในหลาย ๆ จังหวัดตามที่คนพิการบอกและข้อมูลที่ได้จากศูนย์ แต่ด้วยความจำกัดทางงบประมาณ และเวลา ทำให้ผู้วิจัยศึกษาได้เฉพาะคนพิการในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตจังหวัดรอบกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ตารางที่ 3.9 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย และเวลา

เขตที่อยู่อาศัย	เวลา	
	ก่อนฝึกอาชีพ	ขณะมีการวิจัย
● เมือง	22	69
● ชนบท	78	31
รวม	100	100

3.1.6) สมาชิกในครัวเรือน และความรู้สึกต่อความพิการของตนเอง

จากตารางที่ 3.10 และ 3.11 พบว่า 2 ใน 3 ของคนพิการที่ศึกษา อยู่เพียงลำพังโดยไม่มีญาติพี่น้องมาดูแล นั้นแสดงว่าเขาสามารถดูแลตนเองได้แล้ว คนพิการกว่า

90% บอกว่าเขาช่วยเหลือตนเองได้ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อฝึกอาชีพใหม่ ๆ นั้น 75% มีความรู้สึกที่ดีขึ้นต่อความพิการของตนเอง จนถึงปัจจุบันความรู้สึกที่ดีนี้ลดลงไปบ้าง (เหลือ 40% แต่ความรู้สึกเหมือนคนปกติได้เพิ่มขึ้นจาก 15% เป็น 25%) เพราะหางานที่ตรงกับที่ฝึกมาทำไม่ได้ หรือพอได้งานก็ได้ค่าแรงค่อนข้างต่ำ หรือมีงานให้ทำไม่แน่นอน ถ้ามีงานให้ทำถึงได้ค่าจ้าง พอไม่มีงานให้ทำก็ไม่ได้ค่าจ้าง เช่น งานเย็บผ้า เป็นต้น ทำให้ความรู้สึกที่ดีนี้ลดลงไป

ตารางที่ 3.10 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสภาพการณ์ และสมาชิกในครัวเรือน

สภาพการณ์	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)											รวม
	1*	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	
● บ้านเดิม	-	6	11	22	14	13	8	12	3	6	5	100
● ขณะที่ย้าย	66	16	11	--	5	--	1	--	--	--	1	100

* หมายถึง อยู่คนเดียวแบบเช่าห้องอยู่ หรืออยู่ที่พักของโรงงานโดยไม่มีญาติพี่น้องมาคอยดูแล

ตารางที่ 3.11 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามความรู้สึกต่อความพิการของตนเอง และช่วงเวลาที่ย้าย

ความรู้สึกต่อความพิการ	ช่วงเวลาที่ย้าย		ขณะที่ย้าย
	ก่อนฝึกอาชีพ	หลังฝึกอาชีพ	
● เคย ๆ เหมือนคนปกติ	11	10	25
● ปลงได้ รับสภาพได้	10	6	7
● ชีวิตนี้ยังมีความหมาย	5	25	24
● หมดหวังในชีวิต ท้อแท้ ไม่พอใจ	24	4	4
● คิดฆ่าตัวตาย เคยฆ่าตัวตาย	7	--	--
● ไม่พอใจที่พิการ	11	3	14
● เสียใจ น้อยใจ คิดมาก กังวลใจ	32	2	10
● ภูมิใจในตนเอง ชีวิตดีขึ้น	--	50	16
รวม	100	100	100

3.1.7) จำนวนคนที่คนพิการต้องเลี้ยงดู และหนี้สินที่คนพิการมีในขณะที่มีการวิจัย

จากตารางที่ 3.12 และ 3.13 พบว่า ไม่เพียงแต่คนพิการต้องดูแลตนเองได้เท่านั้น แต่คนพิการเหล่านี้กว่าครึ่งยังมีภาระหน้าที่ที่ต้องส่งเสียเลี้ยงดูผู้อื่นอีกเช่นกัน ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะเห็นว่า จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดูคือ 1 คน แต่จากข้อมูลก็จะเห็นว่ายังมีคนพิการอีก 30% ที่ต้องเลี้ยงดูผู้อื่นมากกว่า 1 คน ทำให้รายได้ที่น้อยนิดอยู่แล้วขาดมือลงได้ ซึ่งเกือบ 1 ใน 2 ของคนพิการมีหนี้สินตั้งแต่ 200 บาท ไปจนถึง 50,000 บาท หนี้สินส่วนใหญ่เกิดขึ้นเพราะได้ค่าแรงไม่พอใช้ และยังคงต้องส่งเงินให้ทางบ้านด้วย บางคนต้องขยืมเงินจากคนอื่นส่งให้ทางบ้านไปก่อนแล้วตนเองทำงานใช้หนี้ในภายหลัง หรือบางคนกู้เงินมาลงทุนขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล หรือบางคนกู้เงินมาซื้อรถสามล้อเครื่อง (แบบที่คนพิการใช้) เพื่อจะได้สามารถเดินทางไปซื้อสลากมาขายได้ เพราะคนพิการที่เดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางมักจะพบความลำบากมากในทุกด้าน¹ และเขาก็ไม่มีเงินที่จะใช้บริการรถแท็กซี่ คนพิการมีหนี้สินเฉลี่ย 11,368 บาท มัธยฐานของหนี้สินเป็น 2,500 บาท (คนพิการที่มีหนี้สินมีเพียง 40 คน ทำให้ข้อมูลที่น่ามาคำนวณหนี้สินเฉลี่ยมีการกระจายไม่เป็นโค้งปกติ ค่าเฉลี่ยของหนี้สินที่ได้จึงต่างจากค่ามัธยฐานของหนี้สินมาก)

ตารางที่ 3.12 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามจำนวนคนที่คนพิการต้องเลี้ยงดู

จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู	0	1	2	3	4	6	รวม
ร้อยละ	40	30	17	8	4	1	100
จำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดูเฉลี่ย	1.1 คน						
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคนที่ต้องเลี้ยงดู	1.2 คน						
มัธยฐานของจำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู	1 คน						
ฐานนิยมของจำนวนคนที่ต้องเลี้ยงดู	1 คน						

¹ เช่น มีคนพิการคนหนึ่งพิการขาสองข้าง ถ้าไม่มีไม้เท้าช่วย ก็จะใช้แขนเกาะผนัง หรือสิ่งรอบตัวเพื่อพยุงตัวเวลาเดิน ซึ่งปกติเขาจะเดินโดยใช้ไม้เท้าช่วยสองข้าง เขาเล่าว่า ขณะที่เขากำลังจะขึ้นรถโดยสารประจำทาง มีผู้หวังดีช่วยถือไม้เท้าให้ พร้อมทั้งช่วยกันจับแขนของเขาเพื่อจะช่วยให้เขาขึ้นรถได้สะดวก เขาทราบว่าเป็นความหวังดี แต่กลายเป็นว่า เขาไม่สามารถใช้แขนเกาะเพื่อพยุงตัวได้ ทำให้ทรงตัวไม่ได้ จึงทุลักทุเลยิ่งขึ้นอีก เป็นต้น

ตารางที่ 3.13 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามหนี้สินที่มีในขณะมีการวิจัย (บาท)

หนี้สิน		ร้อยละ
● ไม่มีหนี้สิน		60
● มีหนี้สิน (จำนวนบาท)		40
	200-700	10
	1,000-2,800	12
	4,000-8,000	3
	20,000-32,000	14
	50,000	3
	รวม	100
หนี้สินโดยเฉลี่ย	11,368.2 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของหนี้สิน 15,312 บาท
หนี้สินมัธยฐาน	2,500 บาท	ฐานนิยมของหนี้สิน 1,000 บาท
จำนวนหนี้สินต่ำสุด	200 บาท	จำนวนหนี้สินสูงสุด 50,000 บาท

3.1.8) ลักษณะความพิการ

จากตารางที่ 3.14 พบว่าคนพิการที่ศึกษา มีลักษณะความพิการที่หากได้รับการดูแลและบริหารร่างกายอย่างถูกวิธีมาตั้งแต่เริ่มต้นพิการแล้ว ร่างกายของเขาก็จะเจริญเติบโตได้ถูกส่วนกว่านี้ หรือพัฒนาการทางกายของคนพิการเหล่านี้ จะดีกว่านี้มาก แต่โดยความเป็นจริงแล้ว คนพิการไม่ได้รับการดูแล หรือการบริหารร่างกายให้ถูกวิธี และยังใช้งานอวัยวะบางส่วนไม่ถูกต้องทำให้พิการมากขึ้นไปอีก เช่น คนพิการคนหนึ่งมีขาซ้ายข้างเดียว ขาอีกข้างปกติ ขณะอายุ 4 ปี เวลาเคลื่อนที่ให้การถัดไปตามพื้น รู้สึกว่าขาข้างปกติเกะกะ จึงขัดขาข้างปกติไปด้านหลัง ทำให้ขาข้างปกติพลอยบิดเบี้ยวและอ่อนแรงไปด้วย ปัจจุบันมีอายุ 23 ปี สภาพขาทั้งสองข้างไม่สามารถใช้งานได้เลย ฯลฯ ข้อมูลลักษณะความพิการที่แบ่งกลุ่มในที่นี้ จึงเป็นการเขียนถึงความพิการหลักๆ ของร่างกายเท่านั้น โดยรายละเอียดแล้วมีความพิการมากกว่าที่เขียนไว้ เมื่อจัดลักษณะความพิการเป็นกลุ่มเดียวกัน ก็ยังมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน เช่น

- กลุ่มแขนข้างเดียว เช่น แขนขวาด้านโคนแขน ปากแหว่ง (แม้เย็บแล้วยังเห็นชัดเจน) หรือแขนซ้ายติดหนึ่งข้าง เป็นต้น
- กลุ่มขาสองข้าง เช่น โปლიโอขาสองข้าง ตั้งแต่ช่วงเอวลงไปไม่รู้สีก้าว หรือเอ็นข้อเท้า ขาขวาขาด ขาซ้ายงอ รับน้ำหนักไม่ได้ เป็นต้น

- กลุ่มแขนขาอย่างละข้าง เช่น แขนซ้ายลีบและอ่อนแรง ขาซ้ายเป๋ หรือ แขนซ้ายขาดเหนือศอก ขาขวาด้วนไม่มีเท้า เป็นต้น
- กลุ่มขาสองข้างแขนข้างเดียว เช่น แขนซ้ายขาดเหนือศอก ขาสองข้างลีบไม่มีแรง และขาทั้งสองข้างนี้ไม่มีเท้าด้วย หรือแขนขวาคอก ขาลีบสองข้าง ปากแหว่ง (แม้เย็บแล้วก็ยังเห็นชัดเจน) เป็นต้น

ตารางที่ 3.14 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามลักษณะที่พิการ

ลักษณะที่พิการ	ร้อยละ
● แขนข้างเดียว	7
● ขาข้างเดียว	50
● ขาสองข้าง	28
● แขนขาอย่างละข้าง	5
● ขาสองข้างแขนข้างเดียว	5
● ขาแขนทั้งสองข้าง	5
รวม	100

3.1.9) การใช้งานร่างกาย

คนพิการที่ศึกษานี้ แม้จะผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกาย และมีการฝึกใช้งานร่างกายเพื่อให้ประกอบอาชีพมาแล้วก็ตาม ก็ยังไม่สามารถใช้งานร่างกายได้เหมือนคนปกติ เพราะการจะใช้งานร่างกายได้ดีแค่ไหนขึ้นอยู่กับสภาพความพิการของเขาด้วย จากตารางที่ 3.15 พบว่า คนพิการกว่า 4 ใน 10 สามารถใช้งานร่างกายได้บางส่วน เช่น แขนสองข้างใช้งานได้ปกติ แต่ขาสองข้างใช้งานไม่ได้เลย การไปไหนก็ใช้การัดไป บางคนที่มีรถโยกก็จะไปด้วยรถโยก ไม่สามารถใช้ไม้ค้ำยัน เป็นต้น และกว่า 3 ใน 10 ของคนพิการสามารถใช้งานร่างกายได้เกือบทุกส่วน เช่น ขาซ้ายลีบข้างเดียว เมื่อใช้ไม้ค้ำช่วย ก็สามารถไปไหน ๆ ได้ แต่ก็จะเดินไกลมากไม่ได้ หรือแขนขาดข้างหนึ่ง ใส่แขนเทียมแล้วก็สามารถใช้แขนเทียมช่วยหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ ได้บ้าง เป็นต้น ที่เหลืออีก 2 ใน 10 ที่ใช้งานร่างกายเกือบไม่ได้เลย ซึ่งได้แก่พวกที่พิการมากหรือพิการหลายส่วนที่ใช้กายอุปกรณ์ช่วยก็ไม่ได้ เช่น ขาซ้ายขาดเหนือข้อเท้า แขนซ้ายขาดเหนือศอก แขนขวามีนิ้วก้อยนิ้วเดียว เป็นต้น คนพิการเหล่านี้จะพบความลำบากในการเดินทาง ทำให้เขาไม่ค่อยไปไหน และงานที่ทำก็ต้องหางานที่มีที่พักให้ด้วย

ตารางที่ 3.15 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการใช้งานร่างกาย

การใช้งานร่างกาย	ร้อยละ
● ใช้ได้เกือบทั้งหมด	35
● ใช้ได้บางส่วน	45
● ใช้เกือบไม่ได้เลย	20
รวม	100

3.1.10) สาเหตุที่พิการ

จากตารางที่ 3.16 พบว่า สาเหตุที่พิการจากการเป็นโปลิโอสูงถึง 32% รองลงไปได้แก่ อุบัติเหตุ ฉีดยาถูกเส้นประสาท และพิการแต่กำเนิด (24% 18% และ 13% ตามลำดับ) ซึ่งตามความเป็นจริงแล้ว สาเหตุที่ทำให้เกิดความพิการนี้ มีหลายสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ ดังเช่น กรณีสาเหตุจากการเป็นโรคโปลิโอ นั้น ถ้าพ่อ/แม่พาเด็กไปฉีดวัคซีนครบตามจำนวนและตรงตามเวลาที่กำหนดก็ทำให้เด็กไม่พิการได้ หรือกรณีฉีดยาถูกเส้นประสาทก็เช่นกัน หากได้รับการฉีดยาที่ถูกวิธีก็จะทำให้ไม่เป็นคนพิการ ฯลฯ หรือหากมีเหตุทำให้ต้องพิการแล้ว ก็ไม่ควรต้องพิการมากขึ้นอีก เช่น มีขาซ้ายข้างเดียวขณะที่อายุ 4 ปี เดินไม่ได้ จึงถัดไปกับพื้นโดยพับขาข้างปกติไว้ด้านหลัง ปัจจุบันอายุ 23 ปี ขาบิดเบี้ยวและใช้งานไม่ได้ทั้งสองข้าง ฯลฯ ความพิการแบบนี้หากได้รับการดูแลอย่างถูกวิธี ขาข้างปกติก็ไม่ต้องพิการไปด้วย และแม้กระทั่งความพิการตั้งแต่กำเนิด ซึ่งสาเหตุมาจากแม่ติดเชื้อซิฟิลิส หรือกินยาขับต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งก็สามารถป้องกันได้ รวมทั้งกรณีที่เกิดอุบัติเหตุบางกรณี เช่น เด็กเล็กคลานเล่นแล้วตกบันไดสูงหลายชั้น หรือถูกกระแทกบริเวณศีรษะบ่อยมาก หรือหกล้มในห้องน้ำ ถ้าได้รับการดูแลถูกวิธีก็สามารถป้องกันการพิการได้ หรือการถูกงูกัด ก็ไม่ควรจะถึงกับต้องตัดขา ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างทันการและถูกวิธี ซึ่งจากข้อมูลจะเห็นว่า สาเหตุของการพิการนั้นประมาณ 80% เป็นสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้พ้นจากความพิการทุกรูปแบบ พร้อมทั้งตรวจตราสถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ให้ใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถเท่านั้น ในขณะที่ประชาชนทั่วไปก็ต้องรู้จักเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพและช่วยสอดส่องดูแลหากสงสัยว่ามีสถานบริการที่ไม่เหมาะสม หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความสามารถ เช่น ไม่มีความสามารถฉีดยาที่ปลอดภัย ฯลฯ ก็ควรต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ดำเนินการต่อไปด้วย

ตารางที่ 3.16 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่พิการ

สาเหตุที่พิการ	ร้อยละ
● เป็นไข้ตัวร้อนแล้วไปฉีดยา ¹ (โปลิโอ)	32
● อุบัติเหตุ ² (ทั้งตอนเด็ก และตอนโต)	24
● ฉีดยาถูกเส้นประสาท ³	18
● พิกุลแต่กำเนิด ⁴	13
● อื่น ๆ ⁵ (ถูกงูกัด ถูกแทง ถูกยิง ฯลฯ)	6
● เป็นโรคที่ทำให้ต้องพิการ ⁶	7
รวม	100

- 1 ได้แก่ ตัวร้อน 1 สัปดาห์ ไปโรงพยาบาลเอกชน ฉีดยาแล้ว วันนั้นกลับบ้านเดินไม่ได้, ท้องเสีย ฉีดยาแก้ท้องเสีย วันรุ่งขึ้นเดินไม่ได้ เขาบอกว่าเป็นโปลิโอ, เป็นอีสุกอีใส ไปฉีดยาแล้วขาเริ่มอ่อนแรง ฯลฯ
- 2 ได้แก่ ตกบันไดสูง 8 ชั้น 1 สัปดาห์ต่อมา เดินไม่ได้, ถีบจักรยาน แล้วโดนสับล้อชน, อุบัติเหตุรถปิคอัพคว่ำ (เขานั่งข้างหลังไม่มีหลังคา), รถโดยสารประจำทางคว่ำ, ขับมอเตอร์ไซด์แหกโค้ง, ทำงานก่อสร้างถูกเหล็กทับขา, ทำงานก่อสร้างถูกเสาคอนกรีตล้มทับขาและแขน, หกล้มในห้องน้ำ, ตกตึกหลังหัก ขาหัก แขนหัก ฯลฯ
- 3 ได้แก่ โรงพยาบาลอยู่ไกลเลยฉีดยากับหมอเถื่อน, แม่พาไปฉีควัคซีนไิกกรนคอตีบ ที่อนามัย อยู่ได้ 2 วัน สะโปกบวม เท้าเริ่มไม่มีแรง เดินไม่ได้, ให้หมอมตามหมู่บ้านฉีดยาที่สะโปกซ้าย พอตอนเช้ามอกมีเลือดพุ่งออกมามาก รุ่งเช้าเดินไม่ได้, ไม่สบาย หมอเสนารักษ์ฉีดยาแต่เขาดิ้น รุ่งเช้าลุกไม่ขึ้น เส้นประสาทตรงสะโปกไม่ทำงาน ขาขวาลีบ, ฉีดยารู้สึกขาซ้ายร้อนเหมือนมีตัวอะไรวิ่งไปมา 7 วันหายอีก 2 เดือนเป็นอีก ไปโรงพยาบาลจังหวัด หมอบอกว่าช่วยไม่ได้เส้นตาย ฯลฯ
- 4 ได้แก่ แม่ติดเชื้อมีฟิลิส, แม่กินยาขับ
- 5 ได้แก่ ถูกแทงข้างหลัง, โดนยิง, ถูกงูกัดต้องตัดขา, ไปตัดไม้ในเขตกะเหรี่ยงแล้วเหยียบกับระเบิด ฯลฯ
- 6 ได้แก่ มะเร็งในกระดูกต้องตัดขา, ฝึติดเชื้อเข้ากระดูก, มาลาเรียขึ้นสมอง, ลื่นหัวใจพิการแล้วทานเหล้ามาก ฯลฯ

3.1.11) จำนวนปีที่พิการ

จากตารางที่ 3.17 พบว่าคนพิการที่ศึกษามีระยะเวลาที่พิการแตกต่างกัน ซึ่งกว่าครึ่ง (65%) พิการมากกว่า 15 ปี แล้ว และบางคน พิการมาแต่กำเนิดเป็นเวลาเกิน 20 ปี แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะรับสภาพของตนเองได้ ในขณะที่ผู้ที่เพิ่งจะพิการ หรือผู้ที่ถูกคนอื่นทำให้พิการ จะยังมีความรู้สึกที่โกรธแค้นผู้ที่ทำให้เขาพิการ หรือยังรับสภาพความพิการของตนเองไม่ได้ แต่ข้อมูลจากตารางที่ 3.11 ก็แสดงว่า คนพิการเกือบ 3 ใน 4 มีความรู้สึกในทางบวกกับความพิการของตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องดี

ตารางที่ 3.17 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามจำนวนปีที่พิการ

จำนวนปีที่พิการ	2-10	11-15	16-20	21-25	26-34	รวม
ร้อยละ	18	17	21	19	25	100
จำนวนปีที่พิการเฉลี่ย	18.5 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนปีที่พิการ 8.2 ปี				
มัธยฐานของจำนวนปีที่พิการ	18.9 ปี	ฐานนิยมของจำนวนปีที่พิการ				13.0 ปี
จำนวนปีที่พิการต่ำสุด	2.5 ปี	จำนวนปีที่พิการสูงสุด				33.1 ปี

3.1.12) โรคประจำตัว และการเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของโรคประจำตัว

จากตารางที่ 3.18 พบว่า 70% ของคนพิการที่ศึกษาไม่มีโรคประจำตัว ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับคนพิการ ส่วนที่เหลืออีก 30% แม้จะมีโรคประจำตัว แต่ก็ยังมีเพียง

ตารางที่ 3.18 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการมีโรคประจำตัว และอุปสรรค

โรคประจำตัว	ร้อยละ
● ไม่มี	70
● มี	30
-- เป็นอุปสรรค	13
-- ไม่เป็นอุปสรรค	17
รวม	100

13% ที่บอกว่าโรคประจำตัวเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ตัวเลข 13% นี้ดูเหมือนน้อยแต่จริง ๆ แล้วไม่น้อยเลย และยังเป็นอุปสรรคที่ส่วนใหญ่แล้วคนพิการไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ดังตารางที่ 3.19 คนพิการที่มีอุปสรรคจะมีอาการเช่น ปวดหัว ลมบ้าหมู ปวดตา ปวดสะโพก กระดูกผุ ตลอดจนโรคกระเพาะ ภูมิแพ้ และนิ่ว (ที่ต้องเจาะข้างท้อง) ที่เขายังต้องการความช่วยเหลือจากทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นจากภาครัฐบาล เช่น สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล หรือที่พักพิงหลังการผ่าตัด หรืออุปกรณ์ช่วยเหลือให้สามารถใช้งานร่างกายได้ (กายอุปกรณ์) เป็นต้น หรือจากภาคเอกชน เช่น การบริจาคกายอุปกรณ์ หรือรถสามล้อเครื่องของคนพิการ เป็นต้น หรือจากทุก ๆ คน เช่น เมื่อพบเห็นคนพิการที่ได้รับ ความทุกข์ก็ให้การดูแลเอาใจใส่ ไม่ทอดทิ้ง ไม่แสดงกิริยารังเกียจ หรือ กรณีที่มีคนพิการในครอบครัวก็จะต้องให้ความเข้าใจและเอาใจใส่ ไม่พูดเสียดสีหรือกระทบกระทั่งถึง ความพิการของเขา พยายามทำให้เขาเป็นที่ยอมรับของสังคม ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรัก ความอบอุ่นด้วย

ตารางที่ 3.19 จำนวนของคนพิการที่มีโรคประจำตัว จำแนกตามชนิดของโรคประจำตัว และการเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน (N=30)

ชนิดของโรคประจำตัว	การเป็นอุปสรรค		รวม
	เป็นอุปสรรค	ไม่เป็นอุปสรรค	
● กระเพาะ/ทอลซิลอักเสบ	2	--	2
● ปวดฟัน/ปวดตา/ปวดสะโพกและกระดูกผุ	3	--	3
● ภูมิแพ้ ทางเดินหายใจ หอบ หืด หวัดเรื้อรัง	1	4	5
● ปวดหลัง/ปวดสะโพก ปวดเอว ปวดเข่า	2	2	4
● ปวดหัว ลมบ้าหมู	4	5	9
● หัวใจ ลิ้นหัวใจ/ภูมิแพ้+ข้อสะโพกอักเสบ/เวียนหัว	--	5	5
● นิ่ว /นิ่ว (เจาะข้างท้อง)	1	1	2
รวม	13	17	30

3.1.13) อาชีพที่ฝึก

จากตารางที่ 3.20 พบว่าคนพิการที่ศึกษาฝึกอาชีพเย็บผ้ามากที่สุด(37%) รองลงไปที่เย็บหนัง (30%) ที่เป็นเช่นนี้เพราะคนพิการส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ ทำให้แม้อยากจะฝึกอาชีพอื่น เช่น วิทยุ-โทรทัศน์ ก็ฝึกไม่ได้ หรือถ้าฝึกแบบแขนสองข้างใช้งานไม่ได้ปกติ ก็ไม่สามารถฝึกอาชีพช่างเชื่อม ช่างวิทยุโทรทัศน์ หรือช่างทำควมเย็นได้

ตารางที่ 3.20 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามอาชีพที่ฝึก

อาชีพที่ฝึก	เย็บผ้า	เย็บหนัง	วิทยุ-โทรทัศน์	ทำควมเย็น	เชื่อมโลหะ	รวม
ร้อยละ	37	30	19	5	9	100

3.1.14) ปีที่ฝึกอาชีพ

จากตารางที่ 3.21 พบว่าคนพิการที่ศึกษาเข้าฝึกอาชีพในปี 2534 มากที่สุด (27%) รองลงไปที่ปี 2533 และ 2535 (21% เท่ากัน) แม้จะเก็บข้อมูลได้จากคนพิการที่ฝึกอาชีพในปีต่าง ๆ แต่ข้อมูลที่ได้จากคนพิการก็มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จนปีที่ฝึกอาชีพต่างกันแทบจะไม่ทำให้คนพิการพบปัญหาในการเข้าสู่แรงงานต่างกันเลย

ตารางที่ 3.21 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามปีที่ฝึกอาชีพ

ปีที่ฝึกอาชีพ	2527-2530	2531	2532	2533	2534	2535	รวม
ร้อยละ	14	11	6	21	27	21	100

3.1.15) สาเหตุที่ฝึกอาชีพ

จากตารางที่ 3.22 พบว่า คนพิการที่ศึกษาส่วนใหญ่ (72%) ต้องการมีอาชีพไว้เลี้ยงตนเอง และอีก 22% ก็ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไร กล่าวได้ว่าคนพิการเกือบทั้งหมด (94%) มีความต้องการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่คนทั่วไปน่าจะทราบ เพื่อจะได้เข้าใจคนพิการ และให้การช่วยเหลือให้ถูกทาง และจากข้อมูลนี้ทำให้ได้ข้อสรุปว่า การจะช่วยเหลือคนพิการที่ตรงกับความต้องการของเขามากที่สุดประการแรก คือ ช่วยให้มีอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และตามความเป็นจริงแล้วการจะช่วยให้เขาสามารถประกอบอาชีพได้ ก็จะต้องช่วยให้เขาสามารถใช้งานร่างกายทุกส่วนให้ได้มากที่สุดก่อน เพื่อจะได้ประกอบอาชีพได้ แล้วจึงช่วยฝึกอาชีพ และจัดหางานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการและความรู้ความสามารถของเขาต่อไป

ตารางที่ 3.22 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่ฝึกอาชีพ

สาเหตุที่เข้าฝึกอาชีพ	อยากมีอาชีพ	ดีกว่าอยู่เฉย ๆ	มีคนบอกให้มาฝึก	รวม
ร้อยละ	72	22	6	100

3.1.16) อุปสรรคในการฝึกอาชีพ

จากตารางที่ 3.23 พบว่ากว่า 2 ใน 3 ของคนพิการที่ศึกษาพบอุปสรรคในขณะฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและอุปสรรคที่พบเกิดจากสภาพร่างกายที่พิการ(32%) ขาดอุปกรณ์ในการฝึก(10%) ขาดกำลังใจในการฝึก(9%) ขาดทุนทรัพย์ในการฝึก(7%) และไม่ยอมฝึกอาชีพที่ให้ฝึก(3%) อุปสรรคที่เกิดจากร่างกายที่พิการนี้ในความเป็นจริงแล้วขณะฝึกอาชีพคนพิการก็จะได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกายไปด้วย แต่เนื่องจากมีคนพิการมากอยู่ด้วย ทำให้ตอนแรกยังไม่สามารถใช้งานร่างกายได้ตามที่ฝึก จึงพบอุปสรรคในขณะฝึก ซึ่งหลังจากฝึกไปแล้วการใช้งานของร่างกายดีขึ้น (เหลือเพียง 20% ที่ใช้งานร่างกายเกือบไม่ได้เลย ดังตารางที่ 3.15) คนพิการที่ขาดกำลังใจนั้นเป็นเพราะเขาไม่เคยจากบ้านเลย เมื่อต้อง

มาอยู่กับคนที่ไม่เคยรู้จัก ต้องทำในสิ่งที่ไม่เคยทำ ไม่รู้จะปรับทุกข์กับใคร ก็เลยขาดกำลังใจที่จะฝึก แล้วยังเหงา คิดถึงบ้านอีกด้วย ส่วนอุปสรรคเรื่องการขาดทุนทรัพย์ไม่น่าจะมีเพราะศูนย์ฟื้นฟูฯ ให้ที่พักอาหารและชุดฝึก ซึ่งดูเหมือนครบถ้วนไม่จำเป็นต้องใช้เงิน แต่ที่จริงแล้วอุปกรณ์ที่ใช้ฝึกบางอย่างนั้นคนฝึกก็ต้องซื้อเอง คนฝึกที่ไม่มีเงินจึงเดือดร้อน ส่วนอุปสรรคเรื่องการขาดอุปกรณ์ในขณะฝึก เกิดเพราะทางศูนย์ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น วิทยุ โทรศัพท์ที่ใช้ฝึกก็ป็นรุ่นเก่าล้าสมัยไปแล้ว เมื่อฝึกซ้อมได้ก็ไม่สามารถไปรับซ่อมวิทยุ โทรศัพท์ที่มีใช้ในปัจจุบันได้เลย และอุปกรณ์ที่มีให้บางอย่างก็ชำรุดขาดงบประมาณซ่อมแซมเป็นต้น

ตารางที่ 3.23 ร้อยละของคนฝึกการที่ศึกษา จำแนกตามอุปสรรคในการฝึกอาชีพ

อุปสรรคในการฝึกอาชีพ	ร้อยละ
● ไม่มีอุปสรรค	32
● มีอุปสรรค	68
-- ร่างกายที่พิการ	32
-- ขาดอุปกรณ์ในการฝึก	10
-- ขาดกำลังใจ	9
-- ขาดทุนทรัพย์	7
-- ไม่อยากฝึกอาชีพที่ให้ฝึก	3
(อยากฝึกอาชีพอื่น)	7
-- อื่น ๆ*	100

* อื่น ๆ ได้แก่ ทะเลาะกับเพื่อน กลัวไม่มีงานทำ
อาจารย์สอนไม่ดีสอนแต่ทฤษฎีไม่ค่อยมีภาคปฏิบัติ

3.1.17) การใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ และความพอเพียงของความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ

จากตารางที่ 3.24 พบว่า คนพิการครึ่งหนึ่งบอกว่า ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพยังไม่พอเพียงที่จะประกอบอาชีพลูกจ้างตามโรงงาน และถ้าต้องทำกิจการของตนเองด้วยแล้ว 3 ใน 4 ของคนพิการยังรู้สึกว่าการรู้ที่ได้ฝึกมายังไม่พอเพียงที่จะไปเปิดกิจการเอง ซึ่งเป็นเพราะคนพิการบางคนสมองช้าเรียนรู้ได้ช้า หรือคนพิการบางคนไม่รู้หนังสือ หรือเคยเรียนมาบ้างก็ลืมไปแล้ว ทำให้เรียนรู้ได้ไม่เต็มที่ ถ้าเป็นการเรียนที่เน้นทฤษฎีด้วยแล้วยิ่งลำบากใหญ่ อีกทั้งสภาพร่างกายของคนพิการบางคนก็เป็นอุปสรรคในการฝึกอาชีพด้วย

ตารางที่ 3.24 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ และความพอเพียงของความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ

การใช้ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ	ความพอเพียงของความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพ		รวม
	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ	
● ในการเป็นลูกจ้างตามโรงงาน	50	50	100
● ในการทำกิจการของตนเอง	25	75	100

3.2) สรุป ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา

คนพิการที่ศึกษามีอายุ 17-44 ปี มีอายุเฉลี่ย 27 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุ 20-34 ปี เป็นเพศชาย ยังเป็นโสด มีการศึกษาโดยเฉลี่ยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกือบทั้งหมดอ่านออกเขียนได้และพร้อมที่จะเรียนภาษาอังกฤษ หากมีงานที่มีรายได้ดี มั่นคง แต่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ

คนพิการที่ศึกษามาจากทุกภาค มาจากภาคเหนือมากที่สุด ส่วนใหญ่มาจากเขตชนบท และครอบครัวขยาย (ครอบครัวที่มีญาติอยู่ด้วย นอกจากสามีภรรยาและบุตรแล้ว) เมื่อเข้ารับการฝึกอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแล้ว คนพิการเกือบทั้งหมดไม่ได้กลับบ้านเดิม ปัจจุบันคนพิการยังอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัด ใกล้ ๆ ในเขตเมือง เพื่อจะได้หางานทำได้ง่าย

คนพิการยังต้องส่งเสียเลี้ยงดูผู้อื่น ทำให้มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 11,368 บาท ส่วนใหญ่ต้องการมีอาชีพไว้เลี้ยงตัว ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไร คนพิการต้องการพึ่งตนเอง จึงมาฝึกอาชีพ ซึ่งขณะฝึกอาชีพนั้น คนพิการก็ได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และรู้จักเพื่อนใหม่ไปด้วย ทำให้เขาสามารถดูแลตนเองได้ดีกว่าเดิม และมีสังคมที่กว้างขึ้น

คนพิการที่ศึกษาส่วนใหญ่พิการขา ทั้งข้างเดียวและสองข้าง พิการมานานเฉลี่ย 19 ปี ลักษณะความพิการที่เกิดขึ้นนั้นสามารถป้องกันได้ หากได้รับการดูแลและรักษาอย่างทันที่ เมื่อฝึกอาชีพแล้ว คนพิการสามารถใช้งานร่างกายได้ดีขึ้นบ้าง แต่คนพิการบางส่วนยังมีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

คนพิการที่ศึกษาส่วนใหญ่ฝึกอาชีพเย็บผ้า เย็บหนัง เพราะมีการศึกษาน้อย ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ ทำให้แม้อยากจะฝึกอาชีพช่างวิทยุ-โทรทัศน์ ก็ฝึกไม่ได้ และถ้าพิการแบบแขนสองข้างใช้งานได้ไม่ปกติ ก็ไม่สามารถฝึกอาชีพช่างเชื่อม ช่างวิทยุ-โทรทัศน์ หรือช่างทำความเย็นได้ คนพิการที่ศึกษาทั้งหมดเข้าฝึกอาชีพในปี 2527 ถึง 2535 อุปสรรคในขณะฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เกิดจากสภาพร่างกายที่พิการ ขาดอุปกรณ์ในการฝึก ขาดกำลังใจในการฝึก ขาดทุนทรัพย์ในการฝึก ไม่อยากฝึกอาชีพที่ให้ฝึก ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพยังไม่พอเพียงที่จะประกอบอาชีพลูกจ้างตามโรงงาน หรือประกอบกิจการของตนเองได้

บทที่ 4

รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

ในบทนี้จะนำเสนอรูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเข้าสู่แรงงาน รวมทั้งรูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาที่ทางศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว ซึ่งจะนำเสนอโดยใช้ตาราง ตารางไขว้ หรือคำบรรยาย แล้วแต่ลักษณะของข้อมูล โดยแสดงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ตามความเหมาะสมของข้อมูล และอธิบายเหตุผลประกอบข้อมูลเชิงปริมาณด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา

4.1) รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

4.1.1) การมีงานทำของคนพิการที่ศึกษา

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ถึงแม้ก่อนที่จะมาฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการนี้ คนพิการที่ศึกษา 63% มีงานทำ (เป็นคนปกติยังไม่พิการ 18% เป็นผู้พิการเดิม 45%) แต่งานที่ผู้พิการเดิมทำจะเป็นการช่วยงานหรือกิจการในบ้าน หรืองานรับจ้างที่มีเวลาทำงานไม่แน่นอน รวมทั้งค่าจ้างก็ไม่ได้ หรือได้น้อยมาก และได้ไม่แน่นอน จนไม่สามารถเลี้ยงตนเองได้ หลังจากฝึกอาชีพแล้ว คนพิการเกือบทั้งหมด (98%)มีงานทำ อีก 2% ที่ไม่ทำงานเพราะกลับไปอยู่ที่บ้าน ขณะที่วิจัยคนพิการเกือบทั้งหมดมีงานทำ(94%) ที่เหลือ 6% ไม่ทำงานนั้นได้แก่

ตารางที่ 4.1 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามการมีงานทำ และช่วงเวลาที่ทำ

ช่วงเวลาที่ทำงาน	การมีงานทำ		
	ทำ	ไม่ทำ	รวม
ก่อนมาฝึกอาชีพที่ศูนย์ฯ	63	37	100
หลังฝึกอาชีพจากศูนย์ฯ	98	2	100
ขณะที่มีการวิจัย	94	6	100

กำลังตั้งครรภ์ 3% (คนพิการนี้เดิมมีอาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยใช้มือโยกรถโยกเพื่อเดินทางไปขาย พอตั้งครรภ์ใช้รถโยกไม่สะดวกเพราะกลัวแท้ง จึงต้องหยุดขาย) ไม่มีงานทำ 2% และเป็นแม่บ้านเลี้ยงลูก 1%

เนื่องจากงบประมาณและเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถตามไปเก็บข้อมูลจากคนพิการที่อยู่จังหวัดไกลๆ ได้ จึงสัมภาษณ์คนพิการที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง (ดังตารางที่ 3.8) เท่าที่ตามพบ ทำให้ร้อยละของการมีงานทำของคนพิการทั้งที่ทำหลังจบการฝึกอาชีพและที่ทำขณะมีกรวิจัยนี้ ค่อนข้างสูงกว่าความเป็นจริงถ้าเทียบกับร้อยละของการมีงานทำของคนพิการทั้งหมด เพราะข้อมูลที่ได้ขณะตามหาคนพิการเพื่อทำการสัมภาษณ์ระดับลึก พบว่ามีคนพิการที่ตามไม่พบ และเป็นคนที่มีปัญหาในการทำงานไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษาได้ จึงกลับไปภูมิลำเนาเดิม

4.1.2) การทำงานของคนพิการที่ศึกษา

หลังฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการไปแล้ว พบว่า คนพิการได้ทำงานที่ตรงกับที่ฝึกไปถึง 80% (ดังตารางที่ 4.2) มีเพียง 18% ที่ได้งานที่ไม่ตรงกับที่ฝึก เพราะทางศูนย์ฯ และคนพิการไม่สามารถหางานที่ตรงกับที่ฝึกได้ คนพิการที่ไม่ได้ทำงานมี 2% เพราะกลับไปอยู่บ้าน แต่เมื่อพิจารณาการทำงานของคนพิการในขณะที่วิจัย กลับพบว่า คนพิการมีงานทำที่ตรงกับอาชีพที่ฝึกไปลดลงเหลือ 45% เหตุสำคัญที่คนพิการไม่ได้ทำงานตามที่ฝึกไป เนื่องจากงานหนัก โดยเฉพาะงานเย็บผ้า ต้องทำงานวันละประมาณ 12 ถึง 15 ชั่วโมงสภาพร่างกายไม่สามารถทนได้ และรายได้ก็น้อยมาก บางแห่งรายได้ที่น้อยนี้ยังได้

ตารางที่ 4.2 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามงานที่ทำ และเวลา

งานที่ทำ	เวลา	
	หลังฝึกอาชีพ	ขณะที่วิจัย
• ตรงกับที่ฝึกมา	80	45
• ไม่ตรงกับที่ฝึกมา	18	49
• ไม่ได้ทำงาน	2	6
รวม	100	100

ไม่แน่นอนอีกด้วย เขาจึงต้องเปลี่ยนงานใหม่ คนพิการที่ได้ฝึกอาชีพที่ไม่ต้องการฝึก จะไม่ประกอบอาชีพตามที่ฝึกไปด้วย หลังจากฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการมาแล้ว คนพิการกว่าครึ่งเปลี่ยนงานโดยเฉลี่ย 3 งาน จนมาถึงงานปัจจุบัน ยกเว้นผู้ที่ฝึกอาชีพช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ที่ไม่ค่อยเปลี่ยนงาน เพราะรายได้พออยู่ได้และงานค่อนข้างมั่นคง

4.1.3) อาชีพของคนพิการที่ศึกษา

จากตารางที่ 4.3 พบว่า หลังจบการฝึกอาชีพจากศูนย์ คนพิการที่ศึกษาประกอบอาชีพเย็บหนังสูงสุด(29%) รองลงไปคืองานเย็บผ้า(27%) และซ่อมวิทยุ/โทรทัศน์(15%) ซึ่งมีร้อยละเท่ากับการทำงานอื่น ๆ ได้แก่ แกะลายแก้ว เช็คสต็อกสินค้า ขัดเงาไม้ ทำขวดพลาสติก เป็นต้น

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามอาชีพ และเวลา

อาชีพ	เวลา	
	หลังฝึกอาชีพ	ขณะที่วิจัย
● ซ่อมวิทยุ/โทรทัศน์/อิเล็กทรอนิกส์	15	15
● เย็บหนัง	29	15
● ขายสลากกินแบ่งของรัฐบาล	1	14
● เย็บผ้า	27	13
● เชื่อมโลหะ	8	5
● ทำความเย็น	3	3
● ไม่ได้ทำงาน	2	6
● อื่น ๆ	15 *	29 **
รวม	100	100

* ได้แก่ แกะลายแก้ว เช็คสต็อกสินค้า ขัดเงาไม้ ทำขวดพลาสติก เป็นต้น

** ได้แก่ เก็บเศษเหล็ก ตัดผม ขนم อัดใบมะลิ เป็นต้น

การทำงานของคนพิการมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด ในขณะที่ทำการวิจัยพบว่าคนพิการประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ได้ฝึกไปสูงสุด(29%) ซึ่งได้แก่ เก็บเศษเหล็ก

กล่าวได้ว่าการฝึกอาชีพยังไม่ใช่วิธีเดียวที่จะช่วยให้คนพิการมีงานทำ การช่วยให้คนพิการมีงานทำอาจต้องให้คนพิการมีทางเลือกมากกว่าที่จัดให้ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ

[illegible]

4.1.5) สาเหตุที่ไดงานของคนพิการที่ศึกษา

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เมื่อฝึกอาชีพจบแล้ว คนพิการได้งานทำโดยผ่านทางศูนย์ฯ ถึง 74% (ศูนย์ส่งไป 62% และมีคนมาติดต่อที่ศูนย์เพื่อขอคนพิการไปทำงาน 12% ซึ่งมี 20% ทำงานต่อมาจนถึงขณะที่วิจัย) และลดลงเหลือ 48% ในขณะที่วิจัย (ทำงานโดยที่ศูนย์ส่งไป 38% โรงงานติดต่อมาที่ศูนย์เพื่อขอคนพิการไปทำงาน 10%) ซึ่งตามความจริงแล้ว ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการนี้จะมีการติดต่อกับโรงงาน บริษัท และห้างร้านบางแห่งอยู่เสมอ เพื่อจัดส่งคนพิการที่ฝึกอาชีพแล้วไปทำงานด้วย แต่สถานที่เหล่านี้ก็รับคนพิการได้ในจำนวนที่จำกัด เพื่อน หรือรุ่นพี่ที่เคยรู้จักจึงมีส่วนช่วยให้คนพิการได้งานทำ โดยมีร้อยละเพิ่มจาก 9 เป็น 25 เมื่อฝึกอาชีพจบมาแล้วจนถึงขณะที่วิจัยตามลำดับ เห็นได้ว่าการมาฝึกอาชีพที่ศูนย์ช่วยให้โอกาสในการได้งานทำของคนพิการมีมากขึ้น

ตารางที่ 4.5 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสาเหตุที่ไดงาน และเวลา

สาเหตุที่ไดงาน	เวลา	
	หลังฝึกอาชีพ	ขณะที่วิจัย
● มีคนมาติดต่อที่ศูนย์ขอคนพิการไปทำงาน	12	10
● พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง คนรู้จักฝากให้	1	4
● ศูนย์ส่งไป	62	38
● เพื่อน หรือรุ่นพี่ที่ฝึกจากศูนย์ชวนไปทำ	9	25
● สมัครเอง (เขาสงสารเลขา)	13	3
● ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล (คิดขายเอง)	1	14
● ไม่ได้ทำงาน	2	6
รวม	100	100

4.1.6) รายได้ต่อวัน(บาท)ของคนพิการที่ศึกษา และรายได้เมื่อเทียบกับคนปกติ

รายได้ที่กล่าวถึงนี้ คือค่าจ้างรายวันที่คนพิการได้รับขณะที่มีการวิจัย โดยที่วันหยุดจะไม่ได้เงิน ค่าจ้างเฉลี่ยและค่าต่างๆ นี้ ไม่รวมผู้ที่ไม่ได้ทำงาน ส่วนผู้ที่มีรายได้เป็นเดือน ผู้วิจัยได้นำรายได้นั้นหารด้วยจำนวนวันทำงานในแต่ละเดือน (เพราะคนที่มีรายได้

เป็นเดือนมีเพียง 14%) จึงได้รายได้รายวันที่ใช้เปรียบเทียบได้ จากตารางที่ 4.6 พบว่าคนพิการที่ทำงานมีรายได้ค่อนข้างน้อย คือคนพิการครึ่งหนึ่งมีรายได้ไม่ถึง 100 บาท และเกือบ 3 ใน 4 มีรายได้ต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำ (รายได้ขั้นต่ำที่คนงานปกติได้รับ คือ 130 บาทต่อวัน) มีเพียง 14% ที่มีรายได้เป็นเดือน แต่ก็ยังต่ำอยู่ดี คือเดือนละ 2,400-3,300 บาท และมีเพียง คนเดียวที่มีเงินเดือนสูงถึง 6,500 บาท ซึ่งเป็นคนพิการขาข้างเดียว ที่ใส่ขาเทียมแล้วเดินได้เกือบปกติ มีอาชีพซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ในร้านที่ขายและรับซ่อมวิทยุโทรทัศน์มา 5 ปีแล้ว

ตารางที่ 4.6 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามรายได้ต่อวัน (บาท)

รายได้	0	47-70	75-95	100-125	127-150	167-211	รวม
ร้อยละ	6	25	25	20	21	3	100
รายได้ต่อวันโดยเฉลี่ย	99.3 บาท		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้		31.2 บาท		
รายได้มัธยฐาน	90.0 บาท		ฐานนิยมของรายได้		70.0 บาท		
รายได้ต่อวันต่ำสุด	47.0 บาท		รายได้ต่อวันสูงสุด		211.0 บาท		

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ที่คนพิการได้รับกับรายได้ของคนงานปกติ ที่ทำงานหน้าที่เดียวกัน ในที่ทำงานเดียวกัน ดังตารางที่ 4.7 พบว่าคนพิการเพียง 1 ใน 3 ได้รับ ค่าจ้างเท่าคนงานปกติ (ไม่รวม 14% ที่มีอาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล) และมีอีก 44% ที่ทำงานแล้วได้ค่าจ้างน้อยกว่าคนงานปกติ คนพิการกล่าวว่า นายจ้างบอกว่าคนพิการไม่มีรายจ่ายอะไรมาก หรือ คนพิการคงทำงานได้ไม่เท่าคนงานปกติเลยให้ค่าจ้างน้อยกว่า ทั้งที่จริง ๆ แล้ว คนพิการก็ทำงานไม่ต่างไปจากคนงานปกติ

ตารางที่ 4.7 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามรายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ

รายได้	ไม่ได้ทำงาน	น้อยกว่าคนปกติ	เท่ากับคนงานปกติ	รวม
ร้อยละ	6	44	50*	100

* ถ้าไม่รวม 14% ที่มีอาชีพขายสลากฯ ก็จะเหลือเพียง 36% ที่มีรายได้เท่าคนปกติ

4.1.7) ที่พักอาศัย และที่ทำงานของคนพิการที่ศึกษา ในขณะที่มีการวิจัย

จากตารางที่ 4.8 พบว่าครึ่งหนึ่งของคนพิการที่ศึกษา อยู่ในที่พักที่โรงงาน จัดให้ ส่วนอีก 46% เช้าบ้านอยู่ ซึ่งได้แก่ ผู้ที่ขายสลากฯ และผู้ที่ไม่สามารถพักในที่พักที่โรงงานมีให้ เพราะว่าที่พักของโรงงานมีให้เฉพาะคนโสดอยู่ พอแต่งงานก็ต้องหาที่อยู่เอง หรือคนพิการบางคนพิการมาก (ใช้การคลาน หรือติดไปกับพื้นเวลาเข้าห้องน้ำ) เมื่อต้องใช้ห้องน้ำร่วมกับคนงานอื่น ๆ ก็ไม่สะดวก และห้องน้ำก็มีจำนวนจำกัด ทำให้คนพิการที่พอจะเจียดเงินเช่าบ้านได้ ต้องยอมประหยักรายจ่ายอย่างอื่น เพื่อนำเงินไปเป็นค่าเช่าบ้าน นอกจากนี้พบว่า ส่วนใหญ่ยังไม่มีทางลาด และไม่มีห้องน้ำสำหรับคนพิการที่ทำงานในโรงงาน

ตารางที่ 4.8 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามที่พักอาศัยในขณะที่มีการวิจัย

ที่พักอาศัย	บ้านพ่อแม่	บ้านเช่า	ของโรงงาน	รวม
ร้อยละ	3	46	51	100

4.1.8) สวัสดิการที่คนพิการที่ศึกษาได้รับจากโรงงาน

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สวัสดิการที่คนพิการได้รับยังไม่พอเพียง จากสภาพร่างกายของคนพิการที่ประมาณ 65% (ดูตารางที่ 3.15) ใช้งานร่างกายได้บางส่วน หรือเกือบ

ตารางที่ 4.9 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามสวัสดิการที่ได้รับ และชนิดของสวัสดิการ

ชนิดของสวัสดิการ	สวัสดิการที่ได้รับ		ไม่ได้ทำงาน	รวม
	ได้	ไม่ได้		
ที่พัก* (พักจริง)	56 (51)	38	6	100
อาหาร	40	54	6	100
รักษาพยาบาล	28	72	6	100

* มีที่พักให้ 56% แต่คนพิการสามารถพักได้จริง 51%

ไม่ได้เลยโดยเฉพาะการเดินทางไปทำงาน ดังนั้นการมีที่พักให้คนพิการจึงเป็นการช่วยคนพิการได้มาก (เพราะค่าครองชีพค่อนข้างสูง ในขณะที่คนพิการมีรายได้ค่อนข้างต่ำ ถ้าต้องจ่ายค่าที่พักอีก จะทำให้เขาลำบากยิ่งขึ้น) เมื่อพิจารณาที่พักที่โรงงานจัดให้คนพิการนั้น มีเพียงไม่กี่แห่งที่จัดที่พักได้เหมาะกับคนพิการ แต่ส่วนใหญ่แล้วห้องพักค่อนข้างแออัด คือพักห้องละ 4 ถึง 12 คน ความไม่สะดวกที่สุดอยู่ที่ห้องน้ำ ที่ไม่ได้ต่างจากห้องน้ำของคนงานปกติ ส่วนสวัสดิการด้านอาหารที่มีให้ มีเพียง 40% ซึ่งก็ให้เฉพาะมื้อกลางวัน หรือให้เฉพาะข้าวสุก กับข้าวต้องซื้อเอง หรือให้ข้าวสารเดือนละ 4.5 ถึง 6 กิโลกรัมเท่านั้น นับว่ายังไม่เพียงพอแต่ก็ดีกว่าไม่มีให้เลย และสวัสดิการที่สำคัญอีกอย่างคือการรักษาพยาบาลก็มีเพียง 28% เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลมีการกำหนดให้โรงงานต้องทำประกันสังคมให้คนงานก็ตาม แสดงว่ามีโรงงานอีกมากที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบที่ต้องคอยตรวจตราให้โรงงานปฏิบัติตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันยังมีโรงงานบางแห่งยอมจ้างคนพิการเพื่อจะได้มีส่วนลดในการเสียภาษีเท่านั้น แต่มิได้ช่วยเหลือ หรือให้สวัสดิการแก่คนพิการเท่าที่ควร กล่าวได้ว่าคนพิการยังถูกเอาเปรียบอยู่มาก

4.2) ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

4.2.1) ปัญหาในการสมัครงานของคนพิการที่ศึกษา

ข้อมูลส่วนนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าคนพิการเกือบทั้งหมดกล่าวว่า ก่อนการฝึกอาชีพเขาแทบไม่กล้าไปสมัครงานที่ไหนเลยเพราะตนเองพิการ เมื่อฝึกอาชีพไปแล้วบางคนกล้าไปสมัครงาน ซึ่งพบว่าความพิการยังเป็นอุปสรรคในการได้งานทำ เพราะโรงงานที่ไปสมัครงานจะตอบว่า คนพิการคงทำงานไม่ได้ เขาจ้างคนปกติดีกว่า หรือบอกให้คนพิการรอไปก่อนแล้วจะเรียกไปทำงาน แต่ก็ไม่เคยเรียกเลย มีโรงงานเพียงส่วนน้อยที่รับคนพิการเข้าทำงาน และบางแห่งรับไว้เพราะสงสาร ซึ่งคนพิการส่วนใหญ่กล่าวว่า เขาต้องการโอกาสได้แสดงความสามารถว่าเขาทำงานได้ และขอให้มองว่าเขาเป็นคนเหมือนกัน

4.2.2) ปัญหาในการทำงานของคนพิการที่ศึกษา

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ทั้งงานที่ทำหลังฝึกอาชีพและทำขณะที่มีการวิจัย คนพิการเพียง 3 ใน 10 เท่านั้นที่ไม่มีปัญหา ส่วน 7 ใน 10 นั้นยังพบปัญหาในการทำงาน

ซึ่งปัญหาที่พบครึ่งหนึ่งมาจากรายได้น้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น สภาพร่างกายไม่เหมาะกับงาน งานหนักเกินไป งานที่ได้ไม่แน่นอน (งานเย็บผ้า มีงานทำถึงได้เงิน ไม่มีงานให้ทำก็ไม่ได้เงิน) รวมทั้งยังมีคนพิการที่ไม่มีงานทำ หรือทำงานไม่ได้อยู่

ตารางที่ 4.10 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามปัญหาในการทำงาน และเวลาที่ทำ

ปัญหาในการทำงาน	งานที่ทำ	
	งานหลังฝึกอาชีพ	งานขณะที่มีการวิจัย
● ไม่มีปัญหา	31	32
● มีปัญหา	69	68
-- รายได้น้อย	37	34
-- สภาพร่างกายไม่เหมาะกับงาน	12	10
-- งานไม่แน่นอน (งานเย็บผ้ามีงานถึงได้เงิน)	9	6
-- งานหนัก	7	12
-- ไม่มีที่พักให้ (ทำงานไม่ได้เพราะท้อง)	4	(3)
-- ไม่มีงานทำ (ต้องเลี้ยงลูก 1%)	-	3
รวม	100	100

สรุปได้ว่า ปัญหาในการทำงานที่คนพิการพบ ได้แก่ รายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน งานไม่เหมาะกับสภาพร่างกาย งานหนักเกินไป ที่ทำงานไม่มีที่พักให้ ที่ทำงานไม่มีทางลาด และห้องน้ำสำหรับคนพิการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาปลีกย่อยอื่นๆ อีก ซึ่งได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ก) คนพิการคนหนึ่ง ขาขาดโคนขา แต่ใส่ขาเทียม เดินได้โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใด ๆ ช่วย เขาได้งานทำในที่ทำงานแห่งหนึ่ง ทำงานได้ไม่มีปัญหา ทำมาถึงวันที่ 4 เจ้าของกิจการมาเห็นเขาเดินกะเผลกก็ถามว่าทำไมเขาจึงเดินขากะเผลก เมื่อเขาตอบว่า เพราะเขาขาพิการใส่ขาเทียม เขาก็ถูกไล่ออกจากงาน ทั้ง ๆ ที่เขาสามารถทำงานนั้นได้

- ข) คนพิการคนหนึ่ง เป็นโปลิโอขาสองข้าง รับจ้างซ่อมรองเท้าอยู่ใกล้ตลาดซึ่งอยู่ใกล้ที่พักของเขา ได้รายได้ค่อนข้างดี แต่เขาโดนตำรวจเทศกิจไล่เกือบทุกวันให้ไปรับซ่อมที่อื่น เขาไม่ทราบจะไปตั้งรับซ่อมรองเท้าที่ไหน เลยต้องเลิกซ่อมรองเท้า
- ค) คนพิการคนหนึ่ง เป็นโปลิโอขาสองข้าง ทำงานเป็นลูกจ้างเย็บผ้าในร้านตัดเย็บเสื้อผ้าแห่งหนึ่ง ก็ทำงานได้ไม่มีปัญหาทำงาน แต่มีร้านเสริมสวยที่อยู่ติดกัน เจ้าของร้านเป็นภรรยาน้อยของนายตำรวจผู้หนึ่ง เธอบอกให้เจ้าของร้านตัดเย็บเสื้อผ้าเลิกจ้างคนพิการทำงาน เพราะเธอเห็นคนพิการแล้วเธอรู้สึกไม่เจริญหูเจริญตา เจ้าของร้านตัดเย็บเสื้อผ้ากลัวอิทธิพลจากนายตำรวจที่เป็นสามีของเธอ จึงเลิกจ้างคนพิการคนนี้
- ง) คนพิการคนหนึ่ง แขนขาบิดเบี้ยวจากอุบัติเหตุที่กระดูกสันหลังและสมอง เขาถูกคนงานปกติรังแก และแย่งของอยู่เสมอ จึงต้องออกจากงาน
- จ) คนพิการที่ใช้รถมอเตอร์ไซด์ (แบบที่ทำสำหรับคนพิการ) เมื่อขับไปทำงานถูกตำรวจจับและคำว่า เนื่องจากเขาไม่มีใบอนุญาตขับรถ เพราะกฎหมายไม่อนุญาตให้คนพิการทำใบอนุญาตขับรถ ทั้ง ๆ ที่จำเป็นสำหรับเขา และเขาสามารถขับรถมอเตอร์ไซด์ดังกล่าวได้โดยปลอดภัย ทำให้เขาประสบปัญหาในการเดินทาง
- ฉ) คนพิการคนหนึ่ง ขาสีบอ่อนแรงสองข้างจากอุบัติเหตุถูกรถสับล้อชน เมื่อต้องนั่งทำงานทั้งวันและทุกวันแล้ว เขามีอาการคันเปื่อย เป็นผลทำให้ค่อนข้างจะทรมานจนบางวันไม่สามารถนั่งทำงานได้ต้องหยุดงาน
- ช) คนพิการหลายคนที่ขาเสียหนึ่งหรือสองข้าง และไม่มีรถโยก จะพบปัญหาในการเดินทางอย่างมาก เขาไม่สามารถเดินทางไปไหนได้เพราะไม่สะดวก และมีอุปสรรคหลายอย่าง เพราะการเดินทางโดยรถแท็กซี่จะต้องเสียค่าโดยสารมากเกินไป ในขณะที่การเดินทางด้วยรถโดยสารประจำทางก็มีปัญหา เช่น คนพิการคนหนึ่งพิการขาสองข้างปกติเขาจะเดินโดยใช้ไม้เท้าช่วยสองข้าง ถ้าไม่มีไม้เท้าช่วยก็จะใช้แขนเกาะผนัง หรือสิ่งรอบตัวเพื่อพยุงตัวเวลาเดิน เมื่อเขากำลังจะขึ้นรถโดยสารประจำทาง มีผู้หวังดีช่วยถือไม้เท้าให้ พร้อมทั้งช่วยกันจับแขนทั้งสองข้างของเขา เพื่อจะช่วยให้เขาขึ้นรถได้สะดวก เขาทราบว่าเป็นความหวังดี แต่กลายเป็นว่า เขาไม่สามารถใช้แขนเกาะเพื่อพยุงตัวได้ ทำให้พยุงตัวไม่ได้ จึงทุกข์ทรมานยิ่งขึ้นอีก ฯลฯ

- ข) คนพิการหลายคนที่ได้กายอุปกรณ์ไป เช่น แขนเทียม ฯลฯ เมื่อเขาอ้วนขึ้น หรือผอมลง กายอุปกรณ์ที่ได้ไปก็ใช้ไม่สะดวก และยังมีคนพิการอีกบางส่วนที่ยังต้องการกายอุปกรณ์

4.2.3) ปัญหาทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา

เมื่อคำนึงถึงหลักความจริงที่ว่า คนเราจะมีสุขได้ มาจากการที่คน ๆ นั้นมีความสุขทั้งกายและสุขทั้งใจ ผู้วิจัยจึงได้ถามถึงปัญหาอื่นๆ ที่คาดว่าคนพิการอาจประสบดังต่อไปนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเงิน เรื่องสุขภาพกาย เรื่องสุขภาพจิต และปัญหาเรื่องความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน พบผลดังตารางที่ 4.11 คือคนพิการ 68% ยังมีปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้ ต้องกระแหมะกระแหมะมาก และอยู่ในสภาพที่ต้องหยิบยืมผู้อื่นบ่อย ๆ โดยที่ 40% ยังมีหนี้สินอยู่ (ดูตารางที่ 3.13) คนพิการถึง 22% ยังมีปัญหาสุขภาพกาย เช่น มีโรคประจำตัว โดยที่ 13% มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน (ดูตารางที่ 3.19) คนพิการ 15% มีเรื่องทะเลาะกับเพื่อนอยู่เสมอ และคนพิการ 37% ยังมีความรู้สึกหงุดหงิดไม่พอใจ ซึ่งแสดงว่ายังไม่สบายใจ ไม่มีความสุขในชีวิตด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมาแล้ว

ตารางที่ 4.11 ร้อยละของคนพิการที่ศึกษา จำแนกตามด้านต่าง ๆ และสภาพทั่วไป

ด้านต่าง ๆ	สภาพการณ์		รวม
	มีปัญหา	ไม่มีปัญหา	
● เรื่องเงิน	68	32	100
● สุขภาพกาย	22	78	100
● เพื่อน	15	85	100
● สุขภาพจิต	37	63	100

4.3) รูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหา ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคนพิการ 100 คนและเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ 7 คน พบว่า เมื่อฝึกอาชีพจบไปแล้ว ทางศูนย์จะพยายามติดต่อหางานให้คนพิการทำเท่าที่จะหาได้ และมีบางส่วนที่คนพิการพยายามหางานเอง (ดูตารางที่ 4.5) หลังจากฝึกอาชีพแล้ว คนพิการ 80% ได้งานตรงกับที่ฝึก อีก 18% ได้งานที่ไม่ตรงกับที่ฝึก (เช่น งานทากาว ประกอบกระเป๋าส ซึ่งไม่ต้องฝึกอาชีพก็ทำได้) แต่ไม่ว่างานที่ได้นั้นจะตรงกับที่ฝึกหรือไม่ก็ตาม คนพิการยังประสบปัญหาในการทำงาน (ดูหัวข้อที่ 4.2.2) ในการทำงานซึ่งเป็นงานแรก เมื่อประสบปัญหา คนพิการส่วนใหญ่จะกลับไปหาศูนย์อีก เพื่อให้ศูนย์ช่วยหางานให้ทำ ซึ่งทางศูนย์ก็พยายามหางานให้ทำอีก เมื่อประสบปัญหาในการทำงานที่สอง คนพิการส่วนหนึ่งจะพยายามหางานเอง โดยติดต่อกับเพื่อนหรือคนรู้จักเพื่อหางานทำ มีคนพิการส่วนน้อยที่กลับไปหาศูนย์อีก ซึ่งศูนย์ก็จะแนะนำให้คนพิการไปสมัครงานเอง หลังจากนั้นจะมีคนพิการน้อยคนที่ยังกลับไปหาศูนย์หางานให้อีก

รูปแบบการช่วยเหลือที่ศูนย์ได้จัดทำไปนี้ยังไม่พอเพียง คนพิการต้องการให้มีการติดตามผลด้วยหลังจากที่เขาฝึกอาชีพจบไปแล้ว ทางศูนย์ควรติดตามดูว่าอาชีพที่ฝึกไปนั้นเหมาะสมหรือยัง พอเพียงหรือยัง ควรฝึกในขั้นสูงขึ้นไปอีกด้วยหรือไม่ (เช่น ซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์) เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยเสมอ ในขณะเดียวกันบางอาชีพหางานยาก หรือ ได้งานก็มีรายได้น้อยมาก (เช่น เย็บผ้า เย็บหนัง) ศูนย์จึงควรเลือกฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานด้วย มีคนพิการอีกเกือบครึ่งที่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และสนใจอยากเรียนต่อเพื่อเพิ่มวุฒิตนเอง เพื่อจะช่วยให้เขาได้งานที่ดีขึ้น คนพิการเสนอให้จัดการศึกษาภาคพิเศษใกล้โรงงานที่เขาทำงานด้วย รวมทั้งกายอุปกรณ์ที่มีให้คนพิการ ซึ่งเมื่อใช้ไปแล้วจะชำรุดเสียหาย ถ้ารัฐบาลมีการจัดสวัสดิการด้านกายอุปกรณ์ให้อย่างต่อเนื่องก็จะดี สิ่งที่คนพิการต้องการเป็นสิ่งที่พวกเราทุกคนสามารถช่วยเขาได้ บางคนอาจช่วยในทางตรง ขณะที่บางคนสามารถช่วยในทางอ้อม

4.4) สรุป รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่น่าเสนอนี้ เป็นรูปแบบของคนพิการที่ส่วนใหญ่มีงานทำ และอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้น ยังมีคนพิการ

อีกมากที่ส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำงาน และไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษาได้ จึงกลับไปสู่ภูมิลำเนาเดิม โดยไม่ถูกสัมภาษณ์

หลังฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแล้ว คนพิการเกือบทั้งหมดมีงานทำ ส่วนใหญ่ได้ทำงานตรงกับที่ฝึก ทำงานเย็บหนังสูงสุด รองลงไปที่เย็บผ้า และช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ งานที่ได้ทำส่วนใหญ่เป็นงานหนัก โดยเฉพาะงานเย็บผ้าและเย็บหนังต้องทำวันละ 12 ถึง 15 ชั่วโมง สภาพร่างกายจึงไม่สามารถทนได้ รายได้ก็น้อยมาก และบางแห่งรายได้ที่น้อยนี้ยังได้ไม่แน่นอนอีกด้วย เขาจึงต้องเปลี่ยนงานใหม่ ยกเว้นงานช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ที่มีรายได้พอใช้ได้ และเวลาทำงานไม่หนักเกินไป คือเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง คนพิการจึงทำต่อไป นอกจากนี้ยังมีคนพิการทำงานอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกับที่ฝึก เช่น แกะลายแก้ว เชื้อคสดีออกซินค้ำ ขัดเงาไม้ ทำขวดพลาสติก เป็นต้น

ขณะที่ทำการวิจัย พบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีงานทำ ร้อยละการมีงานทำลดลงเล็กน้อย แต่มีคนพิการไม่ถึงครึ่งที่ทำงานตรงตามที่ฝึกไป เพราะไม่สามารถทำงานตามที่ฝึกไปได้ จากปัญหาดังที่กล่าวแล้ว มีคนพิการทำงานเย็บหนังและเย็บผ้าลดลงมาก อาชีพช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์จะได้งานทำตรงกับที่ฝึกเกือบทุกคน งานไม่หนักด้วยจึงไม่เปลี่ยนงาน มีคนพิการไปทำอาชีพอื่น ๆ เช่น ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ดัดผม อัดใบมะลิ เก็บเศษเหล็ก ขายเป็นต้น อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นอาชีพที่คนพิการถึงหนึ่งในสามต้องการทำ แต่ยังไม่มีทุนซื้อสลากฯ และไม่มีโควต้าสลากฯ เหตุที่คนพิการต้องการทำอาชีพนี้ เพราะว่าเหมาะกับสภาพร่างกายของเขา อีกทั้งไม่ต้องขายทุกวัน และเวลาขายก็อิสระ

ปัญหาที่คนพิการพบขณะเข้าสู่แรงงาน มีทั้งการสมัครงาน (ความพิการยังเป็นอุปสรรคต่อการได้งานทำ) และการทำงาน ซึ่งได้แก่ มีรายได้น้อย (คนพิการส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่ารายได้ขั้นต่ำ(130 บาทต่อวัน) และเกือบครึ่งได้ค่าจ้างน้อยกว่าคนงานปกติ ทั้งๆ ที่ทำงานได้ไม่ต่างจากคนงานปกติ) มีรายได้ไม่แน่นอน (เช่น เย็บผ้า ถ้ามีงานทำได้ได้เงิน ไม่มีงานให้ทำก็ไม่ได้เงิน) สภาพร่างกายไม่เหมาะกับงาน งานหนักเกินไป และไม่มีงานทำ รวมทั้งสวัสดิการด้านที่พัก ทางลาด ห้องน้ำสำหรับคนพิการ และการรักษาพยาบาลที่ได้รับยังไม่พอเพียง และยังมีโรงงานบางแห่งข่มขู่จ้างคนพิการเพื่อจะได้เสียภาษีลดลง

ปัญหาอื่น ๆ ที่คนพิการอาจประสบ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องเงิน คนพิการส่วนใหญ่ ยังมีปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้ ต้องกระแหมัดกระแหม่มาก และอยู่ในสภาพที่ต้อง

หยาบยิ่งผู้อื่นบ่อยมาก โดยที่คนพิการเกือบครึ่งยังมีหนี้สิน คนพิการบางส่วนมีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน ยังไม่มีความสุขในชีวิต

รูปแบบการช่วยเหลือและการแก้ปัญหา ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว ได้แก่ ศูนย์ติดต่อหางานให้คนพิการทำเท่าที่จะหาได้ และคนพิการก็พยายามหางานเอง ไม่ว่างานที่ได้จะตรงกับที่ฝึกหรือไม่ ก็ยังมีปัญหาเรื่องงานหนัก รายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน ในงานแรกที่ประสบปัญหาคนพิการส่วนใหญ่จะติดต่อไปที่ศูนย์อีก เพื่อให้ช่วยหางานให้ทำ ซึ่งศูนย์ก็จะหางานให้ทำอีก เมื่อประสบปัญหาในการทำงานเป็นงานที่สอง คนพิการส่วนหนึ่งจะพยายามหางานเอง โดยติดต่อกับเพื่อนและคนรู้จัก มีคนพิการส่วนน้อยที่ติดต่อไปที่ศูนย์อีก ซึ่งศูนย์ก็จะแนะนำให้คนพิการไปติดต่อสมัครงานเอง หลังจากนั้นก็มีคนพิการน้อยมากที่ยังติดต่อให้ศูนย์หางานให้ทำอีก

แม้ว่าการมาฝึกอาชีพที่ศูนย์จะช่วยให้นักพิการมีโอกาสได้งานทำมากขึ้นก็ตาม แต่งานที่ได้ทำส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะงานที่ตรงกับที่ได้รับการฝึกอาชีพมา การช่วยเหลือคนพิการด้วยการฝึกอาชีพให้จึงยังไม่เพียงพอ และอาจไม่ใช่วิธีเดียวที่จะช่วยให้นักพิการมีงานทำ การช่วยฟื้นฟูร่างกายให้นักพิการสามารถใช้ร่างกายของตนเองได้มากที่สุด เป็นเรื่องที่ต้องจัดทำก่อน รวมทั้งช่วยเหลือในเรื่องกายอุปกรณ์อย่างต่อเนื่องด้วย (เพราะเมื่อใช้ไปแล้วมีการชำรุด และกายอุปกรณ์บางชิ้นก็มีราคาแพงมาก) หลังจากนั้น ให้คนพิการเลือกที่จะฝึกอาชีพหรือทำอาชีพอื่นที่ไม่ต้องฝึกตามความสมัครใจของคนพิการ ถ้าหากคนพิการเลือกที่จะฝึกอาชีพและมีการฝึกอาชีพให้ ก็ควรมีการติดตามผลว่าหลังจากที่ฝึกอาชีพจบไปแล้ว เขาทำงานมีปัญหาอะไรบ้าง เพื่อศูนย์จะได้ปรับปรุงการจัดฝึกอาชีพให้เอื้อประโยชน์สูงสุดต่อคนพิการ เช่น อุปกรณ์ในการฝึกกล้ามเนื้อ ฝึกไปแล้วจึงทำงานไม่ได้ (อุปกรณ์วิทยุ-โทรทัศน์ เป็นรุ่นเก่า เมื่อไปประกอบอาชีพจริง ต้องซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์รุ่นใหม่) หรือฝึกอาชีพที่หางานยาก หรือมีงานแต่รายได้น้อยมาก (งานเย็บผ้า เย็บหนัง) ก็ควรลดจำนวนคนพิการที่ฝึก แล้วจัดฝึกอาชีพอื่นที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานแทน เช่น อาชีพโปรแกรมเมอร์ หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ฯลฯ คนพิการที่ศึกษาเป็นคนพิการที่มีคุณภาพมาก มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีความต้องการเรียนต่อเพื่อเพิ่มวุฒิตนเองอีกมาก ซึ่งการมีความรู้สูงจะช่วยให้มีโอกาสได้งานที่เบาขึ้น ซึ่งจะเหมาะกับสภาพร่างกายของเขามาก จึงควรหาทางจัดการศึกษาภาคพิเศษให้เขาด้วย

บทที่ 5

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

ในบทนี้ จะนำเสนอปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ จึงได้นำข้อมูลของคนพิการเฉพาะผู้ที่มีงานทำ ซึ่งมี 94 คน มาวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) แบบ Stepwise การพิจารณาว่าตัวแปรใดมีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน จะใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคนพิการเป็นหลัก ประกอบกับแนวความคิดเกี่ยวกับตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน เพื่อคัดเลือกตัวแปรเข้ามาวิเคราะห์ แล้วจึงใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Simple Correlation Analysis) ช่วยคัดเลือกตัวแปรอีกครั้ง โดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Intercorrelation Coefficient) คือ ถ้าตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์ต่อกันสูงก็จะเลือกเพียงตัวแปรเดียวจากตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูง จากนั้นนำตัวแปรที่ได้เข้าวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ แบบ Stepwise เพื่อให้ได้ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการต่อไป นอกจากนี้จะได้นำเสนออาชีพที่คนพิการสามารถใช้ความสามารถได้มากที่สุด ตามความพิการแต่ละแบบด้วย

5.1) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการนี้มี 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ (ค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรทั้งหมด แสดงในตารางที่ 5.1)

5.1.1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคนพิการที่ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของเขา ได้แก่ รายได้ เวลาทำงานต่อวัน และสภาพความพิการ และเพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ครบถ้วน ผู้วิจัยได้นำตัวแปรที่มีการศึกษาว่ามีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงาน ซึ่งเป็นตัวแปรทางประชากร เศรษฐกิจ และสังคม มาร่วมวิเคราะห์ด้วย ตัวแปรอิสระในการศึกษานี้จึงได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา การใช้แรงงานร่างกาย อาชีพที่ฝึก เวลาทำงานต่อวัน รายได้ รายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ

5.1.2) ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพการเข้าสู่แรงงาน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนที่เป็นสภาพการเข้าสู่แรงงานของคนพิการนี้ ผู้วิจัยระมัดระวังที่จะไม่ให้คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ กลายเป็นคำพูดที่ไปกระตุ้นหรือไปปลุกปั่นให้คนพิการมีความรู้สึกไม่ดีกับที่ทำงานของเขา ในขณะเดียวกันก็ได้ข้อมูลตรงกับที่ต้องการทราบ ผู้วิจัยจึงใช้การถามถึง ความพอใจในอาชีพ ความพอใจในรายได้ ความพอใจในสถานที่ทำงาน ความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ เพื่อบ่งบอกถึงสภาพการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ โดยให้คนพิการเลือกตอบตามความรู้สึกของเขาว่า เขามีความรู้สึกต่อคำถามดังกล่าวนี้มากน้อยแค่ไหน โดยแบ่งคำตอบเป็น 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่เลย ซึ่งในการวิเคราะห์ได้กำหนดคะแนนให้กับคำตอบดังต่อไปนี้ มากที่สุด = 5 คะแนน มาก = 4 คะแนน ปานกลาง = 3 คะแนน น้อย = 2 คะแนน น้อยที่สุด = 1 คะแนน และไม่เลย = 0 คะแนน

ตารางที่ 5.1 จำนวนคนพิการที่ทำงาน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามตัวแปร

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ตัวแปรอิสระ			
• อายุ(X_1)	94	27.04	5.86
• เพศ(X_2)	94	.80	.40
• การศึกษา(X_3)	94	4.63	1.47
• การใช้งานร่างกาย(X_4)	94	3.23	1.46
• อาชีพที่ฝึก(X_5)	94	.35	.48
• เวลาทำงานต่อวัน(X_6)	94	8.90	2.14
• รายได้(X_7)	94	99.30	31.20
• รายได้เทียบกับคนงานปกติ(X_8)	94	.47	.50
ตัวแปรตาม			
• ความพอใจในอาชีพ(Y_1)	94	3.13	1.06
• ความพอใจในรายได้(Y_2)	94	2.36	1.00
• ความพอใจในสถานที่ทำงาน(Y_3)	94	3.18	1.06
• ความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ(Y_4)	94	2.03	1.60

5.1.3) การเลือกตัวแปรอิสระมาศึกษา ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Simple Correlation Analysis)

โดยการพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ถ้าตัวแปรอิสระคู่ใดมีความสัมพันธ์กันสูง (เกิน 0.65) จะเลือกเพียงตัวแปรเดียวจากตัวแปรอิสระคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงนี้ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง แต่จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ไม่พบว่าตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.65 เลย ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรอิสระทุกตัวมาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ แบบ Stepwise ต่อไป

ตารางที่ 5.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y ₁	Y ₂	Y ₃
X ₂	.06										
X ₃	-.10	.22*									
X ₄	-.07	-.17	.00								
X ₅	-.26**	.31**	.38**	.10							
X ₆	.01	-.17	.10	.13	-.09						
X ₇	-.16	.18	.22*	.25*	.30**	-.01					
X ₈	.07	-.01	.05	-.00	.11	-.12	-.19				
Y ₁	-.12	-.06	.00	.12	.02	.04	.27**	-.09			
Y ₂	-.14	-.08	-.07	.10	.05	.10	.30**	-.19	.51**		
Y ₃	-.02	-.06	.05	.15	.00	-.17	.03	-.06	.39**	.21*	
Y ₄	-.06	.08	-.12	.02	.04	.05	.22*	-.25*	.58**	.31**	.15

* p < 0.05, ** p < 0.01

หมายเหตุ X₁ = อายุ X₂ = เพศ
 X₃ = การศึกษา X₄ = การใช้งานร่างกาย
 X₅ = อาชีพที่ฝึก X₆ = เวลาทำงานต่อวัน
 X₇ = รายได้ X₈ = รายได้เทียบกับคนงานปกติ
 Y₁ = ความพอใจในอาชีพ Y₂ = ความพอใจในรายได้
 Y₃ = ความพอใจสถานที่ทำงาน Y₄ = ความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ

จากตารางที่ 5.2 พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงถึง 0.65 ตัวแปรอิสระคู่ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05¹ นั้น มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.22 ถึง 0.38 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ ได้แก่ตัวแปรเพศ(X_2) มีความสัมพันธ์กันต่ำกับการศึกษา(X_3) ($R=0.22$) เวลาทำงานต่อวัน(X_6) มีความสัมพันธ์กันต่ำกับอายุ(X_1) เพศ(X_2) และการศึกษา(X_3) ($R=0.26, 0.31$ และ 0.38 ตามลำดับ) รายได้(X_7) มีความสัมพันธ์กันต่ำกับการศึกษา(X_3) การใช้งานร่างกาย(X_4) และอาชีพที่ฝึก (X_5) ($R=0.22, 0.25$ และ 0.30 ตามลำดับ) จึงได้นำตัวแปรอิสระทุกตัวเข้ามาวิเคราะห์ด้วยสหสัมพันธ์ดอดยพหุ กับตัวแปรตามต่อไป

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับความพอใจในอาชีพ (Y_1) พบว่า มีเพียงตัวแปรรายได้ (X_7) เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความพอใจในอาชีพ ($R=0.27$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับความพอใจในรายได้ (Y_2) พบว่า มีเพียงตัวแปรรายได้ (X_7) อีกเช่นกันที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความพอใจในอาชีพ ($R=0.30$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับความพอใจในสถานที่ทำงาน (Y_3) พบว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดที่มีความสัมพันธ์กับความพอใจในสถานที่ทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัว กับความรู้สึกลอยจากเปลี่ยนอาชีพ (Y_4) พบว่า ตัวแปรรายได้ (X_7) และรายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ (X_8) มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความรู้สึกลอยจากเปลี่ยนอาชีพ ($R=0.22$ และ -0.25 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้เหล่านี้ เป็นการศึกษเพียงตัวแปรอิสระและตัวแปรตามแต่ละคู่เท่านั้น ยังไม่สามารถสรุปในภาพรวมได้ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเหล่านี้มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดอดยพหุ แบบ Stepwise ต่อไป

¹ เมื่อ $\alpha_p < 0.01$ แสดงว่า α_p ย่อม < 0.05 เช่นกัน คือ เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ก็จะมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ด้วย

5.1.4) ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ แบบ Stepwise กับตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่น่าเข้ามาศึกษา เพื่อคัดให้เหลือเฉพาะตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา โดยถ้อยันัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งพบผลดังต่อไปนี้

ก) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพ จากตารางที่ 5.3 ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอายุ เพศ การศึกษา การใช้งานร่างกาย อาชีพที่ฝึก เวลาทำงานต่อวัน รายได้ รายได้เทียบกับคนงานปกติ มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุ แบบ Stepwise กับความพอใจในอาชีพ พบว่า มีเพียงรายได้เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความพอใจในอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R = 0.28$) สรุปว่ารายได้สามารถอธิบายความพอใจในอาชีพได้ ร้อยละ 8 ($R^2 = 0.08$) กล่าวได้ว่า รายได้มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพของคนพิการที่ศึกษา

ตารางที่ 5.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพของคนพิการที่ศึกษา

ตัวแปรอธิบาย	a	b	Beta	R	R Squared
รายได้	2.20	0.01	0.27	0.27	0.08

$p < 0.05$

ข) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในรายได้ จากตารางที่ 5.4 ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอายุ เพศ การศึกษา การใช้งานร่างกาย อาชีพที่ฝึก เวลาทำงานต่อวัน รายได้ รายได้

ตารางที่ 5.4 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในรายได้ของคนพิการที่ศึกษา

ตัวแปรอธิบาย	a	b	Beta	R	R Squared
รายได้	1.40	0.01	0.30	0.30	0.09

$p < 0.05$

เทียบกับคนงานปกติ มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดอยพหุ แบบ Stepwise กับความพอใจในรายได้ พบว่า มีเพียงรายได้เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความพอใจในรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R = 0.30$) รายได้ที่คนพิการได้รับสามารถอธิบายความพอใจในรายได้เพียงร้อยละ 9 ($R^2 = 0.09$) กล่าวได้ว่ารายได้มีผลกระทบต่อความพอใจในรายได้ของคนพิการที่ศึกษา

ค) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในสถานที่ทำงาน เนื่องจากข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับสถานที่ทำงานที่เป็นตัวแปรตัวอื่น เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ห้องทำงาน ฯลฯ ยังไม่ชัดเจนพอ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรอายุ เพศ การศึกษา การใช้งานร่างกาย อาชีพที่ฝึก เวลาทำงานต่อวัน รายได้ รายได้เทียบกับคนงานปกติ มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดอยพหุ แบบ Stepwise กับความพอใจในสถานที่ทำงาน และพบว่าไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กับความพอใจในสถานที่ทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวได้ว่า ตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์นี้ยังไม่มีผลกระทบต่อความพอใจในสถานที่ทำงานของคนพิการที่ศึกษา แต่จากข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า ถึงแม้ว่าสถานที่ทำงานจะยังไม่เหมาะสม แต่ถ้ามีค่าจ้างที่ดีก็เป็นการชดเชยให้คนพิการพอใจ และมีความอดทนที่จะทำงานต่อไปได้

ง) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ จากตารางที่ 5.5 ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอายุ เพศ การศึกษา การใช้งานร่างกาย อาชีพที่ฝึก เวลาทำงานต่อวัน รายได้ รายได้เทียบกับคนงานปกติ มาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ดอยพหุ แบบ Stepwise กับความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ พบว่า มีเพียงรายได้ และรายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กันต่ำกับความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ ($R=0.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยรายได้ที่คนพิการได้รับ และรายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ สามารถอธิบายความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพได้ 9% ($R^2 = 0.09$) กล่าวได้ว่า รายได้ และรายได้เมื่อเทียบกับคนปกติมีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพของคนพิการที่ศึกษา

ตารางที่ 5.5 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพของคนพิการที่ศึกษา

ตัวแปรอธิบาย	b	Beta	R	R Squared
รายได้	-.67	-.21	0.31	0.09
รายได้เมื่อเทียบกับคนงานปกติ	.01	.18		

$$a = 1.42, \quad p < 0.05$$

สรุปได้ว่า รายได้เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงาน หรือการเข้าสู่แรงงานของ คนพิการ รายได้ต่ำกว่าที่คนงานปกติได้จะทำให้คนพิการอยากเปลี่ยนอาชีพ แต่ไม่ว่า รายได้จะต่ำอย่างไร คนพิการส่วนใหญ่ก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนอาชีพได้ เพราะมีโรงงาน เพียงไม่กี่แห่งที่รับคนพิการเข้าทำงาน คนพิการจึงต้องอดทนอย่างมากต่อไป แต่จาก พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 (ภาคผนวก ข.) หากพระราช บัญญัติฯ นี้ได้รับการดูแลให้เป็นไปตามนั้น ก็สามารถช่วยให้คนพิการมีโอกาสในการเข้า ทำงานมากขึ้น

5.2) อาชีพที่คนพิการได้ใช้ความสามารถมากที่สุดตามความพิการแต่ละระบบ

จากข้อมูลที่ได้ พบว่าคนพิการสามารถทำอาชีพได้หลากหลายมาก ขึ้นอยู่กับความ พิกัดของแต่ละคน และอาชีพที่คนพิการทำนี้ บางอาชีพไม่จำเป็นต้องมีการฝึกถ้าได้รับการ ฟื้นฟูให้ร่างกายและจิตใจของคนพิการพร้อมที่ทำงาน แต่ที่ผ่านมาคนพิการส่วนใหญ่ไม่เคยได้ รับการดูแลเอาใจใส่อย่างถูกวิธีเท่าที่ควร จึงควรมีการปรับสภาพร่างกายและจิตใจของเขาให้ พร้อมก่อน แล้วคนพิการบางส่วนอาจเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ต้องฝึก ทำให้ไม่เกิดการสูญเสีย เปล่าในการจัดฝึกอาชีพให้เขา สำหรับคนพิการที่ต้องการฝึกอาชีพนั่น อาชีพต่อไปนี้เป็น อาชีพที่คนพิการเสนอให้จัดสวัสดิการ หรือจัดฝึกอาชีพให้เขาด้วย

5.2.1) ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เหมาะกับคนพิการเกือบทุกสภาพ ได้แก่ คนที่ พิกัด แขน และ/หรือ ขา ถีบ ขาด คว้น ไม่ว่าจะป็นข้างเดียวหรือสองข้างก็ตาม หาก คนพิการเหล่านี้สามารถใช้แขนได้อย่างน้อยหนึ่งข้างและใช้รถโยก หรือ ไม้ค้ำยัน หรือ ขาเทียม หรืออุปกรณ์ต่างๆ ช่วยให้เดินทางไปขายสลากฯ ได้ก็พอแล้ว เหตุที่คนพิการ ต้องการขายสลากฯ เพราะว่าอาชีพนี้ไม่ต้องทำทุกวันและเวลาทำก็อิสระ คนพิการที่ขาย สลากฯ จะออกตระเวนขายเดือนละ 2 งวด คือช่วงใกล้ๆ วันประกาศรางวัล (วันที่ 1 และ วันที่ 16 ของทุกเดือน) ซึ่งงวดหนึ่งๆ จะขายเพียงแค่ 5 ถึง 10 วัน ก็ได้เงินพอใช้ทั้งเดือน (ต้องใช้อย่างประหยัด) ปัญหาอยู่ที่คนพิการส่วนใหญ่ไม่มีทุนซื้อสลากฯ มาขาย และไม่ได้ รับโควต้าสลากฯ จากรัฐบาลจึงทำให้แม้ต้องการทำอาชีพนี้ก็ทำไม่ได้

รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการเหล่านี้ได้ โดยจัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้ คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดสรรโควต้าสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้แก่คนพิการ ซึ่งจำนวนโควต้าที่จัดให้ควรมากกว่า 20 เล่มต่องวด ในกรณีที่คนพิการไม่มี

ทุนในการซื้อสลากไปขาย รัฐบาลควรจัดสรรเงินยืมให้โดยไม่คิดดอกเบี้ย และให้คนพิการผ่อนใช้เงินคืนจนครบ จำนวนเงินยืมขึ้นอยู่กับจำนวนโควต้าสลากฯที่คนพิการได้รับ

ในขณะเดียวกันมีคนพิการบางคนที่สามารถใช้รถมอเตอร์ไซด์ (แบบที่คนพิการใช้) ได้โดยปลอดภัย รัฐบาลจึงควรจัดให้มีการออกใบอนุญาตขับขี่ให้กับคนพิการเหล่านี้ด้วย เพื่อช่วยให้เขามีโอกาสในด้านต่าง ๆ มากขึ้น มีคนพิการที่สามารถขับรถมอเตอร์ไซด์แบบที่คนพิการใช้ได้ แล้วถูกตำรวจจับโทษฐานขับรถโดยไม่มีใบอนุญาตขับรถ ทั้งๆ ที่เขาขับได้ปลอดภัยแต่ไม่มีสิทธิมีใบอนุญาตขับรถ เขาถูกตำรวจว่า "รู้ว่าคุณรู้แล้วทำไม" จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ คนพิการก็ไม่ต้องการทำผิดกฎหมาย แต่กฎหมายที่ใช้อยู่ไม่เอื้อประโยชน์แก่คนพิการเท่าที่ควร เขายังต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทั้ง ๆ ที่เขาพิการ แต่ยังถูกตัดโอกาสในการเดินทางไปทำงาน หรือไปที่อื่น ๆ อีก ดังนั้นการแก้ไขกฎหมายให้คนพิการมีใบอนุญาตขับรถได้ โดยพิจารณาตามสภาพความพิการน่าจะถูกต้องกว่าการตัดสิทธิในการมีใบอนุญาตขับรถ

5.2.2) โปรแกรมเมอร์ หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เหมาะกับคนที่ขา ลีบ ขาด คับ ขาดนิ้ว อาจจะข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแขนพิการที่ยังสามารถใช้งานแขนได้อย่างน้อยหนึ่งข้าง มีสายตาปกติอย่างน้อยหนึ่งข้าง และคนพิการสามารถฝึกใช้ภาษาอังกฤษได้

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ คือ จัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดอบรมให้ความรู้ในภาษาอังกฤษและความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ทั้งการเขียนโปรแกรมและการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งจะใช้เวลาฝึกประมาณ 2 ปี ถ้าจัดฝึกเฉพาะการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป จะใช้เวลาฝึกประมาณ 1 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ของคนพิการแต่ละคนด้วย

5.2.3) เจียนัยพลอย เหมาะกับคนที่ขา ลีบ ขาด คับ ขาดนิ้ว อาจจะข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแขนพิการที่ยังสามารถใช้งานได้ทั้งสองข้าง และมีสายตาปกติ

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ คือ จัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการเจียนัยพลอยให้ ซึ่งจะใช้เวลาฝึกประมาณ 4 ถึง 6 เดือน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้งานร่างกายของคนพิการแต่ละคนด้วย

5.2.4) ซ่อมนาฬิกา เหมาะกับคนที่ขา ลีบ ขาด คับ ขาดนิ้ว อาจจะข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแขนพิการที่ยังสามารถใช้งานได้ทั้งสองข้าง และมีสายตาปกติ

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ คือ จัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดฝึกอบรมอาชีพเกี่ยวกับการซ่อมนาฬิกาชนิดต่างๆ ให้ ซึ่งจะใช้เวลาฝึกประมาณ 4 ถึง 6 เดือน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้งานร่างกายของคนพิการแต่ละคนด้วย

5.2.5) ทำเซรามิก เหมาะกับคนที่ขา ลีบ ขาด คับ ไม่ว่าจะข้างเดียว หรือสองข้าง โดยมีแขนพิการที่ยังสามารถใช้งานได้ทั้งสองข้าง และมีสายตาปกติ

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ คือ จัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดฝึกอบรมอาชีพเกี่ยวกับการทำเซรามิก และการวาดรูปให้ ซึ่งจะใช้เวลาฝึกประมาณ 4 ถึง 6 เดือน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้งานร่างกายของคนพิการแต่ละคนด้วย

5.2.6) ร้านขายของชำ เหมาะกับคนที่ แขน และ/หรือ ขา ลีบ ขาด คับ ไม่ว่าจะข้างเดียวหรือสองข้างก็ตาม แต่สามารถใช้แขนในการหยิบจับ หรือยกสิ่งของได้ และสามารถเดินได้ ไม่ว่าจะโดยใช้อุปกรณ์ช่วย หรือขาเทียม หรือ ฯลฯ

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ คือ จัดให้มีการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีขั้นต้น การทำธุรกิจ ขายของชำ ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 3 ถึง 6 เดือน แล้วแต่การเรียนรู้ของคนพิการแต่ละคน ในกรณีที่คนพิการมีสถานที่ขายของแล้ว (ควรเป็นภูมิลำเนาเดิมของเขา) แต่ไม่มีทุนในการซื้อของมาขาย รัฐบาลควรจัดสรรเงินยืมให้โดยไม่คิดดอกเบี้ย และให้คนพิการผ่อนชำระเงินคืน จำนวนเงินยืมขึ้นอยู่กับสภาพการลงทุน และความสามารถในการใช้เงินคืนด้วย

5.3) สรุป ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ และอาชีพที่คนพิการใช้ความสามารถได้มากที่สุด ตามความพิการแต่ละแบบ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพ ความพอใจในรายได้ ได้แก่ รายได้ที่คนพิการได้รับ ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ ได้แก่ รายได้ที่คนพิการได้รับ และรายได้เมื่อเทียบกับคนปกติ นั่นคือรายได้ที่น้อยนิด และรายได้ที่น้อยกว่าคนงานปกติ ทั้งๆ ที่ทำงานเท่ากัน ทำให้คนพิการมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับงานที่ทำ และอยากเปลี่ยนงานใหม่ถ้ามีโอกาส เพียงแต่ว่าคนพิการไม่ค่อยมีโอกาสที่เหมือนที่คนปกติทั่วไปมี

อาชีพที่คนพิการใช้ความสามารถได้มากที่สุด ตามความพิการแต่ละแบบ ได้แก่

อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เหมาะกับคนพิการเกือบทุกสภาพ ได้แก่ คนที่พิการแขน และ/หรือ ขา ลีบ ขาด คับจน ไม่ว่าจะเป็นข้างเดียวหรือสองข้างก็ตาม หากคนพิการเหล่านี้สามารถใช้รถโยก หรือ ไม้ค้ำยัน หรือ ขาเทียม หรือ ฯลฯ ช่วยในการเดินทางไปขายสลากฯ ได้ก็ใช้ได้

อาชีพโปรแกรมเมอร์ หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เหมาะกับคนที่ขา ลีบ ขาด คับจน ข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแขนพิการที่ยังสามารถใช้งานได้อย่างน้อยหนึ่งข้าง มีสายตาปกติอย่างน้อยหนึ่งข้าง และสามารถฝึกใช้ภาษาอังกฤษได้

อาชีพเจียรนัยพลอย อาชีพซ่อมนาฬิกา และอาชีพทำเซรามิค เหมาะกับคนที่มีสายตาปกติ และมีขา ลีบ ขาด คับจน ข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแขนปกติหรือพิการที่ยังสามารถใช้งานได้ทั้งสองข้าง

อาชีพเปิดร้านขายของชำ เหมาะกับคนที่แขน-ขา ลีบ ขาด คับจน ข้างเดียว หรือสองข้าง แต่สามารถใช้แขนในการหยิบจับ หรือยกสิ่งของได้ และสามารถเดินได้โดยใช้ไม้ค้ำยันหรือขาเทียม หรือ ฯลฯ

สิ่งที่รัฐบาลช่วยเหลือคนพิการได้ไม่ว่าอาชีพใดก็ตาม คือ จัดการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด แล้วจัดฝึกอาชีพถ้าเป็นอาชีพที่ต้องฝึก เช่น อาชีพโปรแกรมเมอร์หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ อาชีพเจียรนัยพลอย อาชีพซ่อมนาฬิกา อาชีพเปิดร้านขายของชำ และอาชีพทำเซรามิค เป็นต้น เวลาที่ใช้ในการฝึกขึ้นอยู่กับอาชีพ ซึ่งอยู่ระหว่าง 4 เดือน ถึง 2 ปี ส่วนอาชีพที่ไม่ต้องฝึก ได้แก่ อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล รัฐบาลควรจัดสรรโควต้าสลากฯ ให้คนพิการคนละประมาณ 20 เล่มต่องวด

นอกจากนี้ ควรจัดสรรเงินยืมให้โดยไม่คิดดอกเบี้ย ในกรณีที่คนพิการไม่มีทุนในการซื้อของ หรือซื้อสลากฯ ไปขาย และให้คนพิการผ่อนใช้เงินคืน ควรจัดให้มีการออกไปอนุญาตขับรถให้กับคนพิการที่สามารถใช้รถมอเตอร์ไซด์ (แบบที่คนพิการใช้) ได้โดยปลอดภัย และคอยตรวจตราให้โรงงานต่าง ๆ จ่ายค่าจ้างที่เป็นธรรมกับคนพิการ รวมทั้งจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ฯลฯ เพื่อคนพิการด้วย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ และปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของ คนพิการ รูปแบบการช่วยเหลือ การแก้ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพ คนพิการได้จัดทำไปแล้ว ปัจจัยใดที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ และค้นหา อาชีพที่คนพิการได้ใช้ความสามารถมากที่สุดตามลักษณะความพิการ โดยการสัมภาษณ์ ระดับลึกกับคนพิการทางกายแบบแขน-ขา ลีบ ขาด ด้วน ที่เคยได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จาก ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแห่งหนึ่งจำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์นี้จำนวน 7 คน ใน เดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2537 ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยข้อมูลที่รวบรวม ได้จากคนพิการมีทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ส่วนข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ในศูนย์ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณด้วยตาราง และตารางไขว้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติที่ได้ จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คอดอยพหุ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสังเคราะห์และนำเสนอ ในรูปความเรียง

6.1) สรุปผลการวิจัย

6.1.1) ลักษณะทั่วไปของคนพิการที่ศึกษา

คนพิการที่ศึกษามีอายุ 17-44 ปี มีอายุเฉลี่ย 27 ปี ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุ 20-34 ปี เป็นเพศชายและยังเป็นโสด มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เกือบทั้งหมดอ่านออก เขียนได้ และพร้อมที่จะเรียนภาษาอังกฤษ หากมีงานที่มีรายได้ดี มั่นคง ที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ

คนพิการที่ศึกษามาจากทุกภาค มาจากภาคเหนือมากที่สุด ส่วนใหญ่มาจาก เขตชนบทและมาจากครอบครัวขยาย เมื่อเข้ารับการศึกษาจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ แล้ว คนพิการเกือบทั้งหมดไม่ได้กลับบ้านเดิม ปัจจุบันคนพิการยังอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง เพื่อจะได้หางานทำได้ง่าย (คนพิการที่มีปัญหา ในการทำงาน และไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวได้ จะกลับไปสู่ภูมิลำเนาเดิม)

คนพิการยังต้องส่งเสียเลี้ยงดูผู้อื่น ทำให้มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 11,368 บาท ส่วนใหญ่ต้องการมีอาชีพไว้เลี้ยงตัว ไม่ชอบอยู่เฉย ๆ โดยไม่ได้ทำอะไร คนพิการต้องการพึ่งตนเองจึงมาฝึกอาชีพ ซึ่งขณะฝึกอาชีพนั้น คนพิการได้รับการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และรู้จักเพื่อนใหม่ไปด้วย ทำให้เขาสามารถดูแลตนเองได้ดีกว่าเดิม มีสังคมที่กว้างขึ้น และมีโอกาสในการได้งานทำมากขึ้น

คนพิการที่ศึกษาส่วนใหญ่พิการขา ทั้งข้างเดียวและสองข้าง พิการมานานเฉลี่ย 19 ปี ลักษณะความพิการที่เกิดขึ้นสามารถป้องกันได้ หากได้รับการดูแล และการรักษาอย่างทันทั่วถึง เมื่อฝึกอาชีพแล้วคนพิการสามารถใช้งานร่างกายได้ดีขึ้น แต่คนพิการบางส่วนยังมีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

คนพิการที่ศึกษาส่วนใหญ่ฝึกอาชีพเย็บผ้า เย็บหนัง เพราะมีการศึกษาน้อย ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษ ทำให้เมื่ออยากจะทำอาชีพช่างวิทยุ โทรทัศน์ ก็ฝึกไม่ได้ และถ้าพิการแบบแขนสองข้างใช้งานได้ไม่ปกติ ก็ไม่สามารถฝึกอาชีพช่างเชื่อม ช่างวิทยุโทรทัศน์ หรือช่างทำความเย็นได้ เข้าฝึกอาชีพในปี 2527 ถึง 2535 อุปสรรคในขณะฝึกอาชีพที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ เกิดจากสภาพร่างกายที่พิการ ขาดอุปกรณ์ในการฝึก ขาดกำลังใจในการฝึก ขาดทุนทรัพย์ในการฝึก ไม่อยากฝึกอาชีพที่ให้ฝึก ความรู้ที่ได้จากการฝึกอาชีพยังไม่พอเพียงที่จะประกอบอาชีพลูกจ้างตามโรงงาน หรือประกอบกิจการของตนเอง

6.1.2) รูปแบบการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

หลังฝึกอาชีพจากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการไปแล้ว คนพิการเกือบทั้งหมดมีงานทำ โดยศูนย์ติดต่อส่งคนพิการไปทำงาน หรือเตรียมคนพิการให้เมื่อทางโรงงานติดต่อมา เพื่อน หรือรุ่นพี่ที่เคยรู้จักก็มีส่วนช่วยให้คนพิการได้งานทำ ซึ่งคนพิการส่วนใหญ่ได้ทำงานตรงกับที่ฝึกไป ทำงานเย็บหนังสูงสุด รองลงไปที่เย็บผ้า และช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ งานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานหนัก โดยเฉพาะงานเย็บผ้าและเย็บหนังต้องทำวันละ 12 ถึง 15 ชั่วโมง ทำให้สภาพร่างกายไม่สามารถทนได้ มีรายได้เล็กน้อยและบางแห่งรายได้ที่น้อยนี้ยังได้ไม่แน่นอนอีกด้วย เขาจึงต้องเปลี่ยนงานใหม่ ยกเว้นงานซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ ที่มีรายได้พอใช้ได้ และเวลาทำงานไม่หนักเกินไป คือเฉลี่ยวันละ 8 ชั่วโมง คนพิการจึงยังทำต่อไป และยังมีคนพิการทำงานอื่นๆ ที่ไม่ตรงกับที่ฝึก เช่น แกะลายแก้ว เชื้อสติกออสลินค้า ขัดเงาไม้ ทำขวดพลาสติก เป็นต้น

ขณะที่ทำการวิจัย พบว่า คนพิการส่วนใหญ่มีงานทำ ร้อยละของการมีงานทำลดลงเล็กน้อย แต่มีคนพิการมากกว่าครึ่งที่ทำงานไม่ตรงกับที่ฝึกไป เพราะไม่สามารถทำงานตามที่ฝึกไปได้ จากปัญหาดังกล่าว จึงมีคนพิการทำงานเย็บหนังและเย็บผ้าลดลงมาก อาชีพช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ได้งานทำตรงกับที่ฝึกเกือบทุกคน และงานไม่หนักด้วยจึงไม่เปลี่ยนงาน นอกจากนี้ยังมีคนพิการไปทำอาชีพอื่นๆ เช่น ขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ตัดผม อัดใบมะลิ เก็บเศษเหล็ก ยาม เป็นต้น อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นอาชีพที่คนพิการถึงหนึ่งในสามต้องการทำ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ใดๆ เหตุที่คนพิการต้องการทำอาชีพนี้เป็นเพราะว่าเหมาะกับสภาพร่างกายของเขามาก คนพิการครึ่งหนึ่งมีรายได้ต่อวันไม่ถึง 100 บาท โดยรายได้เฉลี่ย คือ 90 บาท ต่อวัน และเกือบ 3 ใน 4 ของคนพิการมีรายได้ต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำ (130 บาทต่อวัน) รายได้ต่ำสุดที่ได้รับคือ 47 บาท และรายได้สูงสุดคือ 211 บาท ซึ่งมีเพียงคนเดียวที่ได้รับ เมื่อเทียบรายได้ที่คนพิการได้รับกับคนงานปกติ พบว่า ยังมีคนพิการเกือบครึ่งที่ได้ค่าจ้างน้อยกว่าคนงานปกติ ทั้งๆ ที่คนพิการก็ทำงานได้ไม่ต่างไปจากคนงานปกติ

สวัสดิการเรื่องที่ฝึก ทางลาด ห้องน้ำสำหรับคนพิการ และการรักษาพยาบาลที่คนพิการได้รับจากโรงงานยังไม่พอเพียง โดยเฉพาะการรักษาพยาบาล และยังมีโรงงานบางแห่งจ้างคนพิการเพื่อจะได้เสียภาษีลดลง

6.1.3) ปัญหาการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา

ปัญหาที่คนพิการพบขณะเข้าสู่แรงงาน มีตั้งแต่ยังมีโอกาสน้อยในการได้งาน รายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน (เช่น เย็บผ้า มีงานทำถึงได้เงิน ไม่มีงานให้ทำก็ไม่ได้เงิน) สภาพร่างกายไม่เหมาะกับงาน งานหนักเกินไป และไม่มีการทำ รวมทั้งยังไม่มีทางลาด และห้องน้ำสำหรับคนพิการด้วย

ปัญหาอื่น ๆ ที่คนพิการพบ ได้แก่ ปัญหาเรื่องเงิน คนพิการส่วนใหญ่ยังมีปัญหาเรื่องเงินไม่พอใช้ ต้องกระหน้มอดกระหน้มมาก และอยู่ในสภาพที่ต้องหยิบยืมผู้อื่นบ่อยมาก โดยที่เกือบครึ่งยังมีหนี้สิน และบางคนมีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคในการทำงาน

6.1.4) รูปแบบการช่วยเหลือ และการแก้ปัญหาในการเข้าสู่แรงงานของคนพิการที่ศึกษา ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไปแล้ว

รูปแบบการช่วยเหลือและการแก้ปัญหา ที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการได้จัดทำไป ได้แก่ ศูนย์ติดต่อหางานให้คนพิการทำเท่าที่จะหาได้ และคนพิการก็พยายามหางานเอง ไม่ว่างานที่ได้จะตรงกับที่ฝึกหรือไม่ ก็ยังมีปัญหาเรื่องงานหนัก รายได้น้อย รายได้ไม่แน่นอน ในงานแรกที่พบปัญหาคนพิการส่วนใหญ่จะติดต่อไปที่ศูนย์อีก เพื่อให้ช่วยหางานให้อีก ซึ่งศูนย์ก็จะหางานให้อีก เมื่อพบปัญหาในงานที่สองอีก คนพิการส่วนหนึ่งจะพยายามหางานเอง โดยติดต่อกับเพื่อนและคนรู้จัก มีคนพิการส่วนน้อยที่ติดต่อไปที่ศูนย์อีก ซึ่งศูนย์ก็จะแนะนำให้คนพิการไปติดต่อสมัครงานเอง หลังจากนั้นจะมีคนพิการน้อยมากที่ยังติดต่อให้ศูนย์หางานให้อีก คนพิการเกือบทั้งหมดจะหางานเอง ส่วนกายอุปกรณ์ที่คนพิการได้รับส่วนใหญ่เมื่อใช้ไปแล้วมีการชำรุดเสียหาย หรือมีปัญหาจึงไม่ใช้

6.1.5) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเข้าสู่แรงงานของคนพิการ

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพอใจในอาชีพ ความพอใจในรายได้ ได้แก่ รายได้ที่คนพิการได้รับ ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกอยากเปลี่ยนอาชีพ ได้แก่ รายได้ที่คนพิการได้รับ และรายได้เมื่อเทียบกับคนปกติ นั่นคือรายได้ที่น้อยนิด และรายได้ที่น้อยกว่าคนงานปกติ ทั้งๆ ที่ทำงานเท่ากัน ทำให้คนพิการมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับงานที่ทำ และอยากเปลี่ยนงานใหม่ถ้ามีโอกาส เพียงแต่ว่าคนพิการไม่ค่อยมีโอกาสนั้นเหมือนที่คนปกติทั่วไปมี

6.1.6) อาชีพที่คนพิการใช้ความสามารถได้มากที่สุดตามความพิการแต่ละแบบ

อาชีพที่คนพิการใช้ความสามารถได้มากที่สุดตามความพิการแต่ละแบบ ได้แก่

อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล เหมาะกับคนพิการเกือบทุกสภาพ ได้แก่ คนที่พิการแขน และ/หรือ ขา ลีบ ขาด ค้าง ไม่ว่าจะเป็นข้างเดียวหรือสองข้างก็ตาม หากคนพิการเหล่านี้ สามารถใช้รถโยก หรือ ไม้อ้ายัน หรือ ขาเทียม หรือ ฯลฯ ช่วยในการเดินทางไปขายสลากได้ ก็ใช้ได้

อาชีพโปรแกรมเมอร์ หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ เหมาะกับคนที่ขี้อาย ชอบงานคนเดียวหรือสองข้าง โดยมีแผนการที่ยังสามารถใช้งานได้อย่างน้อยหนึ่งข้าง มีสายตาปกติอย่างน้อยหนึ่งข้าง และสามารถฝึกใช้ภาษาอังกฤษได้

อาชีพเจียรนัยพลอย อาชีพซ่อมนาฬิกา และอาชีพทำเซรามิก เหมาะกับคนที่มีสายตาสั้น และมีขา สั้น ขาด ข้างเดียวหรือสองข้าง โดยมีแผนปกติหรือการที่ยังสามารถใช้งานได้ทั้งสองข้าง

อาชีพเปิดร้านขายของชำ เหมาะกับคนที่แขนขา สั้น ขาด ข้างเดียวหรือสองข้าง แต่สามารถใช้แขนในการหยิบจับ หรือยกสิ่งของได้ และสามารถเดินได้โดยใช้ไม้ค้ำยัน หรือขาเทียม หรือ ฯลฯ

6.2) ข้อเสนอแนะ

6.2.1) ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ สิ่งที่รัฐบาลควรช่วยเหลือคนพิการ ได้แก่

- ก) จัดการฟื้นฟูสภาพร่างกายให้คนพิการสามารถใช้งานร่างกายของเขาให้ได้มากที่สุด จัดกายอุปกรณ์ให้สำหรับผู้พิการ
 - ก.1) จัดฝึกอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานให้ เช่น โปรแกรมเมอร์ หรือเจ้าหน้าที่คอมพิวเตอร์ ช่างซ่อมวิทยุ-โทรทัศน์ขั้นสูง ช่างเจียรนัยพลอย ช่างซ่อมนาฬิกา เปิดร้านขายของชำ และช่างทำเซรามิก เป็นต้น เวลาที่ใช้ในการฝึกขึ้นอยู่กับอาชีพ ซึ่งอยู่ระหว่าง 4 เดือน ถึง 2 ปี
 - ก.2) ส่วนอาชีพที่ไม่ต้องฝึก ได้แก่ อาชีพขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลควรจัดสรรโควต้าสลากฯ ให้คนพิการประมาณ 20 เล่มต่องวด และจัดสรรเงินยืมให้โดยไม่คิดดอกเบี้ย สำหรับคนพิการที่ไม่มีทุนในการซื้อสลากฯ ไปขาย โดยให้คนพิการผ่อนใช้เงินคืน
- ข) ควรจัดให้มีการออกใบอนุญาตขับรถให้กับคนพิการที่สามารถใช้รถมอเตอร์ไซด์ (แบบที่คนพิการใช้) ได้โดยปลอดภัย
- ค) ตรวจตราให้โรงงานจัดสวัสดิการ เช่น ทางลาด ห้องน้ำสำหรับคนพิการ การรักษาพยาบาล ฯลฯ ให้คนพิการตามความเหมาะสม และให้ค่าจ้างที่เป็นธรรมแก่คนพิการด้วย

- ง) จัดการศึกษาภาคพิเศษแก่คนพิการ โดยพิจารณาว่าชุมชน หรือโรงงานใดมีคนพิการอยู่กันมาก ให้จัดการศึกษาภาคพิเศษให้เขา เพราะคนพิการพบความลำบากในการเดินทางมากกว่าคนปกติหลายสิบเท่า
- จ) จัดสรรทุนการศึกษาสำหรับคนพิการ ทั้งในสถานศึกษา และโดยทั่วไป
- ฉ) ศึกษาแนวทางเพื่อให้โรงงานมีการจัดที่พักให้คนพิการ ที่พักที่จัดให้ควรอยู่ใกล้ หรือสะดวก (แบบมีรถรับส่ง) หรืออยู่ในโรงงาน
- ช) สนับสนุนให้คนพิการที่มีความสามารถสูงในอาชีพต่าง ๆ ได้เปิดกิจการเป็นของตนเอง โดยการจัดสรรเงินทุนที่เสียดอกเบี้ยต่ำให้แก่คนพิการ
- ซ) ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ในการดูแลตนเองและบุคคลในครอบครัว เพื่อให้พ้นจากการพิการด้วยสาเหตุที่ป้องกันได้ เช่น การพาเด็กไปฉีดวัคซีนป้องกันโปลิโอ การดูแลบุตรหลานที่พิการ การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุอย่างถูกวิธี เป็นต้น

6.2.2) ข้อเสนอแนะจากการเก็บข้อมูล

- ก) การเก็บข้อมูลจากคนพิการ ควรใช้การสัมภาษณ์ระดับลึก และการสังเกต จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ตรงความจริง และได้รายละเอียดที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยมากกว่าการใช้แบบสอบถาม ซึ่งถ้าเป็นไปได้ควรมีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ
- ข) ผู้เขียนรายงานการวิจัยควรทำการสัมภาษณ์ระดับลึกด้วยตนเองด้วย และหากจำเป็นต้องจ้างพนักงานสัมภาษณ์ช่วยเก็บข้อมูลควรจ้างพนักงานสัมภาษณ์น้อยคน และเลือกเฉพาะคนที่มีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์ และมีทัศนคติที่ดีต่อคนพิการ

6.2.3) ข้อเสนอแนะหัวข้อสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- ก) ควรมีการศึกษาติดตามคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพ จากศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการทุกแห่ง เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงให้การจัดฟื้นฟูอาชีพ ของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการแต่ละแห่ง ได้ช่วยคนพิการได้ตรงประเด็น และช่วยได้ประโยชน์สูงสุดตามงบประมาณที่ใช้ไป

- ข) ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้คนพิการ เพื่อหาแนวทางเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชนทั่วไปทราบ และหลีกเลี่ยงการพิการจากสาเหตุที่ป้องกันได้ (เพราะข้อมูลที่ได้จากคนพิการที่ศึกษา พบว่าสาเหตุที่ทำให้เขาพิการเป็นสาเหตุที่ป้องกันได้ถึง 80%)
 - ค) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการที่คนพิการได้รับจากโรงงานต่างๆ เพื่อหาแนวทางให้คนพิการได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม โดยที่โรงงานยังสามารถมีกำไรพออยู่ได้
-

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมประชาสัมพันธ์. "รายงานประจำปี 2534". กองวิชาการ เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 271 เล่มที่ 11/2535. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. "รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัย และสวัสดิการ พ.ศ.2534". กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์อักษรไทย. 2536.

กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. "รายงานผลการคาดคะเนจำนวนประชากรที่มีความบกพร่องทางร่างกายและปัญญาในประเทศไทย". ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.

กองวิชาการ กรมประชาสัมพันธ์. "ทำเนียบองค์การสังคมสงเคราะห์เอกชน ที่ทำงานด้านคนพิการ" กรุงเทพมหานคร. องค์การคริสเตียนเพื่อคนพิการในประเทศไทย. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.

บรรณ สุริยานิช และคณะ. "ระบาคติวิทยาของคนพิการ และผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2525". กระทรวงสาธารณสุข. 2526.

เรวัต ผ่องสุวรรณ. "ความต้องการทางการศึกษานอกโรงเรียนของคนพิการ ณ ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ". วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

สดับ ชีระบุตร. "ปัญหาคนพิการและการดำเนินงานเกี่ยวกับคนพิการในประเทศไทย". วันที่ระลึกคนพิการ ครั้งที่ 14 ณ เวทีลีลาศสวนอัมพร 9 กรกฎาคม 2520.

สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ. "สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ". ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์. หน้า 1-5. (เอกสารอัดสำเนา).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี."สรุปผลจำนวนคนพิการจากการสำรวจ 2529".
งานสถิติการศึกษาและทัศนคติ ฝ่ายสถิติแรงงานและการศึกษา กองสำรวจประชากร
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2529. หน้า 5, หน้า 2-3.

ภาษาอังกฤษ

Ekachai Chulacharitta. "Review the Activities Carried out During the Plan of Action for International Year for Disabled Persons in Thailand". For WHO Intercountry Workshop on the Disability Prevention and Rehabilitation in New Delhi, 23-27 September 1991. pp 13-15.

United Nations. "Disability Statistics Compendium". Statistics on Special Population Groups, Series Y No.4. By the Statistical Office, Department of International Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat. New York, 1990. pp. 248-275.

Division for the Advancement of Women. "Women 2000". No.1, 1991. Center for Social Development and Humanitarian Affairs, Vienna International Center. Austria, 1991. p. 6.

ภาคผนวก ก. สถิติเกี่ยวกับคนพิการ

ตารางที่ ผ 1.1 จำนวนคน อัตราการพิการ (ต่อ 100,000) และร้อยละของคนพิการ จำแนกตามลักษณะที่พิการ

ลักษณะที่พิการ	อัตราต่อประชากร 100,000 คน	จำนวนคนพิการ	ร้อยละของคนพิการ ทั้งหมด
แขน-ขา ขาด/พิการ	168.85	411	13.50
ตาบอด	103.53	252	8.28
ใบ้	133.52	325	10.67
หูหนวก	64.91	158	5.19
หูตึง	203.36	495	16.26
อัมพาต	150.37	366	12.02
เป็นบ้า	79.29	193	6.34
ปัญญาอ่อน	161.87	394	12.94
ติดยา	85.45	208	6.83
ติดเหล้า	20.95	51	1.67
อื่น ๆ	78.88	192	6.30
รวม	1251.01	3,045	100.00

ตารางที่ ผ 1.2 อัตรา (ต่อ100,000) จำนวน และร้อยละของคนพิการ จำแนกตามอายุ

อายุ	อัตราต่อประชากร 100,000 คน	จำนวนคนพิการ ตามช่วงอายุ	ร้อยละของคนพิการ แยกตามช่วงอายุ
< 1	59.9	5	0.16
1 - 6	455.2	143	4.70
7 - 14	832.0	393	12.91
15 - 24	985.1	526	17.27
25 - 60	1,251.4	1,141	37.47
60 +	7,064.5	837	27.49
รวม	1,251.0	3,045	100.00

ที่มาของตาราง บรรลุ ศิริพานิช และคณะ. "ระบาดวิทยาของคนพิการ และผู้สูงอายุในประเทศไทย" 2525, ตารางที่ 1 และ 2, หน้า 18-19.

ตารางที่ 1.3 จำนวน และอัตราร้อยละของคณพิการ จำแนกตามเพศ ภาค และเขต

ภาค และเขต	จำนวน			ร้อยละ		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ทั่วราชอาณาจักร	385,560	224,450	161,110	100.0	100.0	100.0
- ในเขตเทศบาล	58,090	36,450	21,640	15.1	16.2	13.4
- นอกเขตเทศบาล	327,460	188,000	139,460	84.9	83.8	86.6
กรุงเทพมหานคร	30,990	19,900	11,090	8.0	8.9	6.9
ภาคกลาง (ไม่รวมกทม.)	94,040	50,460	43,570	24.4	22.5	27.1
- ในเขตเทศบาล	11,650	7,660	3,990	3.0	3.4	2.5
- นอกเขตเทศบาล	82,380	42,800	39,580	21.4	19.1	24.6
ภาคเหนือ	93,770	57,610	36,150	24.3	25.7	22.4
- ในเขตเทศบาล	6,450	4,200	2,250	1.7	1.9	1.4
- นอกเขตเทศบาล	87,310	53,410	33,900	22.6	23.8	21.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	118,260	71,560	46,690	30.7	31.9	29.0
- ในเขตเทศบาล	5,050	2,540	2,510	1.3	1.1	1.6
- นอกเขตเทศบาล	113,210	69,020	44,180	29.4	30.8	27.4
ภาคใต้	48,470	24,890	23,580	12.6	11.0	14.6
- ในเขตเทศบาล	3,920	2,130	1,780	1.0	0.9	1.1
- นอกเขตเทศบาล	44,550	22,750	21,790	11.6	10.1	13.5

ที่มาของตาราง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. "สรุปผลจำนวนคณพิการ จากการสำรวจ 2529". งานสถิติการศึกษาและทัศนคติ ฝ่ายสถิติแรงงานและการศึกษา กองสำรวจ ประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. 2529. ตารางที่ 1, หน้า 2.

ตารางที่ ผ 1.4 อัตราร้อยละของคนพิการในครัวเรือนส่วนบุคคลที่วราษอาณาจักร จำแนกตามกลุ่มอายุ และเขต

หมวดอายุ (ปี)	รวม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
รวม	100.0	100.0	100.0
0-6	4.8	5.1	4.7
7-10	7.3	4.9	7.7
11-14	10.4	10.3	10.4
15-19	17.8	9.8	19.3
20-24	10.1	9.2	10.3
25-29	7.9	10.0	7.5
30-34	8.0	8.0	8.0
35-39	4.3	7.3	3.8
40-49	8.5	5.5	9.0
50-59	6.8	11.8	6.0
60 ปีขึ้นไป	14.1	18.1	13.3

ที่มาของตาราง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. "สรุปผลจำนวนคนพิการ จากการสำรวจ 2529". งานสถิติการศึกษาและทัศนคติ ฝ่ายสถิติแรงงาน และการศึกษา กองสำรวจประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. 2529. ตารางที่ 2 หน้า 3.

ตารางที่ ผ 1.5 จำนวน และอัตราร้อยละของคนพิการทั่วราชอาณาจักร จำแนกตามลักษณะ ความพิการ และเพศ

ลักษณะความพิการ	จำนวน			ส่วนร้อย		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ยอดรวม	388,570	227,060	161,510	100.0	100.0	100.0
- จิตเจริญล้ำช้า	83,970	45,560	38,410	21.6	20.1	23.8
- ตาบอด	30,630	16,940	13,690	7.9	7.5	8.5
- หูหนวก และ/หรือเป็นใบ้	76,100	42,390	33,700	19.6	18.7	20.9
- อัมพาต	70,990	41,250	29,730	18.3	18.1	18.4
- แขนหรือขาขาด	28,440	18,040	10,390	7.3	7.9	6.4
- อื่น ๆ 98,420	62,850	35,560	35,560	25.3	27.7	22.0

ที่มาของตาราง สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. "สรุปผลจำนวนคนพิการจากการสำรวจ 2529" งานสถิติการศึกษาและทัศนคติ ฝ่ายสถิติแรงงาน และการศึกษา กองสำรวจ ประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. 2529. ตารางที่ 3 หน้า 3.

ตารางที่ ผ 1.6 จำนวนคนพิการ จำแนกหมวดอายุ เพศ และเขตการปกครอง
(หน่วยเป็นพัน)

หมวดอายุ (ปี)	รวม			ในเขตเทศบาล			นอกเขตเทศบาล		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวม	1,057.0	647.6	409.5	134.0	83.2	50.8	923.0	564.4	358.6
0-6	51.1	36.3	14.8	6.8	5.8	0.9	44.4	30.4	13.9
7-10	44.0	26.8	17.3	6.4	4.1	2.3	37.6	22.7	14.9
11-14	63.6	36.7	26.9	4.3	3.4	0.9	59.3	33.4	26.0
15-19	122.8	84.3	38.5	7.4	4.5	2.9	115.4	79.8	35.6
20-24	115.1	71.9	43.3	8.8	6.5	2.3	106.3	65.4	41.0
25-29	88.4	58.0	30.3	11.6	7.4	4.1	76.8	50.6	26.2
30-34	79.9	57.2	22.7	13.2	8.8	4.4	66.7	48.4	18.3
35-39	75.2	49.2	25.9	13.0	7.9	5.2	62.1	41.3	20.8
40-49	103.9	67.9	36.0	15.3	10.7	4.6	88.6	57.2	31.4
50-59	100.8	56.4	44.4	13.6	7.1	6.5	87.2	49.3	38.0
60 ปี ขึ้นไป	212.2	103.0	109.2	33.7	17.0	16.7	178.6	86.0	92.6

ที่มาของตาราง กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. "รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัย และสวัสดิการ พ.ศ. 2534". กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรไทย. 2536. ตารางที่ 16, หน้า 61.

ตารางที่ ผ 1.7 จำนวนคนพิการ จำแนกตามลักษณะความพิการ* และเพศ(หน่วยเป็นพัน)

ลักษณะความพิการ	จำนวน		
	รวม	ชาย	หญิง
ทุพพลภาพ	1,101.9	677.3	424.5
1. แขน ขา นิ้วมือ นิ้วเท้า ขาด/ด้วน	122.4	89.2	33.2
2. ตาบอด 1 ข้าง	99.6	57.9	41.7
3. ตาบอด 2 ข้าง	48.9	18.2	30.7
4. เป็นใบ้	57.4	27.1	30.4
5. หูตึง	139.8	75.0	64.8
6. หูหนวกทั้ง 2 ข้าง	20.0	16.1	3.8
7. เป็นอัมพาต/อัมพฤกษ์	105.3	64.3	41.0
8. ปากแหว่ง และ/หรือ เพดานโหว่	20.7	12.6	8.1
9. แขน ขา ลีบ/เหยียดงอไม่ได้ เท้าปุก แขนขาคดงอ	206.8	136.6	70.2
10. โรคจิต/วิกลจริต	50.7	32.4	18.3
11. ปัญญาอ่อน	106.0	64.0	41.9
12. กระดูกสันหลังคดงอ	15.7	10.8	4.9
13. อื่น ๆ ** และไม่ทราบ	108.6	73.1	35.5

* ผู้มีลักษณะความพิการมากกว่า 1 ลักษณะ ตอบได้ไม่เกิน 3 ลักษณะ

** อื่น ๆ ได้แก่ สมองพิการจนพูดไม่รู้เรื่อง เป็นต้น

ที่มาของตาราง กองคลังข้อมูลและสนเทศสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานก
รัฐมนตรี."รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2534".
กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์อักษรไทย. 2536. บางส่วนจากตารางที่ 17,
หน้า 62-63

ตารางที่ ผ 1.8 จำนวนคนพิการและคนพิการที่เข้าสู่แรงงาน จำแนกตามเพศและประเทศ

ประเทศ	ปี	อายุ	จำนวนคนพิการ			จำนวนคนพิการเข้าสู่แรงงาน		
			รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
ออสเตรเลีย	2524	15-64	651,700	347,700	304,100	226,200	153,500	72,800
บาเรน	2524	15+	2,984	1,909	1,075	515	502	13
แคนาดา	2526-27	15-64	1,537,000	723,000	814,000	637,000	371,000	266,000
เดนมาร์ก	2519	20-69	5166	-	-	3624	-	-
อียิปต์	2519	5+	109,523	81,696	27,827	49,712	46,613	3,099
ญี่ปุ่น	2523	18+	1,977,000	-	-	638,000	-	-
คูเวต	2523	15+	3,925	2,703	1,222	846	789	57
จิมบอวเวย์	2524	15+	103,000	-	-	25,400	-	-
ทูนีเซีย	2518	15+	37,110	22,900	14,210	2,840	2,480	360
ทูนีเซีย	2527	15+	53,150	-	-	6,360	-	-

ที่มาของตาราง United Nations. "Disability Statistics Compendium". Statistics on Special Population Groups, Series Y No.4. By the Statistical Office, Department of International Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat. New York, 1990. pp. 248-275

ภาคผนวก ข. พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534

ปัจจุบันนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของคนพิการ โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 18 เล่ม 108 ตอนที่ 205 เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ซึ่งมีผลใช้บังคับ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป สาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้มีดังนี้

(1) ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิอีก 6 คน ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นคนพิการ 2 คน ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

(2) ให้จัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการขึ้น ในกรมประชาสัมพันธ์ และให้สำนักงานนี้เป็นสำนักงานทะเบียนกลางสำหรับคนพิการด้วย

(3) ให้คนพิการที่ประสงค์จะได้รับสิทธิในการสงเคราะห์พัฒนาและฟื้นฟูสมรรถภาพตามพรบ.นี้ จดทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนกลาง ส่วนผู้พิการในส่วนภูมิภาคให้จดทะเบียนที่ที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัดที่มีภูมิลำเนาอยู่

(4) คนพิการที่จดทะเบียนแล้ว จะได้รับบริการทางด้านการแพทย์ การศึกษา การแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพ การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ในการเป็นคหบดีกรรม และในการติดต่อกับทางราชการ

(5) ให้จัดตั้ง กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินงานสงเคราะห์คนพิการ และสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานกับคนพิการ

(6) ให้อาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือ บริการสาธารณะอื่น จัดอุปกรณ์อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ

(7) ให้นายจ้าง หรือเจ้าของประกอบการรับคนพิการเข้าทำงาน หากไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน จะขอส่งเงินเข้ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้

(8) เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น ๆ ซึ่งได้จัดอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ มีสิทธิหักเงินค่าใช้จ่ายเป็นสองเท่าของเงินที่เสียไปเพื่อการนั้นออกจากเงินได้สุทธิ หรือกำไรสุทธิของปีที่ค่าใช้จ่ายนั้นเกิดขึ้น

(9) นายจ้างหรือสถานประกอบการ ที่รับคนพิการเข้าทำงาน มีสิทธินำเงินค่าจ้างที่จ่ายให้แก่คนพิการ มาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้เป็นสองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง

(10) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

ด. ศาลาชา อ. พุทธรณชาติ จ. นครปฐม 73170

โทร. (66-2) 441-0201-4,441-9666

โทรสาร.(66-2) 441-9333

E-mail:directpr@mucc.mahidol.ac.th

